

श्रेष्ठ पवित्र श्रोतापत्र

महाशी विदेशी धर्मदूत धर्मकथिक
प्युंदजा आयुष्मान सुन्दर, (बी. ए.)
अभ्युता पथमज्जो-अस्वःया धम्माचरिय

Dhamma.Digital

भाय्हू ह्य

भिक्षु ज्ञानपूर्णिक, धम्माचरिय

श्रेष्ठ चित्र श्रौताघ्न

महाशी विदेशी धर्मदूत धर्मकथिक
प्युंदजा आयुष्मान सुन्दर, (बी. ए.)
अभ्युता पथमज्यो-अस्वःया धम्माचरिय

Dhamma.Digital

भाय्हू ह

मिक्षु ज्ञानपूणिक, धम्माचरिय

प्रकाशक :

चिनिमाया तुलाधर प्रमुख

सपरिवार

तीनधारा, दरवार मार्ग, येँ

(सर्वाधिकार सुरक्षित)

ह्लापांगु संस्करण: १००० प्रति

बुद्ध सम्बत् २५३५

नेपाल सम्बत् ११११

इसवी सम्बत् १९९१

विक्रम सम्बत् २०४८

Dhamma.Digital

मूल्य : १०/-

मुद्रक :

नेपाल प्रेस

शुक्रपथ, कान्तिपुर ।

फोन नं २२-१०-३२

निगू शब्द

भगवान् बुद्धया शासनय् आगार श्रोतापन्न व अना-
गार श्रोतापन्न धका निथी दु । गृहस्थ भावय् च्वना नं श्रोता-
पन्न जूहसित आगार श्रोतापन्न धाइ । गृहस्थ भावं अलग्ग
जुया छें तोता भिक्षु जुया श्रोतापन्न जूहसित अनागार श्रोता-
पन्न धका धाइ ।

थुपि निगू प्रकारयापि श्रोतापन्नपि मध्यय् अनागार
जुयाच्चपि व्यक्तिपि ला 'याचनसीलो भिक्खनसीलोति
भिक्खु अर्थात् भिक्षा पवना नइह्य जुया भिक्षु' धका धाःगु
जुल ।

आगार जुया च्वंहा व्यक्ति चाहि "देतीति दायको
अर्थात् दान पवँ वःपिन्त दान बीह्य जुया मिजंहा जुल धाःसा
दायक मिसाहा जुल धाःसा दायिका" धका धाइगु जुयाच्चन ।

थन अनागार श्रोतापन्न बारे खँ अर्थे तथा आगार
श्रोतापन्न नाप सम्बन्ध दुगु श्रोतापन्न अङ्ग प्यंगू भगवान् बुद्धं
महावग्ग संयुत्त पुञ्जाभिसन्द सुत्तय्—

"इध भिक्खवे अरियसावको बुद्धे अवेच्चपसादेन
समन्नागतो होति . . . . धम्मं . . . सङ्घे . . . अवेच्चपसादेन
समन्नागतो होति . . . . विगतमलमच्छेरेण चेतसा अगारं

(घ)

अज्जावसति । मुत्तचागो पयतपाणी वोस्सग्गरतो याचनयोगो दानसंविभागरतो . . . . ” धका कना विज्यात ।

संक्षिप्त अर्थ- श्रोतापन्न जुया च्वंहा व्यक्तियाके १) बुद्ध, २) धर्म, ३) सङ्घया प्रति अटल व अचल रूपं विश्वास व श्रद्धा दया च्वनी । ४) मात्सर्यं चित्तं रहित जुया गृहस्थ भावय् च्वना च्वनी । चक्कंगु ह्लाति दान बिया च्वनी । दान बीगुली न्हाइपु ताया च्वनी । श्रोतापन्न अङ्ग प्यंगू मध्यय् च्वय् च्वंगु १), २), ३) नम्बर तकयागु खं प्रस्तुत सफुती बांलाक उल्लेख जुयाच्वंगु दु । चतुर्थ अङ्ग जुयाच्वंगु दान बीगुली न्हाइपु ताइगु बारे छुं भचा स्पष्ट याये ।

पृथग्जनया दान- गृहस्थ जीवनय् सम्यग्दृष्टि जुयाच्वंपि सत्पुरुषपिति थःके दुगु धन थःत माःगुली प्रयोग याना नं ल्यना च्वन धाःसा थःगु गच्छे अनुसारं दान प्रदान याना च्वनी । तर पृथग्जनपिके मात्सर्यं चित्त दया च्वनी । उकिया कारणं इमिके दान बी धुंका नं जिगु सम्पत्ति पाः जुया वनी ला धका वा दरिद्र जुया वनी ला धका मात्सर्यं चित्त मचायेक दुहाँ बये यो ।

श्रोतापन्नया दान- तर श्रोतापन्न व्यक्ति (याके) दान बी धुंका लिपा अथे मात्सर्यं चित्त मने लुया वइगु सम्भव हे मडु । दान बिया धन सम्पत्ति फुना वसा नं मात्सर्यं चित्त उत्पन्न जुइ मखु । थुजोगु स्वभावयात् विगतमलमच्छे-रेन अर्थात् मात्सर्यं चित्त मदयेका च्वनी, मुत्तचागो अर्थात्

चक्कंगु ह्लाति दान बिया च्वनी धका धाइ । उदाहरणया रूप्य अनाथपिण्डक महाजन भगवान् बुद्ध सहित भिक्षु सङ्घ-पिन्त दान व्युव्युं गरीव जुयावन । उथाय् वया छें लुखा फुसय् बास याना च्वंह्य मिथ्यादृष्टि देवतां अनाथपिण्डक महाजनयात न्वाःगु बखते अनाथपिण्डक महाजनं मिथ्यादृष्टि देवतायात कडागु रूपं जवाफ व्युगु खँ धम्मपद अट्टकथाय् उल्लेख जुयाच्वंगु दु । थन खँ ताहाक जुइ धइगु भयं उल्लेख मयाना । वथें धम्मपद अट्टकथाय् वयाच्वंगु काणमाताया बाखँनय् नं श्रोतापन्न ब्यक्तियाके मात्सर्यं दइ मखुगु खँ उल्लेख जुया च्वंगु दु । पाठक वर्गपिसं उक्त सफुती सोया दिसँ ।

‘श्रेष्ठ पवित्र श्रोतापन्न’ नां दुगु प्रस्तुत सफुती १) श्रोतापन्न घयाह्य गुजोह्य ? २) श्रोतापन्न जुइत गोगू अङ्ग पुरे यायेमाः ? ३) श्रोतापन्न जुइ धुं कूह्य व्यक्ति गुकथं जीवन हनी धयागु स्वंगू प्रश्नया लिसः उदाहरण सहितं बिया ब्याख्यान व विवेचना याना तःगु दु ।

सज्जन वर्गपिसं अध्ययन याना स्वल धाःसा प्रस्तुत सफूया महत्त्व स्वतः स्पष्ट जुइ धइगु जित विश्वास दु । जित थुगु सफूया अनुवाद यक्व हे बांला ताल । श्रोतापन्नथें जाःगु गहन विषययात नं सरल भाषाय् सरल तरीकां थाय् थासय् बुद्ध वचनया उद्धरण याना अनुवाद जूगु प्रस्तुत सफू आपालं उपयोगी जुइ धइगु मनं तुना च्वना । अनुवाद यायेगु धइगु ज्या अःपु मजू, उकिसनं गम्भीर धर्म विषय अनुवाद यायेगु ज्या ला कं थाकु ।

(च)

अन्तय् प्रस्तुत 'श्रेष्ठ पवित्र श्रोतापत्र' सफू अनु-
वाद याःगु बारे आयुष्मान ज्ञानपूर्णिक (शासनध्वज धम्मा-
चरिय) यात मङ्गल कामना व्यक्त याना, नापं भविष्यय्
मेमेगु अमूल्य सफूतय्गु अनुवाद कार्यं नं सम्पन्न याये फयेमा
धका हार्दिक शुभेच्छा व्यक्त याना च्वना ।

सुमङ्गल विहार, यल
१ कार्तिक २०४८

भिक्षु बुद्धघोष

Dhamma.Digital

पिकाक पाखें

ध्व संसार अनित्य खः । ध्व संसारे गुलि नं प्राणीपि
उत्पन्न जुइ, छन्हू ला सकलें विनाश जुया, सिना वनी हे
तिनि । थःगु जीवन कालय् प्राणीपिसं छु गुजोगु कार्य, कर्म
सिद्ध याइ, सिना वने धुंका व हे कार्य, कर्मया आधारे प्राणी
भि मभि धका मूल्याङ्कन जुइ, मूल्याङ्कन याइ । की सकसियां
समाजय् भि धायेके मास्ते वः, तर भि धायेकेत अःपु मजू ।
कीसं भिगु ज्या, जगत उद्धार जुइगु ज्या याःसा हे जक सक-
सिनं कीत भि धका धाइ, सकसिनं कीत ययेकी । मभिगु
नियत तथा मभिगु ज्या याःह्यसित सुना नं भि धाइ मखु,
समाजं यइ मखु । की ध्व लोकं च्यूत जुया वने धुंका कीत
भि धायेके योसा मत्ति भिका भिगु ज्या यायेगुली लगे जुइ-
माल, मभि धका धायेके मास्ति वःसा मभिगु कुकर्म याना
न्होने लाःथे मछ्हा मजूसे हाला सना कतिला पाकः जुया
जीवन हना यंके माल । मभि, चण्डाल धायेका च्वने मालिगु
छुं न्ह्याइपुगु खँ मखु । भि धायेका म्वायेगु व म्वायेत
कोशिश यायेगु छगू गौरबया खँ खः ।

जिमि पूज्य बा स्व० श्री कुलरत्न तुलाधर मत्यवं हे
ध्व अनित्यगु संसार त्वःता काल । तर वय्कलं थःगु जीवन

(ज)

कालय् याना दीगु 'बहुजन हिताय, बहुजन सुखाय' या कुशल कार्यत वय्कयात ह्यस्यूपिसं सुना नं लोमंके फै मखु । थुजोह्य आदर्शवान्ह्य बौ दया जिपि साप भाग्यमानी । अपशोचया खँ खः थौं की न्ह्योने वय्क मदी । वय्कलं की सकसितं त्वःता फायादि धुं कूसां वय्कनं याना दीगु कुशल ज्या खँत कीगु लागि सदां अमर जुया च्वंगु दु, जुया च्वनी हे तिनि ।

वय्कलं जिमित बेला बखतय् न्वाना धया दीगु दु- भाग्य व मेहनत जक चू लात धाःसा न्ह्याह्य प्राणीया नं जीवन सफल जुह । भाग्य जक दया मेहनत मयातकी नं जीवन सफल याये थाकु । मेहनत जक याना भाग्य मन्तकी नं जीवन सफल याये थाकु । उकि भाग्यया साथसाथे इलय् लाक्क मेहनत नं यात धाःसा सफल जीवनया ताःचा कीगु ह्लाति दुगु सरह जूवनी ।

छह्य सःस्यूह्य पुलांह्य इमान्दारीह्य इन्जिनियर जुया फाःह्य जिमि बा छह्य परोपकारी, सजाजसेवी देशभक्त बौद्ध जुया की सकसिगुं लागी आदर्शया प्रतीक जुया फाःगु दु ।

परलोक ज्वी धुं कूह्य बौया अतुलनीय गुण लुमंका वय्कयात निर्वाणफल कामना यासे थ्व “श्रेष्ठ पवित्र श्रोता-पन्न” सफू धर्मदान यानागु जुल । थ्व सफू ब्वना ब्वमिपिसं भगवान् बुद्ध वयना विज्याःगु प्यंगू मार्गफल मध्ये दकले पहापांगु श्रोतापन्न मार्गफल प्राप्त यायेया लागी हेतु बने ज्वीमाः धका आशिका याना । थ्व धर्मदान यानागु पुण्यं

(क)

परलोक ज्वी धुं कूह्य बाया नं श्रोतापन्न, सकृदागामी, अना
गामी, अर्हत्, मार्गफल प्राप्त यायेया लागी हेतु बने ज्वीमाः
धका दुनुगलं निसैं मनंतुना ।

श्व सफू भाय् हिला च्वया बिज्याःह्य श्रद्धेय भिक्षु
ज्ञानपूर्णिकयात जिमिगु धर्मदान यायेगु इच्छा साकार याना
बिज्याःगुलि यक्व यक्व धन्यवाद ।

स्व० श्री कुलरत्न तुलाधर परिवार

ने. सं. ११११

तीन धारा, दरवार मार्ग, ये ।

Dhamma.Digital

थःगु खँ

बोधिसत्त्व सिद्धार्थं गौतम ३५-दंया वयसय् बुद्ध-
गयाया बोधिवृक्ष सिमा ववय् च्वना सर्वज्ञता ज्ञानयुक्त बुद्ध
जुया बिज्यात । न्हेगू सप्ताह तक बोधिज्ञानं पिज्वःगु विमुक्ति
सुखया रसपान याना बिज्यात । थःत प्राप्त जूगु अथाह,
गम्भीर, दुर्दर्शनीय ज्ञानयात थतुं ववतुं विचाः याना निरीक्षण,
परीक्षण व प्रत्यवेक्षण याना बिज्यात । ज्ञानयागु दुर्बोध्य,
शूक्ष्म, प्रणीत भावं वस्पोलयात आश्चर्य, अचम्भ व विस्मित
स्थिती थयंका बिल “थ्व ज्ञानयात थुइकीपिं लोकजनपिं दइगु
खः लार्थे !” कारण थ्व लोकया प्रजाजनपिं कामगुण आल-
यरमपिं आलयरक्तपिं आलयसम्मुदितपिं जुयाच्चन । थुजोपिसं
थ्व ज्ञान थ्व धर्म बांलाक थुइका काइ मखु ।

अथे नं थ्व लोकय् श्रोतवान् (प्रज्ञा) चक्षुसम्पन्नपिं
श्रद्धावन्तपिं नं स्वल्प मात्राय् जूसां दइ तिनि । इमिसं थ्व
ज्ञान थ्व धर्म थुइका काइ अवश्यं, उकिं जि धर्मया घःचाः
चाःहिक वने, धर्मया धिमे धर्मया धाः धर्मया अमृत दुन्दुभि
थाः वने । थथे मती लुइके धुंका वस्पोलया पलाः वाराणसीया
क्षेत्र ऋषिपतन मृगदावन स्वया न्ह्यात ।

अन वस्पोलं पञ्चवर्गीय श्रमणपिन्त धर्मया घःचाः
चाःहीका वयना बिज्यात । अमृत दर्शनया उपदेश बिया धर्म
दुन्दुभि न्यायेका बिज्यात । धर्मयागु घःचाःया वास्तविकता

व यथार्थं महिमा थुइका अन्तर्दर्शन दयेके फूह्य ह्यापांह्य छह्य
 श्रमण पिज्वल "गुलि नं समुदय धर्मत खः, इपि फुक निरोध-
 धर्म नं खः ।" वस्पोल जुल आयुष्मान कोण्डञ्ज । वस्पोलयात
 विरज वीतमल धर्मचक्षु उदय जुल । तथागतं सम्यक्-
 सम्बुद्ध अवले अतिकं प्रसन्न, प्रमुदित व भावविभोर जुया
 विज्यात । वस्पोलं थःगु हर्षातिरेक उद्गार मप्वंकुसें च्वना
 विज्याये मफुत, प्वंका विज्यात - "अहो भो लोकजनपि,
 धात्थे हे कोण्डञ्जं थुइकल, अहो भो लोकजनपि, धात्थे हे
 कोण्डञ्जं थुइकल ।" छह्य अतुलनीय सम्यक्सम्बुद्धया श्रीमुखं
 पिज्वःगु त्रिलोक व्याप्त उद्गार साधारण व मामुली उद्गार
 थ्व अवश्यं मखु । थूकिया रहस्य व गहनता वं हे जक थुइ,
 गुह्य उगु तनय् थ्यने धुनिह्य खः । आयुष्मान कोण्डञ्ज
 श्रोतापत्ति मार्गं व फलय् थ्यंबलेसिगु थ्व तथागतया उद्गार
 खः । थ्व उद्गारं हे सी दु, श्रोतापत्ति मार्गं व फलय् प्रतिष्ठित
 जुया श्रोतापन्न जुइगु धयागु गुजोगु अवस्थाया सूचक खः ।

स्वयं अर्हत् सम्यक्सम्बुद्ध वर्णित श्रोतापन्न आर्यं
 पुद्गलया स्तुति छको कीसं थन निम्नः कथं ध्यान बिया
 अध्ययन मनन याना स्वये । व थथे खः-

"पृथ्वी दुचायेक दुतिना क्वात्तुक हा कया स्थिर
 जुया च्वंगु इन्द्रकील थां प्यंगू दिशां वइगु वा-फसं गो-फसं संके
 फइ मखुगुथे मार्गज्ञानं आर्यसत्ययात सीका खंका च्वंह्य
 श्रोतापन्न सत्पुरुषयात उगु इन्द्रकील थां समानह्य सत्पुरुष
 धका जि तथागतं कना च्वना । श्रोतापन्न सङ्ख्य् थुगु रत्तया

(४)

भाव थुइपुसे च्वंगु गुणांगत नं प्रणीत जुया च्वन । थुगु सत्यवचनया कारण सत्त्वपि सुखी जुयेमाल ।”

श्रोतापत्तियंग निथी:

आस्था बुद्ध-धर्म-सङ्घय्, मजू कम्प नं भ्याः भति ।
आर्यकान्त न्यागू शील, जुइगु सम्पन्न वांलाक ।
धाइ श्रोतापत्तियंग, पूवंगु गुणांग प्यथी ॥

भेकथं:

यायेगु संगत सत्पुरुष, न्यनेगु उपदेश धर्मया ।
तयेगु विचाः योग्य कथं, यायेगु आचरण धर्मया ।
श्रोतापत्तियंग थुपि, पूवंगु गुणांग प्यथी ॥

“गम्भीरगु प्रज्ञा दया विज्याकह्य सर्वज्ञ तथागतं
सर्वोत्तम रूपं कना तथा विज्याःगु आर्यसत्ययात मार्गं ज्ञान
लाभ जुया प्रकट रूपं सीका विज्यानाच्च्वपि सत्तवखत्तुपरम
श्रोतापन्न पुद्गलपिसं सुख ऐश्वर्यं कायेका तीव्र रूप प्रमादी
जुया च्वंसा नं च्यागूगु जन्म ग्रहण यायेगु स्वभाव मदये
धुंकल । श्रोतापन्न सङ्घया रत्न धका सीके फइगु भाव थुगु
गुणांग नं प्रणीत जुया च्वन । थुगु सत्यवचनया कारण
सत्त्वपि सुखी स्वस्ति जुयेमाल ।”

“श्रोतापन्न पवित्र पुद्गलं श्रोतापत्ति मार्गं ज्ञानं
सम्पन्न जुइ धुनेव छकोलनं सत्कायदृष्टि, विचिकित्सा, शील-
व्रत-धर्म स्वंगू लिमें गुलि गुलि क्लेशतयत् चीका वांछ्वये
धुंकल । उह्य श्रोतापन्न पवित्र व्यक्ति प्यंगू अपायं नं प्रमुक्त
जुइ धुंकल । अभिठान धयागु हीनगु स्थूलगु कारण पुचः दोष

कर्मयात नं याये अयोग्यह्य जुइ धुंकल । श्रोतापन्न सङ्घय्
रत्नया भाव थुगु यइपुसे च्वंगु गुणांग नं प्रणीत जुया च्वन ।
थुगु सत्यवचनया कारणं सत्त्वपि सुखी स्वस्ति जुयेमाल ।”

“श्रोतापन्न पुद्गलं शरीरं, वचन वा मनं मभिगु पाप-
कर्म उल्लङ्घन याये लात धाःसा नं उह्य श्रोतापन्नं उगु याये
लाःगु पापकर्मयात सुचुका त्वपुया तयेगु जइ फइ मखुत ।
मार्ग ज्ञान निर्वाण खने धुंकूह्य आर्य श्रोतापन्नया थःमं
यानागु पापकर्मयात त्वपुया तये अयोग्यह्य जुइ धुंकूगु खँयात
तथागतं आज्ञा दयेका विज्यात । श्रोतापन्न सङ्घय् थुगु रत्न
धका सीके फूगुया कारण गुण नं प्रणीतगु खः । थुगु सत्य-
वचनया कारणं सत्त्वपि सुखी स्वस्ति जुयेमाल ।”

थुपि बुद्ध वर्णित श्रोतापन्न आर्यपुद्गलया स्तुतित
क्लिप्प परित्राणय् दुथ्याःगु “रत्न सूत्र”य् उल्लेखित स्तुतित
खः । गुगु सूत्र चच्छि यंकं मैत्रो करुणा पूर्वगामिगु पवित्र
चित्तं पाठ याना बुद्ध उपस्थापक आयुष्मान आनन्द स्थविरं
वैशाली गणराज्यया त्रिविध भय (रोग, दुर्भिक्ष व अमनुष्य)
यात न्हंका छ्वया वैशालीयात भय विमुक्त क्षेम प्राप्त याना
विज्याःगु खः ।

थुलि हे नं श्रोतापत्ति धयागु छु खः; श्रोतापन्न धयाह्य
सु खः सीका कायेत आधारभूत वस्तुस्थिति स्पष्ट जुया च्वने
धुंकूगु दु । उकि थुगु “श्रेष्ठ पवित्र श्रोतापन्न” सफू आका-
रया दृष्टि चौधंगु जूसां थुकिया दुने सुला च्वंगु महत्त्व गुलि
ग्यसु ला धयागु विशेष वर्णन याना च्वने माःगु आवश्यक
मखना ।

(ढ)

ध्वर्थे जाःगु रत्न तुल्य सफू पिथना थुगु लोक तोता परलोक काया दीह्य ख्याति प्राप्त इञ्जनीयर स्व० श्री कुलरत्न तुलाधरयात असीमित धर्मदान पुण्य तोता श्रद्धाञ्जली प्वकेगु गुगु प्रशंसनीय ज्या श्रीमती चिनिमाया तुलाधर प्रमुख सपरिवारपिसं याना दिल, व धार्थे महानगु श्रद्धाञ्जली है खः धका धायेमाः । थुगु पुण्यया प्रभावं स्वर्गीय तुलाधर-यात व जीवित सकल सपरिवारपित्त सम्पूर्ण भव दुःखं विमुक्तगु निर्वाण सम्पत्ति लाभ जुयेमाल ।

थुगु सफू पिथनेगु ज्याय् प्रकाशक परिवार चूलाका बिया वर्थे माःमाःगु व्यवस्थाया ज्या-खं मिले याना सार पूर्णगु सहयोग उपलब्ध याना ब्यूह्य धर्मया केहेँ अनागरिका उत्पलवर्णा धार्थे साधुवादया पात्र जुया च्वंगु दु । वर्थे थुगु कुशल कार्य याकनं सिद्ध यायेया लागी धुवांधु प्रेसय् वना प्रुफ का वनेगु ब्यू वनेगु व प्रुफ ब्वनेगु ज्याय् समेतं हःपाः व ग्वाहाली ब्यूह्य श्रामणेर वजिरबुद्धि प्रति अतिकं आभारी जुया च्वना । लिसें छुं ईया दुने हे सफू पिथना ब्यूगुली 'नेपाल प्रेस' प्रमुख सहित सकल सम्बन्धित प्रेस परिवार नं धन्यवादया पात्र जुया च्वंगु दु । वय्कपि सकलसित सहश्र धन्यवाद व सुभाय् देखाना च्वना । अस्तु !

निब्बानस्स पच्चयो होतु !

-भाय्ह्यूह्य

विश्व शान्ति विहार,
मीन भवन, न्हू बानेश्वर, येँ

२०४८ कार्तिक १५

विषय-सूची

निगू शब्द	ग
प्रकाशक पाखें	छ
थःगु खँ	क
विषय	पौल्याः
वन्दना प्रतिज्ञा पुलां प्रथा	१
कने त्यनागु उपदेश लुमंके बी मास्ति वः	४
निदान काव्य लुमंके बहः	५
मार्गाङ्ग च्यागू श्रोत खः	५
सोतापन्न (श्रोतापन्न) अभिप्राय प्रदर्शन	७
श्रोत व श्रोतापन्न स्मरणिका	८
श्रोतापन्न जुइगुया कारण प्यंगू	८
सत्पुरुष सहवास कारण छगू	९
बुद्धिमती भौमचा विशाखा	१०
२- धर्मश्रवण छगू कारण	२०
आलार ऋषि	२१
उदक ऋषि	२३
पञ्चवर्गी	२६
३- यथार्थ विचाः कारण छता	२८
धर्माचरण यायेगु छता कारण	३७
महाधन कथावस्तु नमूना चायेकी	४४
पवित्र श्रोतापन्न जुइ फयेकेत	५०
त्रिरत्न प्रति अचल श्रद्धा	५०

(त)

ख्याच्चः व्यूसां मस्यं खनि	५६
माया छलं मस्यं खनि	५६
ह्ययेकुसां नं मस्यं खनि	६१
त्रिरत्न प्रति सदां निस्था	६५
श्रोतापन्न शील ववातु	६५
कालियक्षनी साक्षी	६६
पतिचा हाकलं लुमंके बहःगु साधक नमूना	७५
स्थिर दृढ शील श्रोतापन्न	७८
श्रोतापन्नं चीका छ्वडगु वलेशत	७९
श्रोतापन्नं चीकीगु क्लेशत (कविता)	८५
श्रोतापन्न व मानव कर्तव्य	८५
भात व्याधा कलाः श्रोतापन्न	९०
श्रोतापन्न प्रभेद सीके बहः	९८
अन्तिम दंगु भाःया कविता	१०२
कर्तव्य पूवन	१०२
उपदेश निगमन कविता	१०३
कविता पुचः मुना लुमंके बहः	१०३
श्रेष्ठ पवित्र श्रोतापन्न ह्यसीकेत	१०४
श्रेष्ठ पवित्र श्रोतापन्न जुइ फयेकेत	१०४
अचल श्रद्धा श्रोतापन्नया	१०५
श्रोतापन्नया शील ववातु	१०५
त्वपुया मत सीके बहः	१०६
अन्तिम दंगु भाःया कविता	१०७

“वन्दना प्रतिज्ञा पुलां प्रथा”

बुद्ध, धर्म, संघ, गुरु;
याना वन्दना सगौरवं ।
जुइगु धात्थें भोतापन्न;
कारण धर्म कने त्यना ॥

-०-

बुद्ध = तथागत बुद्ध

बुद्ध धयागु प्यंगू सत्य धर्मयात स्वयं सिया बिज्याःहा;
सीके बिया बिज्याःहा धयागु अभिप्राय दुगु शब्द खः ।

बुद्धयात भगवान बुद्ध तथागत धका कीसं धाइकु
खः । बुद्ध = भगवान बुद्ध; बुद्ध = भगवान बुद्ध धका
युकयं अःपुक धया; याउक व्यवहार याना च्वंसा नं बुद्ध छह
छह प्रादुर्भाव जुया बिज्यायेत ला अःपु मजू ।

बुद्ध जुइगु कारण पारमी बुद्ध धर्मतयत् आचरण,
चहोम व अभ्यास यायेमाः । अथे उद्योग व अभ्यास याइहा-
सित “बोधिसत्त्व” धाइ ।

(२)

श्लोठ पबित्र श्रोतापन्न उपदेश

बोधिसत्त्व नं (१) प्रज्ञाधिक बोधिसत्त्व (२) श्रद्धा-
धिक बोधिसत्त्व (३) वीर्याधिक बोधिसत्त्व धका स्वथी दु ।

प्रज्ञाधिक बोधिसत्त्व धयाह्य बुद्ध जुइया निति
आचरण याइगुली प्रज्ञायात प्रमुखता बिया आचरण याइह्य
व्यक्ति खः । थुगु प्रकारया बोधिसत्त्वं प्यंगू असंख्य व छगू
लक्ष कल्प पारमी पूर्ण यायेमाः ।

श्रद्धाधिक बोधिसत्त्व धयाह्य बुद्ध जुइया निति
आचरण याइगुली विश्वास व प्रसन्न तायेकीगु श्रद्धा धर्मयात
महत्त्व व प्रमुखता बिया आचरण याइह्य व्यक्ति खः । थुगु
प्रकारया बोधिसत्त्वं च्यागू असंख्य व छगू लक्ष कल्प पारमी
पूर्ण यायेमाः ।

वीर्याधिक बोधिसत्त्व धयाह्य बुद्ध जुइया निति
आचरण याइगुली वीर्ययात महत्त्व व प्रमुखता बिया आचरण
याइह्य व्यक्ति खः । थुगु प्रकारया बोधिसत्त्वं फिखुगू असंख्य
व छगू लक्ष कल्प पारमी पूर्ण यायेमाः ।

आः कीसं शरण कया पूजा याना च्वनाह्य गौतम
तथागतं बोधिसत्त्वया जीवनय् प्यंगू असंख्य व छगू लक्ष कल्प
तक जीवन जीवन पतिकं पारमीत पूर्ण याना बिज्याये धुका
तिनि बुद्धत्व लाभ याना कया बिज्यात ।

धम्म = धर्म

धर्म धयागु धारण व पालन याइपि व्यक्तिपिस्त
अपाय दुःख व संसार वर्त दुःखय् कुतुं मवनी कथं रक्षा व

घाशण याये सःगु स्वभाव हे खः । इपि खः- मार्गं प्यंगू, फल प्यंगू, निर्वाण व परियत्ति कथं क्खिगू ।

मार्गं धयागु क्लेशयात प्रहाण याये सःगु स्वभाव खः । फल धयागु प्रहाण याये धुंगु क्लेशयात शान्त जुइकीगु स्वभाव खः । निर्वाण धयागु ला उगु मार्गं फलया आशम्मण जुया च्वंगु विशिष्ट परमार्थं धर्मं खः । परियत्ति ला मार्गं, फल व निर्वाण प्राप्त यायेया निति निर्देशक धर्मं खः ।

संघ

संघ धयागु सम्बन्धित क्लेशयात हनन याना बिज्याइ-पि आर्यं पुद्गल च्याह्वासिगु समूह हे खः । उकिं गृहस्थ, श्रमण, कुलपुत्र, वा कुलपुत्री हे थःजु; आर्यं जुइ धुनेवं तुं तुरन्त आर्यसंघं जू वनीगु खः । अनं मेगु क्लेशयात चीका प्रहाण याना छ्वये निति आचरण यानावं च्वनतिनिपि उत्तम श्रमण संघपि नं संघ हे खः ।

आचरिय = गुरु

थःत छगः छगू पादं निसें स्यना कना ब्यूपि; शरण गमनय् प्रतिष्ठित जुइ कथं याना ब्यूपि; मार्गं, फल व निर्वाण लाभ याये फइ कथं लें कयना निर्देशन वीपि गुरु आचार्यपि हे खः । थ्व ला सकसिनं सिया च्वंगु दु ।

ह्वापा ह्वापायापि ग्रन्थकारक प्रसिद्ध गुरु आचार्यपि सयादोपिसं थापिनिगु ग्रन्थया प्रारम्भय् बुद्ध, धर्म, संघ, गुरु

(४)

श्रेष्ठ पवित्र श्रोतापन्न उपदेश

आचार्यपिन्त प्रणाम याइगु खँ; ग्रन्थ च्वये त्यनागु विषय प्रतिज्ञा वचनत दुथ्याका ह्वाबलें च्वइगु जुयाच्वन । आः नं ह्वापायापिं गुरु आचार्यपिनिगु रीतिथिति नीति नियम आचरण व अनुशरण यायेगु रूपं; बुद्ध, धर्म, संघ, गुरु आचार्यपिन्त प्रणाम याइगु खँ, प्रतिज्ञा वचनत द्वारा उपदेश शुरु याना च्वना ।

कने त्यनागु उपदेश लुमंके बी मास्ति वः

थौं कने त्यनागु उपदेशया शीर्षक “श्रेष्ठ पवित्र श्रोतापन्न उपदेश” खः । महावग्ग संयुत्त पालि ‘सोतापत्ति संयुत्त’ दुतिय सारिपुत्त सुत्त-यात मू-कथं वः कया कने त्यनागु उपदेश हे खः ।

छगू इलय् भगवान बुद्ध श्रावस्ती जेतवनय् अनाथ-पिण्डिक श्रेष्ठिया आरामय् ह्वाइपुक विराजमान जुया च्वना बिज्यात ।

छन्हु दक्षिणहस्त प्रज्ञामतः जः आयुष्मान सारिपुत्र स्थविर भगवान बुद्ध च्वना बिज्याना च्वंगु थासय् उपसंक्रमण याना बिज्यात । अनं लिपा तथागतयात सगौरव अभिवादन याना खुगू दोषं मुक्तगु योग्य व उचितगु थासय् फेतुना च्वना बिज्यात ।

अबले तथागतं . . . . आयुष्मान सारिपुत्र स्थविर-
याके १-श्रोतापन्न जुइगुया कारण धर्मं; २-श्रोतया अभि-
प्राय; ३-श्रोतापन्नया अभिप्रायत न्यना बिज्यात ।

आयुष्मान सारिपुत्र स्थविरं नं तथागतं न्यना बिज्या-
क्व दक्वं लिसः बिया बिज्यात । उगु सूत्र- देशनायात दुतिय
सारिपुत्त सुत्त धाइगु जुया च्वन ।

आः उगु सुत्तय् दुथ्याःगु क्रमयात छुं भति ल्हचो
ल्यू याना थौंकन्हेया युवक युवती ल्याय्हा ल्यासेपिसं ब्वना
थुइके फयेके बी निरति गद्य कथावस्तु स्मरणिकात लिसें छुं
भति विस्तृत याना कना यंके । आदर गौरव पूर्वक न्यना
धारण याना लुमंका तयेके बी मास्ति वः ।

निदान काव्य लुमंके बहः

श्रोतापन्न सम्बन्धी सीके बहः खँ;
न्यना बिज्यायेवं तथागतं ।
जपाःह्लाया स्थविर सारिपुत्रं;
बिया बिज्यात क्वजीक लिसः ।
दयेके बीत उगु धर्मज्ञान;
भाजु मय्जु पुबलय् थौंकन्हेया ।
कने त्यना खं ला सो- लुमंकी न्हँ !

मार्गांग च्यागू भोत खः

आ 'सोत=श्रोत' या अभिप्रायं शुरु याना कने ।

“प्रियपुत्र सारिपुत्र ! ‘सोत सोत’ धयागु खँयात उह्य थुह्य न्ह्याह्वासिनं नं धया ह्नाना जुया च्वन । उगु सोत = श्रोत धयागु छु ?”

“भाग्यशाली भो भगवन्, सम्यक् रूपं खंकेगु; सम्यक् रूपं विचाः यायेगु; सम्यक् रूपं खँ ह्नायेगु; सम्यक् रूपं ज्या यायेगु; सम्यक् रूपं जीवन हनेगु; सम्यक् रूपं कुतः यायेगु; सम्यक् रूपं होश दयेकेगु; सम्यक् रूपं स्थिर जुइगु धयागु च्यागू अंग दुगु आर्य मार्ग “सोत = श्रोत” सः भन्ते !”

च्वय् क्यना वयागु न्हचसः लिसः खँल्हा बल्हा सोत-या अभिप्राययात भगवान् बुद्धं न्यना विज्याना आयुष्मान सारि-पुत्रं लिसः विया विज्याःगु पहः हे खः । आः मार्गांग च्यागू-यात सोत धका धाये माःगु लिसे स्वापु तया छुं भति स्पष्ट याना क्यने । सोत धयागु पालि (१) ह्नाय्पं अर्थ दुगु सोत व (२) लःया प्रवाह लःधाः अर्थ दुगु सोत धका निथी दु । थन ला लःया प्रवाह लःधाः अर्थ दुगु सोत-यात जक आव-श्यक जू । तर थन सामान्य लःधाः लः प्रवाहयात धाये त्यंगु ला मखु । मार्गांग च्यागू धर्म धयागु लः प्रवाह लःधाःयात धाये त्यंगु खः ।

गंगा खुसी च्वंगु सामान्य लःधाः लःप्रवाह समुद्रय् तक ह्नाबलें वाः वनीगु खः । मार्गांग च्यागू धर्म प्रवाह नं निर्वाण थ्यंक ह्नाबलें वाः वनीगु खः । थथे वाः वने सःगु शक्तिया रूपय् समान जूगुलि मार्गांग च्यागू धर्मयात “लः

प्रवाह लःधाः = सोत" धका आरूढ याना उपचार कथं धया
न्तःगु खः । उर्कि मार्गांग च्यागूयात सोत=श्रोत धका लुमंका
त्तयेमाः ।

सोतापन्न (श्रोतापन्न) अभिप्राय प्रदर्शन

आः "सोत" अभिप्राय वर्णन याये धुंका "सोतापन्न"-
या अभिप्राय स्वाका यंके नु ।

"प्रियपुत्र सारिपुत्र, "सोतापन्न सोतापन्न" धयागु
खंयात उह्य थुह्य ह्यचाह्यसिनं नं धया ह्याना जुयाच्चन । उह्य
सोतापन्न=श्रोतापन्न धयाह्य गुजोह्य व्यक्ति खः ल्य् ?"

"भाग्यशाली भो भगवन्, अंग च्यागू दुगु आर्यं मार्गं
सम्पन्नह्य व्यक्ति श्रोतापन्न खः । श्रोतापन्नयात नां कथं थुगु
नां दुह्यः वंश व गोत्र कथं थुगु वंश थुगु गोत्र दुह्य धका ला
घाये ज्यू भन्ते !"

चव्य् क्यना वयागु ह्यचसः लिसः खंल्लाबल्ला श्रोता-
पन्नया अभिप्राययात तथागतं न्यना विज्याना आयुष्मान
सारिपुत्रं लिसः बिया बिज्याःगु पहः खः ।

च्यागू अंग दुगु आर्यं मार्गं सम्पन्नह्य धयागु आर्यं
मार्गांग लः प्रवाह्य् दकसिबे ह्यापां थ्यंह्य वंह्य धयागु अभि-
प्राय दया च्वन । खः; श्रोतापन्न व्यक्ति च्यागू अंग दुगु आर्यं
मार्गांग धर्म धयागु लः प्रवाह्य्; मेमेपि सकृदागामि अना-
शामि अरहन्त व्यक्तिपि स्वया दकसिबे ह्यापां थ्यंह्य वंह्य हे

(८)

श्रेष्ठ पवित्र श्रोतापन्न उपदेश

खः; उकिं आर्यं मार्ग्यं दकसिबे ह्लापां थ्यंक वंहासित श्रोता-
पन्न धाइ धका लुमंका तयेमाः ।

का.... सोत व सोतापन्न-या अभिप्राय भति लुमना
चवनी कथं धार्मिक स्मरणिका कवितायात धायेनु -

श्रोत व श्रोतापन्न स्मरणिका

निर्वाण थ्यनी कथं वाः वने सःगुलि;
मार्गांग च्यागूयात श्रोत धाइ ह्लां ।
मार्गांग प्रवाह्य ह्लापां थ्यंहा जुया;
श्रोतापन्न जुल धका धाइ वयात ॥
लुमंकी सो ह्लां ... लुमंकी ह्लां ।

श्रोतापन्न जुइगुया कारण प्यंगू

आः श्रोतापन्न जुइगुया कारण धर्म प्यंगू कने पाः
थ्यंक वल ।

पाली ला थुगु श्रोतापन्न जुइगुया कारण धर्मं निसें
शुरु याना कवा बिज्यात । तर थन ला अभिप्राय स्पष्ट
याना क्यना चवनागुली कम्मिगु निसें शुरु याना स्पष्ट याना
क्यने मास्ति वःगुलि आलपं ल्यंका आः तिनि उल्लेख याना
क्यनागु खः ।

“प्रियपुत्र सारिपुत्र, “श्रोतापन्न जुइगुया कारण धर्मं;
श्रोतापन्न जुइगुया कारण धर्मं” धयागु खँयात उहा थुहा
ह्लाचाह्लासिनं नं धया ह्लाना जुया चवन । उगु “श्रोतापन्न जुइ-
गुया कारण धर्मं” छु छु खः ?”

“भाग्यशाली भो भगवन्, (१) सत्पुरुष नापं सहवास यायेगु (२) सत्पुरुष धर्म न्यनेगु (३) विचाः यायेगु सही जुइगु व (४) मार्ग, फल व निर्वाण लाभ जुइगु कारण धर्म आचरण यायेगु श्रोतापन्न जुइगुया कारण धर्मत खः भन्ते !”

चव्य क्यना वयागु ह्यसः लिसः खँलाबह्ला श्रोतापन्न जुइगुया कारण धर्मयात तथागतं न्यना बिज्याःगुलि आयुष्मान सारिपुत्रं लिसः बिया बिज्याःगु पहः खः । आः आयुष्मान सारिपुत्रयागु लिसः खँपु सत्पुरुष नापं सहवास यायेगु विषययात शुरु याना कना यंके ।

१-सत्पुरुष सहवास कारण छगू

सत्पुरुष घयाह्य मभिगु मयायेगु; मभिगु खँ मह्लायेगु; मभिगु विचाः मयायेगु; थुपि स्वंगू अंगं पूर्वह्य व्यक्ति खः ।

थुगु थासय् सत्पुरुष नापं सहवास यायेगु घयागु साधारण सत्पुरुष नापं सहवास याना मात्रं मगाःनि । यःत मार्ग, फल व निर्वाण लाभ जुइके फयेकेत विचाः बी फूह्य; लँ क्यना बी फूह्य; अववाद अनुशासन याये फूह्य कल्याण

मित्र सत्पुरुषपि; गुरु आचार्य सत्पुरुषपि नापं सहवास यायेगु
सम्पर्कं तयेगुर्थे जाःगु अप्वः आवश्यक जू ।

शुजोपि सत्पुरुषपि नापं सहवास यायेगु धर्म लाभ
यायेगु; श्रोतापन्न जुइगु निरति अति हे महत्वपूर्णं जू । व
लिसे स्वापु दुगु साधक नमूना कथावस्तुत उल्लेख याना
क्यने ।

बुद्धिमती भौमचा विशाखा

सम्यक्सम्बुद्धया पूर्वाराम विहार दायिका बिशाखा
घाल कि बुद्ध धर्मावलम्बी ह्य्याहसिनं नं धयार्थे न्यने नं ।
व भदिय नगरवासी मेण्डक महाजनया काय् धनञ्जय सेंठया
म्हचाय् खः ।

भदिय नगर्य् दकसिबे न्हापां तथागत बिज्याः-
बले विशाखां बाज्या जुया च्वंहासिगु प्रेरणा कथं न्यासःम्ह
मय्जु परिवारपि लिसे वना तथागतयात लँ स्वया काः वन ।
अबले व न्हेदँचा तिनि दत्त । उगु लँ स्वया काः वंगु उत्सवय्
हे उपदेश न्यनेगु अबसर चू लाना, न्यासःह्य मय्जु परिवारपि
नापं श्रोतापन्न जुया वन ।

लिपा श्रावस्तीया अधिपति कोशल जुजुं वना प्वं
वंगु अनुसार राजगृह राष्ट्राधिपति जुजु बिम्बिसारं धनञ्जय
सेंठयात कोशल जुजु लिका छ्वया बिल । धनञ्जय सेंठ
कोशल जुजुयागु अनुमति कया श्रावस्ती नगरं न्हेगु योजन

तापाःगु थासय् साकेत नगर स्थापना याना च्वं च्वन । उकिं विशाखा नं अबुह्य लिसें तुं साकेत नगरय् च्वं वने माल ।

विशाखा १५-दं १६- दंया उमेरय् थ्यंबले श्रावस्ती नगरं मिगार सेंठं थःकाय् पुणवड्ढन लिसे ह्वंका बी निति विशाखायात पवं वल । विशाखायात भमचा ह्लाः वःबले कोशल जुजु स्वयं परिषदपि नापं लिना वःगु खः ।

धनञ्जय सेंठं सजीव निर्जीव कोसः सामानत यक्वं यक्वं तया म्हाय् जुया च्वंह्य विशाखायात मिगार सेंठया छें छ्वया बिल । म्हाय् जूह्यसित बाजु माजुपिनि छें थ्यनी-बले आचरण याये माःगु अनुशासन खंत नं गोप्य रूपं दुनें दुनें धया छ्वःगु जुल । माजु बाजुपिनि छें म्हाय् जूह्यसित कथं महन धाःसा विचाः याना स्वया निर्णय बी फइपि प्रज्ञा-वान् गृहपतिपि च्याह्यसित नं विशाखा ल्यू ल्यू तया बिया छ्वल तिनि ।

विशाखाया बाजु मिगार सेंठं ह्लापां बुद्ध धर्मावलम्बी मखु । वसः पुनि मखुपि तीर्थंकर आजीवकतय्त माने याइह्य शरण काइह्य खः । उकिं विशाखा थ्यंक वया कन्हे खुनु वया थः गुर्षपि न्यासःह्य आजीवकपिन्त थःगु छें निमन्त्रण याना मङ्गल भोजनया रूपय् भोजन याकल । विशाखायात नं थः गुरु अरहन्तपिन्त वया दर्शन याये निति सःतके छ्वल ।

विशाखा श्रोतापन्न आर्यश्राविका जुया च्वंगु अनुसार अरहन्त धयागु सः ताये साथं दर्शन याये मास्ति वया तुरन्त

दना वन । वसः महुपि आजीवकतयत् खंबले “लज्जा शर्म
महुपि गथे याना अरहन्त जुइ धका ? बाजुं नं जित छाया
जक सःतके छ्वया हःगु नं मस्यू” धका धाल । आजीवकतयत्
स्वयेगुली घृणा तायेका “थुइ थुइ” धका सःपिहाँ वयेक थुकल
बिया हानं कोथाय् तुं दुहाँ वन ।

विशाखायागु व्यवहारं आजीवकत तःसकं तःसकं
असन्तोष तायेकल । उकिं “श्रमण गौतमया चेली अलच्छि-
नाह्य मिसायात हे भौमचाया रूपय् ल्ययेगु ला” धका इमि
दाता मिगार सेंठयात सकसिनं छप्वाः म्हुतुं दोष बिल ।
विशाखायात छें नं पितिना छ्वयेगु विचाः बिल ।

अथे नं मिगार सेंठ प्यीगू कोटी जक धन थूह्य;
विशाखाया अबु व स्वया गुलिखे गुलिखे धन थूह्य खः । उकिं
विशाखायात दोष बी मछ्याः । थः गुरुपित जक “उमेर मगाः-
निपिं धयापिं थथे हे खः; सह याना विज्याहुँ” धका सन्तोष
जुइक विन्तिभाव याना छ्वया बिल ।

तीर्थंकर आजीवकपि लिहाँ वने धुंका मिगार सेंठं
मङ्गल ग्रहण यायेगु कथं क्षीर भोजन लुँया थलय् तथा थात्
बांतं नया च्वन । विशाखां लिक्क च्वना बाजुह्यसित पंखां
गायेका च्वंच्वन । अवले लाक्क भिक्षु छह्य मिगार सेंठया छेंया
लुखाय् भिक्षाटन दं वल । भिक्षु भिक्षाटन दं वःगु मिगार
सेंठ खं । तर आलपं मखंछु पहःयाना छद्यो क्वछुना क्षीर
भोजन नये माःगु नया तुं च्वं च्वन ।

अबले विशाखा सुंक च्वं च्वने मफुत । भिक्षुं खनी-
थाय् वना “भन्ते, जिमि बाजुं पुलां पालांगु जक नया च्वंगु
खः; भिक्षा दइ मखु भन्ते !” धका निवेदन यात ।

पुलां पालांगु नया च्वन धयागु मल-मूत्र नया च्वन
घाःगु खः धका मिगार सेंठ द्वंक अर्थ काल । उकिं मिगार
सेंठ विशाखा खना तःसकं तःसकं तँ चाल । न्हचवः थः गुरु
तीर्थंकर आजीवकपिन्त अपमान जुइक घाल धका मती तः-
बले तँ पिमकाःगु जूसां आः ला सह यानां सह याये मफयेक तँ
पिकाल ।

“आःथें मङ्गल ग्रहण याना च्वनागु अवस्थाय् क्षीर
भोजन याना च्वनाह्य जित मल-मूत्र नया च्वंहा जुइक छं
घाल; जिगु छें नं छ पिहां हूँ” धका मिगार सेंठ विशाखायात
पितिन । वं जकं पितिन; वया छें च्वंपिसं ला सकलें हे
विशाखा पक्षयार्पि जक जुया च्वने धुं कल; उकिं सुना नं
विशाखायात वनेमाः धका मधाः ।

विशाखां नं ग्वंगः छचनय् कुति न्याके मब्यु ।
“बापिसं जित घाटं श्वातिंयात सःता ह्येथें हया तःगु मखु;
जिमि बीपिके फवना भमचा ह्लाना सःता हया तःह्य खः ।
थथे म्वाः म्वाकं पितिनेवं तुं वने फइ मखु । थुजोगु हे घटना
जुइ धका ह्यचवः विचाः दुह्य जिमि अबुजुं जिके दोष दत
धाःसा परीक्षण याना विचाः बी फूर्पि च्याहा गृहपतिपिन्त जि
नापं तया छषया हःगु खः । जिके दोष दु मद्दु इपि च्याहा

गृहपतिपिन्त परीक्षण याके बिया दिसँ । दोष दःसा तिति वनेगु । दोष मदुसा पितिनेवं तुं वने फइ मखु” धका स्याच्चुक लिसः बिल ।

विशाखां धया च्वंगु स्वाभाविक जुया सही जुया च्वन । उर्कि मिगार सेंठं च्याह्य गृहपतिपिन्त सःता विशाखां थःत पुलां पालांगु नया च्वन धाःगु जूया निति विशाखायाके दोष दु । परीक्षण याना बी माल धका उजुर यात ।

गृहपतिपिसं विशाखायात परीक्षण याना स्वःबले पुलां पालांगु नया च्वन धयागु मल-मूत्र नया च्वन धयागु मखु । ह्लापायागु पुलांगु कुशल कर्मया फल जक प्रयोग याना नया च्वन । थुगु जन्मय् न्हूगु कुशल कर्म हाकनं संचय मयाः धका जक धयागु खः । उर्कि वयाके दोष मदु धका लिसः बिल ।

गृहपतिपिसं विशाखां थथे धाःगु जूया निति दोष मदुगु खँ निर्णय बिल । तर मिगार सेंठं बुका मच्चं । थुकिया निति दोष मदुसा म्वाल; मेमेगु दोष दनि; व थ्व छें थ्यं जक थ्यं खुनु चान्हे वाचा इलय् च्यो भ्वातित व्वना छेंया बाली ल्युने वन । थ्व भलादमी कुलपुत्री सिद्ध मजूगु ज्या खः; थ्व दोष दु; परीक्षण याना बी माल धका हानं उजुर यात ।

उगु अवस्थाय् विशाखां व चान्हे छें ल्युने वनागु अवश्यं खः । तर विना कारणय् वनागु मखु । मचाः बुइके

मफया दुःख जुइका च्वंहा मा सलयात विचाः यायेत वनागु
जक खः; थुकिया निंति छुं नं दोष मदु घका लिसः बिल ।

गृहपतिपिसं नं विशाखां थ्व छें भ्वातितय्सं तक नं
मयाइगु ज्या याना व्युगु जुया छुं हे दोष मदुगु खँ निर्णय
याना बिल ।

उकी दोष मदुसा नं मेमेगु दोषत दनि । व थ्व छें
लिना वये न्ह्यवः वया बौम्हं गोप्य रूपं घया हया तःगु
खँत दु । “छें दुने च्वंगु मि पिने पित यंके मज्यू” हँ; व छुं
विचाः लय् ? उखे छें मि मन्त धाःसा थुखे छें मि मब्यूसे च्वं
चवने माल ला लय् ? घका मिगारं हानं घाल ।

अबले विशाखां साधारण मियात धाःगु मखु; माजु
बाजु भातपिनिगु दोषयात मेमेपि पिने च्वंपि मनूतय्त वना
धाः मजुइया निंति घया हःगु जक खः घका स्पष्ट याना
कयन ।

छको मिगारं “छें पिनेयागु मि छें दुने दुकाये मज्यू”
धाःगु छु विचाः लय्; थ्व छें मि मन्त धाःसा मेखा छें मि
पवने मजिल ला लय् ? घका हानं न्यन । वया मनय् विशा-
खाया अबुम्हं घया हःगु खँय् अभिप्राय मसिया विशाखायाके
दोष माला च्वंगु घाये माल ।

हानं विशाखां थ्व नं साधारण मियात धाःगु मखु ।
मेखा छें च्वंपि मनूतय्सं माजु बाजु भातपिनिगु दोष खँ ह्ला

बल धाःसा माजु बाजु भातपिन्त हानं उजुर मयायेत धया
हःगु जक खः धका स्पष्ट याना वयन ।

थुकथं मिगारं दोषारोपण याइगु; विशाखां निरा-
करण जुइ कथं स्पष्ट याना लिसः बीगु या यां अन्तय्
मिगारं दोष बी मफया वना चिला बी माःगु जुल ।

अले तिनि विशाखां थःके छुं हे दोष मदयेकं अन्याय
पूर्वक पिंतिका चवने माल; चवने मखुत; वने धका थः
भ्वार्तितयत् वने निंति तयार याके बिल ।

अबले मिगारं विशाखायात वंके बी मछाल; विशा-
खायाके दोष नं मदु; विशाखाया अबुह्य नं थः स्वया अप्वः
धनीह्य; विशाखायात भमचा ह्लाः वंबले कोशल जुजु स्वयं
लिना वया पवना तःह्य जुया चवन । उकिं विशाखायात वं
गन तोता छ्वये छाली । थःत दोषं मुक्त याना क्षमा बी
निंति विशाखायात विन्तिभाव याये माल ।

अबले तिनि विशाखां थःमं ला मिगारयात दोषं मुक्त
याना क्षमा बिया सह याये फु । तर व बुद्ध धर्म संघ त्रिरत्न
लिसे बाया चवने मफु । त्रिरत्न शरण कायेगु अवसर दुसा
तिनि चवने फइ; मदुसा चवने फइ मखु धका बाध्य याना
बिल । अथे जुया मिगारं नं विशाखाया इच्छा अनुरूप
समर्थन याये माल ।

विशाखां कन्हे खुनु बुद्ध प्रमुख संघपिन्त छें निमन्त्रण
याना भोजन दान उत्सव न्यायेकल । भगवान बुद्ध मिगार

सैठया छें बिज्याइन धयागु तीर्थं करतयूसं ताःसैलि इपि थ्यंक
बल । इमि दातायात भगवान बुद्ध नाप ला मवने निरिती रोके
मात । तीर्थं करपि छें ल्यूने तीजक सुला च्वं च्वन; मिगार
नं इपि नापं तुं दया च्वन ।

बुद्ध प्रमुख संघपिन्त भोजन दान याःबले स्वयं थःपि
बया दान याये निरिती मिगारयात विशाखां सःतल; मज्यू ।

भोजन दान सिधया अनुमोदन उपदेश न्यने निरिती
हानं सःतल । अबले थकालि जुया च्वंगु जुया मवन धायेवं
बांमलाः; उपदेश ला वना न्यं वने माली धका मिगारं थः
गुरुपिन्त धाल; थः गुरु तीर्थं करतयूसं उपदेश न्यनेगु जूसा
पर्दाया दुने च्वना जक न्यं; श्रमण गौतमयात ला नाप ला
वने मत्य धका विच्चाः बिल । अथे जुया मिगारं पर्दाया दुने
च्वना हे उपदेश न्यन ।

तथागतयात थुकथं छले यानां गबले जी धका ?
वस्पोलं जक सुं छह्य व्यक्तियात उद्देश्य तथा उपदेश बिया
बिज्यात धायेवं थुम्ह व्यक्ति गनं हे सुला च्वनां जी मखु;
वस्पोलं उपदेश बिया बिज्यात कि उपदेश न्यना च्वपि
धाक्वसिनं तथागतं इमित हे स्वया उपदेश बिया बिज्याना
च्वन धका मती वनीगु जुल । वस्पोलयागु खाः चन्द्रमा
समान जुया च्वन धाइ । चन्द्रमायात थस्वया च्वनीपि सक-
सिनं थःथःपिनिगु छ्यनय् चन्द्रमा दयाच्वन; चन्द्रमां वया
पाखे खाः स्वयाच्वन धका हे जक मती तइगु जुयाच्वन ।

यथे हे उपदेश श्रोतागणपि धाक्वसिनं नं तथागतं इमित हे स्वया उपदेश कना बिज्याना च्वंगु दु धका जक मती वनीगु खः ।

थुकथं जूगु बोधिसत्त्वया जन्म जन्मय् पारमी पूर्णं याना बिज्याबले छद्यो त्वाः ह्लाना बिया बिज्याःगु दान; मिखा लिकया बिया बिज्याःगु दान; नुगः स्यँय् लिकया बिया बिज्याःगु दान; तःसकं यःपि कलाः काय् म्हघाय्-पिन्त बिया बिज्याःगु दान; थुपि दानतय्गु प्रतिफल हे खः ।

का . . . कथावस्तु स्वाका यंकेनु । मिगार पर्दाया ल्यूने च्वना मुला चिलां चिले मजिया उपदेश न्यने माला च्वंगु जूसां तथागतं वयात उद्देश्य याना कना बिज्याना च्वंगु जुया उपदेशया अन्तय् मिगार श्रोतापन्न जुया वन ।

अले तिनि पर्दाया ल्यूने व पिहाँ वल । विशाखायात तःसकं घन्यवाद बीगु कथं विशाखाया दुरु त्वन । विशाखा थनि निसें भौमच्चा मखुसे थः मां जुल धका नं धाल । अबलेसं निसें विशाखा “मिगारमाता = मिगारया मां” पदवी प्राप्त जूह्य जुल ।

अनं लिपा मिगारं तथागतया पादमूलय् भोपुया तुत्ति निप्पां ह्लातं व्वव्व स्यात; म्हृतुं नं चुप्पा नल, फ्यल; थः मिगार जुया च्वंगु खँ नं स्वको तक घया निवेदन यात ।

अनं हानं दानया महत्फलदायी जुया च्वंगु खँयात ह्लापा ह्लापा मस्यु, सीके मनं; आः हे तिनि बुद्धिमती भौम-

चाया उपकारं याना सीके दत्त । अपाय भयं नं तापाना मुक्त
जुया वने दत्त । विशाखा थःगु छें वःगु वया थःगु अर्थं व
हितया निर्ति थ्यंक वःगु खः धका तथागतयात बित्ति यात ।

मेखुनु छन्हुया भोजन उत्सवय् सेंठनी नापं श्रोतापन्न
जुल । जीवनकाछि तीर्थं कर आजीवकतयत् गुरु नाला शरण
द्वंका वःहा मिगार सेंठ सत्पुरुष भौमचा विशाखा लिसे
सम्पर्क दया व्यवहार याये खंगुलि अन्तय् उपदेश न्यना
चिन्तन मनन यायेगु अवसर चूलाना श्रोतापन्न जुया वने
दुगु खः ।

सत्पुरुषपि लिसे सहवास व सम्पर्क तयेगु अवसर
मदुसे; मूर्खंहा गुरु देवदत्त लिसे ह्लापां सम्पर्क तये लाना
पितृघात कर्म उल्लङ्घन याये लाःगुलि लिपा तथागतं कना
बिज्याःगु सामञ्जफल सुत्त न्यने धुंका श्रोतापन्न जुइ फूम्ह
जुया नं मजूहा अजातशत्रु जुजुयागु घटना नं थन गुलिखे
उल्लेख याना क्यने ल्वःजू । तर अजातशत्रु जुजुयागु घटना
ला मुलू दबले जुइथें जुया च्वने धुंकूगु जुया आलपं ल्यंका थके
त्यना ।

उकि सत्पुरुषपि नापं सहवास यायेगु व सम्पर्क तयेगु
श्रोतापन्न जुइगुया कारण अंग छगू खः धयागु क्वात्तु
लुमंका चायेका तये बहः जू ।

२-धर्मश्रवणं छगू कारण

आः श्रोतापन्न जुइके फइगु निगूगु कारण स्वाका यंकेनु ।

क्लेशयात प्रहाण याये सःगु मार्गं प्यंगू; प्रहीण जुइ धुंकूगु क्लेशयात शान्त जुइकीगु फल प्यंगू; इपि मार्गं फल धर्मतयगु आरम्मण जुया च्वंगु निर्वाण व मार्गं, फल व निर्वाण लाभ यायेया निति मार्गं निर्देशक धर्म परियत्तित सत्पुरुष धर्मत हे खः ।

थुपि सत्पुरुष धर्मतयत न्यनेगु श्रोतापन्न जुइ निति छगू कारण खः । धर्म न्यनेगु श्रोतापन्न जुइ निति कारण ध्यायेबले धर्म उपदेश मन्यन धाःसा श्रोतापन्न जुइ फइ मफु धयागु अभिप्राय नं विपरीत स्वभाव कथं स्पष्ट जुया च्वने धुंकल । व लिसे स्वापु तथा साधक नमूना कथावस्तु उल्लेख याना क्यने ।

भगवान् बुद्धं बुद्धत्व लाभ याना कया बिज्याये धुंका ५०-न्हु दुखुनु बोधिमण्डपया लिक्क अजपाल वंगल सिमाया क्खय् विराजमान जुया च्वना बिज्याःबले ह्यापांगु उपदेश कना बिज्याये गिति विचाः याना बिज्यात । अःमं कना बिज्याइगु धर्मयात द्रुतगति सीके फइपि धर्मश्रोता व्यक्ति वा व्यक्तिपित तथागतं विचाः याना बिज्याःबले आलार ऋषि सुमंसे बल ।

आलार ऋषि

आलार ऋषि धयाम्ह उमु युगय् नां दंम्ह गणाचारं
 खः । लौकिक ध्यान समापत्ति व्याथी दुगुली न्हेथी लाभ
 याना तःम्ह खः । शिष्यर्पि यक्व यक्व (३००-सःति) सित
 निर्देशन बिया ध्यान स्यना च्वंम्ह खः ।

भाबी बुद्ध बोधिसत्त्वं नकतिनि नकतिनि गृहत्याग
 बाना बिज्याःबले निर्वाण लाभ याये निति सही मार्ग सही
 पद्धतित स्युनिगु मखुनि; उकि आलार ऋषियाथाय् उप-
 संक्रमण याना ध्यान धर्म उद्योग व अभ्यास यायेगु मार्गं
 पद्धति न्यना विधि सयेका काल ।

आलार ऋषि नं थःमं स्युक्व ताक्व ल्यं पुल्यं मदयेक
 उद्योग व अभ्यास यायेगु मार्गं पद्धतित क्यना कना बिल ।
 थःमं उद्योग व अभ्यास याःथें उद्योग व अभ्यास यात धाःसा
 थःमं स्युथें सीका काये फु धका बोधिसत्त्वयात उत्साह वचन
 ब्हात ।

बोधिसत्त्वं वयागु विधि अनुसार उद्योग व अभ्यास
 याना बिज्याःबले गुलिचा मदुवं आलार ऋषि आचार्यं लाभ
 याना तःगु न्हेगुलि समापत्ति दक्खं लाभ जुल ।

बोधिसत्त्वं थःमं लाभ याना तःगु धर्म आलारयात
 कन । आलारं थःमं नं बोधिसत्त्वं लाभ याना कया तःगु ति
 जक धर्मयात लाभ याना कया तथा; बोधिसत्त्व थः नापं

समानगु श्रेणी दुम्ह जुइ धुंकल; थुगु गणयात बच्छि बच्छि भाग थला शासन चले याये नु घया बोधिसत्त्वयात बच्छि शिष्य परिषद् भाग थला बिल ।

तर बोधिसत्त्व उगु घ्यानाश्रमय् छुं दि जक हानं च्वना बिज्यात । लाभ जुया च्वंगु समापत्ति धर्मत जरा, व्याधि, मरण रहितगु निर्वाणय् थ्यनीगु कारण धर्म मखुनि घका सिया वल; उकि उगु धर्मत त्याग याना उगु थासं पिहां बिज्यात ।

भगवान बुद्धं आलार ऋषि आचार्य तीक्ष्ण बुद्धि दुगु खँ बुद्ध जुया बिमज्याःनिबले हे सीका तथा बिज्याये धु कल । अथे जुया आः बुद्ध जुया बिज्याना उपदेश कने बहः-म्ह व्यक्तियात विचाः याना बिज्याःबले आलारयात लुमंसे वःगु पहः खने दु ।

आलार ज्ञां दु; सःस्यु जू; प्रज्ञा मिखाय् क्लेश घू म्हो जू; वयात उपदेश बिल घाःसा तुरन्त वं धर्म लाभ याये फु; वयात शुरु याना ह्यापांगु उपदेश कने माली घका तथागतं साधारण रूपं हे विचाः याना बिज्यात ।

अबले तथागतयागु मनोविचारयात स्यूम्ह देवता छम्हसिनं “भगवन्, आलार परलोक जूगु न्हेनु दत भन्ते !” घका निवेदन यात ।

अले तिनि तथागतं विशेष ज्ञानं हानं निरीक्षण याना स्वया बिज्यात । वंगु न्हेनु खुनु आलार परलोक जुया आकि-ञ्चन्यायतन अरूप ब्रह्मलोकय् थ्यना च्वन घका सी इत ।

थुजोपि ब्रह्मापि ख्वीद्वः दँ दीर्घायुपि जुया च्वन ।
 नाम (धर्म) जक दया रूप मदुगुलि थुगु जन्मय् बुद्ध दर्शन
 यायेगु उपदेश न्यने फइगु घयागु छुं गुगुं कथं नं जुइ फइ
 मखुत । ब्रह्मा आयु फुना मनुष्य लोकय् हानं जन्म जू वःसां
 बुद्ध कना बिज्याइगु उपदेश न्यने फइगु अवसर मदये
 धुंकल । पृथग्जन जीवनं हे कर्मानुसार संसार चाःहिले माली
 तिति । गबलें गबलें अपायय् कुतुं बना अपाय दुःखत असह्य
 जुइक अनुभव याये माली तिति ।

उकि तथागतं “आलार ऋषि ला न्हेनु न्हचवः सी
 लाःगुलि अतिकं परिहानी जुल; जिगु उपदेश जक न्यने खंगु
 जूसा तुरन्त अरहन्त जुइ फु । आः ला उपदेश न्यनेगु अवसर
 मन्त; अतिकं अतिकं हे परिहानी जुल” धका मनं मनं भुनु-
 भुनु हाला बिज्यात ।

उदक ऋषि

अनं लिपा रामाचार्यया काय् शिष्य उदक ऋषियात
 उपदेश बी निति तथागतया लुमंसे बल । थुम्ह ऋषि नं उगु
 मुमय् नां दंम्ह छम्ह गणाचार्य हे खः । शिष्य पुचः आपालं
 आपाः (७००-सःति) यात ध्यान धर्म स्यने कने याना
 च्वंम्ह खः ।

बोधिसत्त्व आलार ऋषिया ध्यानाश्रमं पिहाँ बिज्याये
 थुंका राम ऋषि आचार्यया ध्यानाश्रमय् थ्यंक बिज्यात । तस्य

अबले रामाचार्य मदये धुंकल; परलोक जुया बने धुंकल;
उकि उगु ध्यानाश्रमयात वया काय् शिष्य उदक ऋषि
शासन चले याना च्चंबले बोधिसत्त्व थ्यंक बिज्याःगु जुया
च्वन ।

बोधिसत्त्वं उदक ऋषियाथाय् थ्यंक बिज्याना
रामाचार्यं लाभ याना वंगु धर्मं व उगु धर्मं उद्योग व अभ्यास
यायेगु पहः व विधित न्यन ।

रामाचार्यं लौकिक समापत्ति च्यागुलि लाभ याना
वंम्ह खः । उदकं अबले स्वयं थःमं ला समापत्ति च्यागुलि
लाभ याना मकानि । तर थः आचार्यं लाभ याना वंगु धर्मं
व उद्योग व अभ्यास यायेगु पहः व विधितयत् ला आचार्यथाः
पाखें न्यना सीका तःकथं बोधिसत्त्वयात दक्वं क्यना कन
बिल ।

बोधिसत्त्वं उदकं कंगु अनुसार उद्योग व अभ्यास
याना यंकूगु अबस्थाय् गुलिचा मदुवं लौकिक समापत्ति
च्यागुलि लाभ याना बिज्यात; थःमं लाभ याना तयागु धर्मं
उदक ऋषियात कना बिज्यात ।

ऋषि नं वया थः आचार्यं रामं लाभ याना वंगु धर्मं
आः बोधिसत्त्वं लाभ याःगु धर्मानुसार हे खः धका स्वीकार
यात । अनं अतिरिक्त बोधिसत्त्व व सिबे नं च्वय् यहाँ बने
धुंकल; वया थःगु ध्यानाश्रमयात गुरुया रूपय् च्वन
शासन व निर्देशन बी माल धका बोधिसत्त्वयात लः ह्लात ।

बोधिसत्त्वं लाभं बुद्धं धुंकून् लौकिक समापत्ति
 च्यामुत्थितात निरीक्षणं याना स्वया विज्यात । जरा, व्याधि,
 मरणं रहितं जुया च्वंगु निर्वाचि ध्यनीगुया कारणं धर्मं मखुनी;
 अरूपं ब्रह्मलोकं तकं जकं ध्यंकं धनीगु धर्मं मात्रं स्वः धका
 सिया वल । उकिं उगु लौकिक समापत्तितयत् परित्यागं याना
 गुलिचा मदुवं उगु ध्यानाश्रयं नं पिही विज्यात ।

भगवान् बुद्धं बुद्धं जुया विमज्याःनिबले निसं हे
 उदक ऋषि प्रज्ञाज्ञानं तीक्ष्णमहं स्वः धयागु बाँलाक सिया
 विज्याये धुंकूगु स्वः । उकिं वाःथें बुद्धं जुया विज्याये धुंका
 उपदेशं कने बहुःमहं व्यक्तियात हाकनं विचाः याना स्वया
 विज्याःबले उदक ऋषि लुमंसं वःगु रुवाः व ।

उदकं ज्ञां दु, सःस्यू जू; प्रज्ञा मिखाय् क्लेशधू
 स्वल्पमहं स्वः; वयात उपदेशं बी दत्तं धाःसा तुरन्तं वं धर्मं लाभं
 याना काये फु । वयात हे उपदेशं बी मालं धका तथागतं
 सामान्यं रूपं निरीक्षणं याना स्वया विज्यात ।

अबले भगवान् बुद्धयागु मनोविचारयात स्यूमहं छमहं
 देवतां “भगवन्; उदक ऋषि परलोकं जूगु चच्छि दया वने
 धुंकल भन्ते!” धका निवेदनं यात ।

तथागतं विशेषं ज्ञानं हानं निरीक्षणं याना स्वया
 विज्यात । उदक परलोकं जूगु चच्छि दयावन; परलोकं जुइ
 म्हुद्यवः लौकिक समापत्ति च्यागुलि लाभं याना वन । आः

नैवसंज्ञा नासंज्ञायतन ब्रह्म भूमी उत्पन्न जू वना च्वन धयागु
सीका बिज्यात ।

थुपि ब्रह्मापि चय्यद्वः महाकल्प आयु तःहाकःपि
खः । नाम जक दया रूप मदुगुलि थुगु जन्मय् बुद्धदर्शन
यायेगु उपदेश न्यनेगु जुइ फइ मखुत । ब्रह्मा आयु फुना च्यूत
जुया मनुष्य लोकय् हानं उत्पन्न जू वःसां बुद्धं कना बिज्या-
इगु उपदेश न्यनेगु अवसर दये फइ मखुत; पृथग्जन जीवनं
हे संसारय् कर्मानुसार चाःहिले मालीम्ह जुल । गबलें गबलें
अपायय् पतन जुया नं अपाय दुःखत असह्य रूपं भोगे याये
माली तिति ।

उकिं तथागतं “उदक ऋषि ला चच्छि न्हचवः
सिना वने माला तःसकं तःसकं परिहानी जुइका वन । जिगु
उपदेश जक न्यने दुगु जूसा तुरन्त अरहन्त तकं जुया वने
फु । आः ला उपदेश न्यने मखन; उदकं अति हे परिहानी
जुइका वन” धका मनं मनं भुनुभुनु हाला बिज्यात ।

पञ्चवर्गी

अनं लिपा पञ्चवर्गी न्याम्हसित ह्यापांगु उपदेश कना
बिज्याये नितिं विचाः लुइका बिज्यात ।

पञ्चवर्गीपि न्याम्ह बोधिसत्त्वं गृहत्याग याना बिम-
ज्याःनिवं हे न्हचवः गृहत्याग याना वना च्वपि खः । दुष्कर
चर्या मिथ्या आचरणयात खुदँ तक बोधिसत्त्वं आचरण याना

चवना विज्याःबले इमिसं वस्पोलयात तःधं चीधंगु सेवा
सुश्रुषा याना च्वंगु खः । तर वस्पोलं दुष्कर चर्या मिथ्या
आचरणयात त्याग याना विज्याःबले श्रमण गौतम बुद्ध जुइ
फइ मखुत घका भाःप्युगु जुया च्वन । उकिं बोधिसत्त्वया
थासं पिहां वना बाराणसी मृगदावनय् वना च्वंच्वन ।

सकसिनं सिया च्वंगु अनुरूप उगु दैया आषाढ पुह्नी
खुनु तथागतं पञ्चवर्गीपिन्त ह्हापांगु उपदेश धर्मचक्र कना
विज्यात । उगु पुह्नी खुनु आयुष्मान कोण्डञ्ज-श्रोतापन्न
जुल । कृष्णपक्ष पारु खुनु वप्प; द्वितीया खुनु भद्विय; तृतीया
खुनु महानाम; चतुर्थी खुनु आयुष्मान अस्सजि छसिकथं
श्रोतापन्न जुल ।

इपि पञ्चवर्गीपि न्याह्य आलार व उदक ऋषिपिथे
प्रज्ञाज्ञान तीक्षण जू खने मदु । आलार व उदक ऋषिपिसंथे
लौकिक ध्यान समापत्तित लाभ यात घका नं ग्रन्थ ग्रिन्थय्
स्वये खने मदु । तर इमिसं धर्मचक्र सूत्र देशना न्यने खंगु
जुया इपि श्रोतापन्न जुल; अनात्म लक्षण सूत्र न्यने धुंका
अरहन्तपि जुया बन ।

आलार व उदकपि ला उपदेश न्यने खन घाःसा
तुरन्त अरहन्त जुइ फयेक प्रज्ञाज्ञान तीक्षण जूपि जुया नं
उपदेश न्यनेगु अवसर मदुगु जुया श्रोतापन्न तक नं जुया
वने मखं ।

इति सत्पुरुष धर्म न्यने दइगु नं श्रोतापन्न जुइके फइगु छगु कारण खः धका नवात्तुक लुमंका चायेका तयेमाः । अवसर जुलाक्व पतिकं नं सत्पुरुष धर्म न्यने माल धका प्रेरणा व प्रोत्साहन बिया च्वना ।

३-यथार्थ विचाः कारण छता

का . . . आः श्रोतापन्न जुइके फूगु स्वंगूगु कारण कनेगु पाः ध्यंक वल ।

यथार्थ व उचितगु विचाः श्रोतापन्न जुइके फूगु छगु कारण धर्म हे खः । उकीया सम्बन्धय् छुं भति स्पष्टं उल्लेख याना क्यने ।

सथागतं संस्कार स्वभाव धर्मत नित्य मजू; दुःख खः; थःगु अधीनय् मदु; आत्मा जीव नं मखु; शोभा नं मदु धका कना तथा बिज्यात ।

अनित्य धर्मयात अनित्य कथं; दुःखधर्मयात दुःख कथं; अनात्म, आत्मा जीव मखुगु स्वभावयात अनात्मा, आत्मा जीव मखु धयागु कथं, अशुभ स्वभावयात अशुभ कथं विचाः यायेगु यथार्थ व उचित कथं विचाः यायेगु खः ।

अनित्ययात नित्य कथं; दुःखयात सुख कथं; अनात्म,
आत्मा जीव मखुगुयात अधीनस्थ, आत्मा जीव कथं; अशुभ-
यात शुभ कथं विचाः यायेगु मिथ्याविचाः हे खः ।

यथार्थ व उचित कथं विचाः यायेगु श्रोतापन्न जुइगु
कारण धर्म धयागु स्पष्ट जू । उकी लिसे स्वापु दुगु कथावस्तु
साधक नमूना उल्लेख याना क्यने ।

बुद्धकालीन अवस्थाय् कुरु राष्ट्र कम्मासधम्म निग-
म्य् मागण्डी ब्राह्मण परिवार छगू दया च्वंगु खः । उगु
परिवार पुचल्य् अबु नं मागण्डी; मां नं मागण्डी; म्हाय्
नं मागण्डी; कका नं मागण्डी; दक्कसिगु नां मुक्कं मागण्डी
जुल ।

अँ . . . म्हाय्मचा मागण्डी देवकन्या ला धका दापा
जुइ मायेक अतिकं शोभा दया बांलाःम्ह जुया च्वन । अथे
जुया अबुजु मागण्डी थः म्हाय् लिसे ज्वः लाःम्ह भावी
जिलाजं लुइके मफयेक हे म्हाय् अभिमान चढे जुइका च्वन ।
कुलवंश उच्च श्रेष्ठपिसं वया म्हाय् वया स्वया व ह्तापा
लाकेगु कथं सार्छि सार्छि ला फ्वं वः दया हे च्वन; तर ब्राह्मणं
थः म्हाय् इपि लिसे योग्य मजू धका हक्का ब्वबिया छ्वःगुलि
सकलें मिचिला लिहाँ वने माल ।

छन्दु तधागतं मागण्डी ब्राह्मण व ब्राम्हणनीपित
मुक्ति धर्म लाभ जुइगु ज्ञानं खंका बिज्यात । अथे जुया
मागण्डी ब्राह्मणपिनिगु निगम्य् बिज्यात । ब्राह्मणया

गामं पिने इमिगु धर्म अनुसार मि पूजा यायेगु बानि दया च्वन । उगु मि पूजा याइगु थाय्या लिकक तथागत विज्याना विहार याना विज्यात । उकि ब्राह्मण मि पूजा यायेत पिहाँ वःबले वस्पोलयात खन ।

ब्राह्मणं तथागतयात खनेवं तुं थ्व संसारय् थुम्ह श्रमणति रूप लावण्य बांलाःम्ह मदु धका भाःपिल । थः म्हाय् लिसे ल्वःम्ह योग्यम्ह व्यक्तिया रूपय् चित्त बुक्के जुल । म्हाय् बी मास्ते वःगु मन लुया वल ।

अथे जुया “भो श्रमण; जि म्हाय् छम्ह दु; जिमि म्हाय् अतिकं शोभा दया बांलाःम्ह खः । श्रमण छःपि नं अति हे सुच्चुसे पिच्चुसे च्वंम्ह खः । जिमि म्हाय् छःपि लिसे जक ल्वः जू, योग्य जू । छःपि नं जिमि म्हाय् लिसे जक ल्वः जू, योग्य जू । छःपिन्त पादपरिचारिका सेविकाया रूपय् कलाः दये ल्वःथे जिमि म्हाय्यात नं आधार भरोसा काये बहःम्ह मिजं दये ल्वः जू; छःपिन्त म्हाय् बी न्हि ला ! जि मवःतल्ले थन हे पिया च्वना विज्याहुँ; गनं हे विज्याये मत्य” धका तथागतयात धाल ।

थन तथागतयात ब्राह्मणं जिलाजंथा रूपय् चाहना जूगु लिसे स्वापू तया छुं भति दथुइ स्वचाका उल्लेख याना वयने ।

ह्लापायागु युग्य गुलि ब्राह्मण जातित अल्प वयस्क तिनिबले ऋषि श्रमण जुइगु जुया च्वन । ४८- दैतिया उमेर

दइबले कुलवंश त्वाः मदयेकेया निति धका गृहस्थ जुया
 व्याहा याइगु जुया च्वन । ऋषि जुया च्वंबलेसिगु देँ वास
 मिया नइगु जुया च्वन । न्याइपिसं नं न्याइगु जुयाच्वन;
 उगु घ्येबा लाय् तथा कलाः काय् म्हचाय्पिन्त नके त्वंके
 याइगु जुया च्वन । उकथंयागु ऋषि श्रमण कुलवंश थुपि
 मागण्डी ब्राह्मणतय्गु कुलवंशय् छगू वंश दया वने नं धाइ ।
 उकिं तथागतयात बुद्ध धका हे मस्यूसे यइपुसे बांलाःम्ह ऋषि
 श्रमण भाःपाः वंशगत मनोवृत्ति अनुसार म्हचाय् बी मास्ति
 बःगु चित्त लुया वःगु जुया च्वन ।

का . . . कथावस्तुयात हानं स्वाका यंके नु । तथागतं
 छुं हे लिसः बिया विमज्याःसे सुमुक मौन जुया च्वना विज्यात ।
 ब्राह्मण लय्लय् तातां व्वां व्वां छें लिहाँ वन । छें लिक्क
 ध्यनेवं तुं ब्राह्मणनीयात तापाकं सःता छ्वल । म्हचाय्या
 निति भावी भात लुइका वये घुन; म्हचाय्यात तुरन्तातुरन्ति
 तिसा वसः अलंकारं छायेपिया ब्यू धका धाल । ब्राह्मणनी नं
 अह्ने याःथें याना बिल । अनं लिपा माँ-बौ म्हचाय् नापं
 याना स्वम्हं गांया पिने पाखे स्वया वन ।

थः म्हचाय् सुं लिसे नं ल्वः मजू, योग्य मजू धका
 माःपिया च्वंह ब्राह्मणं स्वयं चित्त बुके जूम्ह भावी जिलाजं
 लुइका वये घुं कल घयागु स्यूबले तुरन्त गां छगुलिसं हो हल्ला
 मचे जुल । उम्ह भावी जिलाजं गुजाम्ह व्यक्ति जुइथें धका

सीके मास्ते वया वल । उकिं मनूतयुगु वथां ब्राह्मण परिवार-
रपि ल्यूल्यु हये भुना लिना वन ।

ब्राह्मणपि गांया पिने थ्यंक वःबले मूल थासय् तथागत
मदया चवन । उगु थासय् वस्पोलं पालि ख्वांय्-चिं तया
थका भतिचा उखे मेथाय् छथाय् बिज्याना विहार याना
बिज्याना चवन ।

तथागतयागु पालि ख्वांय् चिं धयागु सुं छम्हसिया
निर्ति उद्देश्य तया तया तल धाःसा उम्ह व्यक्ति जक खनिगु
खः । उम्ह व्यक्ति मखंतल्ले नं तना वनी मखु; उजोगु
पालिख्यांय् चिं सल किसि आदि सत्त्वप्राणीपिसं न्हुसानं
स्यने फइ मखु; घनघोर रूपं वा वःसा नं स्यने फइ मखु;
गोफय् वया स्यंकुसानं स्यने फइ मखु; खने माःम्ह व्यक्ति
खने धुंका तिनि जक आफसे आफ तना वनीगु खः ।

Dhamma.Digital

मागण्डी ब्राह्मणं वं पीका तःगु थासय् तथागतयात
मखंसे पालिख्वांय् चिं जक खन । अबले थुगु पालिख्वांय् चिं
थः भावी जिलाजंयागु पालिख्वांय् चिं हे खः धका ब्रम्हुनीयात
कयन ।

ब्रम्हुनी नं चानचुनम्ह मखु; त्रिवेद फुकं सःस्युम्ह
जुया चवन । लक्षण सम्बन्धी मन्त्र व्वना पालिख्वांय् चिं
परीक्षण याना स्वःबले यथाथं खँ सिया वल ।

अथे जुया “ब्राह्मण, छ-तःसकं मूर्खे खनि सा; थ्व पञ्च आरम्मण, कामगुण धर्मं सेवन वा उपभोग याइम्ह व्यक्तिया पालिख्वाय् चिं मखु” धका निश्चित रूपं ठोके याना धाल ।

तर ब्राह्मणं स्वीकार मयाः; ब्रह्मुनीयात खँ अण्वः धका हक्का ब्वःबिल । ब्रह्मुनीं नं थःगु जिदी मत्वःतु । व खँयात हे हानं धाल ।

थुगु रूपं कलाः भात थाका थुकु हा हां ब्राह्मणं उखे थुखे स्वया माला जूबले हुँकन तापाक छथाय् तथागतयात खंकल । ऊ . . . अन का जिमि भावी जिलाजं धया तथागत-याथाय् म्हाय् व कलाःयात काचा काचां सःता यंकल । तथागतयात थः म्हाय् ग्रहण याना काये निति लःह्लाना बिल ।

Dhamma.Digital

तथागतं “बुद्ध जुया बिज्याये धुंका लिपा अजपाल वंगल सिमाया क्वय् विहार याना बिज्याना च्वनाबले मार देवया ल्यासेपिं म्हाय्पिं स्वह्म तण्हा, अरति, रागा धयापिं देवकन्यापिसं विभिन्न प्रकारया माया क्यना हचयेक वलं नापं जिके सहवास यायेगु इच्छा बिल्कुल लुया मवः । छं म्हाय्या शरीर ला मल-मूत्रं जाया च्वंगु दु; ग्रहण यायेगु ला अथे ति, नुतियागु पतिं नं तकं थी मयः” धका आज्ञा दयेका बिज्यात ।

मागण्डी मय्जुया शरीर सहित सकसिगुं थुगु शरीर मल-मूत्र, पित्त, खइ, न्हि, हि, चःति, न्हि-ई आदि घृणितगु चीजवस्तुं जाया च्वंगु अशुभ खः; घृणितगु अवश्यम्भावी जुया च्वन । धात्थे अशुभ जुया च्वंगुयात अशुभया रूप्य तथागतं उल्लेख याना कना विज्याःगु जुया च्वन ।

थुकथं अशुभ जुया च्वंगुयात अशुभया रूप्य तथागतं कना विज्याःगुयात अबु मां व म्हचाय् जूपि मागण्डी छग् पाखं ताःगु जुया च्वन ।

मां व वौपिसं अशुभ स्कन्ध शरीरयात अशुभया रूप्य; धर्मयात धर्मया रूप्य चिन्तन मनन व विचाः याये फत । थातय् लाक्क विचाः याये लाःगुलिं स्वाकं उपदेश न्यना अनागामि जुया वन ।

तर म्हचाय् मागण्डीं धाःसा तथागतं कना विज्याःगु धर्मयात धर्मया रूप्य विचाः याये मसः ।

“स्व सा; थुम्ह श्रमणं जित मयःसा मयः धाःसा गाः हे गाःनि । आः ला जिगु शरीर मल-मूत्रं जाया च्वन हँ; जित ग्रहण याना कायेगु ला अर्थे ति, तुति पति नं तकं थी मयः हँ । आसे रे; जि उच्चकोटी थ्यंका तिनि थुम्ह श्रमणयात कारण क्यने तिनि” धका मती तथा तथागत प्रति आघात तथा दागा तल ।

लिपा थुम्ह मागण्डी कौशाम्बी अधिपति जुजु उतेन (उदेन) या बडामहारानी जू वन । उतेन जुजुया मेपि श्यामावती व वासुलदत्ता बडामहारानीपि नं दया च्वन तिति । छह्य छह्य महारानीया परिवार मय्जुपि न्यासः न्यासः दया च्वन ।

छगू इलय् तथागत अनुगामी संघपि लिसे कौशाम्बी देशय् थ्यंक बिज्यात । श्यामावतीया परिचारिका मय्जु खुज्जुत्तरां तथागतयागु उपदेश न्यने खना (व) श्रोतापन्न जुया वन । वं हानं उपदेश कना क्यंगु जुया श्यामावती लिसें मेपि परिचारिका मय्जुपि न्यासःह्य नं श्रोतापन्न जुया वन ।

मागण्डीं भगवान् बुद्ध कौशाम्बी थ्यंक बिज्यात धयागु श्यामावतीपिनि पाखें सिल । श्यामावतीपि बुद्ध श्राविकापि धयागु सीवं हे इमित नापं आघात (दागा) तल । अनेक कथं मभि विद्याः यात । भगवान् बुद्ध व संघपिन्त ब्वःबीत अय्लागुलु मुल्याहातय्त ध्येबा बिया अह्ने यात । मुल्याहा-तय्सं नं बुद्ध प्रमुख संघपिन्त अनेक कथं ब्वःबिल ।

मनूतय्गु ब्वःसः अति जुइक म्यने माःगुलि किजा आनन्दं तकं उगु शहरं पिहाँ बिज्याये निति तथागतयात निवेदन समेतं याये माला वन । तर तथागतं इमिसं ब्वःबिया च्वंगु न्हेनु स्वया अप्पः च्वनी मखु । न्हेनु पुला वनेवं थः थःमं हे तना ल्लना वनी धका आज्ञा दयेका अन हे स्वाकं च्वना बिज्यात ।

मागण्डीं तथागतयात नं व्वःविया पित्तिने मफु ।
 श्यामावतीपिन्त दोष बी दयेक उतेन जुजुयात विभिन्न रूपं
 चुगली खं ह्लाना नं सफल जुइ मफु । उकि आखिरय्
 श्यामावतीया प्रासाद मि नका बी निरिति वया थः ककायात
 अह्ने यात । उतेन जुजु उद्यानय् न्ह्याइपुक वना च्वंगु
 इलय् श्यामावती प्रमुख न्यासःपि मय्जुपि मि नया सिना
 वने माल ।

लिपा वास्तविक क्रियाकलाप न्ह्योने वःबले उतेन
 जुजुं मागण्डी लिसं वया थःधित्तिपिन्त गःपः तक गाः वंगु
 गालय् स्वथना, सुपंचिना मि छ्वयेका बिल । लिपा नं
 पातायागु धारं टुक्रा टुक्रा जुइक पाला स्याना छ्वल ।
 मागण्डीयात ला मसीनिवं ह्यय् च्वंगु ला ध्यना कया कराहि-
 लय् पुका वयात थःगु ला थःमं तुं नके बिल । लिपा तिनि
 अन्त जुइक स्याना छ्वल ।

थुकथं मागण्डी नापं असम्बन्धितपि समेतं अन्तिमय्
 बांमलाक सिना वने माःगु तथागतं उपदेश विया बिज्याःबले
 मागण्डीं अःखतं विचाः याना आघात तथा वःगुया परम्परा
 प्रतिफल हे जुल ।

उकि विचाः द्वन धायेवं धर्म लाभ मजुइगु जक मखु
 दुःख समेतं जुइका च्वने फु घयागु होश तथा सवेग काये
 बहःजू । ॐ . . . विचाः मद्वन धायेवं ला माँ-बौ जुया
 च्वंपि मागण्डीपिसंथे धर्म लाभ याना वने फु ।

थुगु कथावस्तुयात बः काल धाःसा धर्म सम्बन्धय्
विचाः धातय् लाइगु श्रोतापन्न जुइके फूगु छता कारण
धयागु अतिकं स्पष्ट जू । थुकीयात क्वात्तुक लुमंका चायेका
विचाः मद्दनी कथं उद्योग याये माल धका प्रेरणा बिया
चवनागु जुल ।

धर्माचरण यायेगु छता कारण

का . . . आः श्रोतापन्न जुइके फूगु अन्तिम कारण-
यात कनेगु पाः थ्यंक वल । श्रोतापन्न जुइके फूगु कारण धर्म
प्यंगु दुगुली थुगु कारण धर्म ला दकसिबे महत्त्वपूर्णगु खः
धका धाये मास्ति वः । थुगु अन्तिम कारण ला मार्ग, फल
व निर्वाण लाभ जुइगुया कारण भावना धर्म आचरण यायेगु
हे खः

बुद्ध-शासनानुयायीपिनि अन्तिम लक्ष्य व उद्देश्य
सम्पूर्ण दुःखं शान्त जुया च्वंगु निर्वाणय् थ्यंक वने निति खः
धका सकसिनं सिया च्वंगु दु । उगु निर्वाण धयागु मार्गज्ञान
फलज्ञानया आरम्भण जुया च्वगु विशिष्ट परमार्थ धर्म हे खः।
उकि मार्गज्ञान फलज्ञान लाभ मजुइकं निर्वाण लाभ याये
फइ मखु, साक्षात्कार याये फइ मखु ।

थुगु मार्गज्ञान फलज्ञानत नं इपि उत्पन्न जुया वइ कथं विपश्यना ज्ञान तनंतं प्रबल व परिपक्व जूसा तिति लुया वये फइगु खः । सित्तिकं अथें अथें म्वाः म्वाकं लुया वइगु मखु ।

विपश्यना ज्ञान तनंतं लुया वयेकेया निति चित्त स्थिर व शान्त जुइगु समाधि आवश्यक जू । सम्बन्धित समाधि तकं लाभ मजुल धाःसा विपश्यना ज्ञान लुया वये फइ मखु ।

थुगु थासय् समाधि संक्षिप्तं (१) उपचार समाधि धयागु ध्यानया लिक्क उत्पन्न जुइगु समाधि । (२) अप्पना (अर्पणा) समाधि धयागु ध्यान समाधि व (३) खणिक (क्षणिक) समाधि धयागु क्षणिक कथं चित्त शान्त जुइगु धका स्वथी दु ।

इपि स्वथी दुगुली उपचार समाधि व अप्पना समा- धित ध्यान लाभ जुइ कथं जक उद्योग व अभ्यास याइपि व ध्यानयात पृष्ठभूमि याना विपश्यना धर्म स्वाकं उद्योग व अभ्यास याइपिनि निति जक अप्वः आवश्यक जू ।

खणिकसमाधि ला खालि विपश्यना जक उद्योग व अभ्यास यायेगुली आवश्यक खः । विपश्यना भाविता याना चायेका च्वनेगुली भाविता याना चायेके माःगु अथवा-भाविता व चायेकेगुया आरम्भणय् भाविता याना चायेकीगु चित्त थ्याक्क थ्याक्क ला वनीगु स्वभाव खणिकसमाधि हे खः ।

कमसेकम थुगु खणिकसमाधि ति तकं लाभ मजुल धाःसा विपश्यना ज्ञान लुया वये फइ मखु ।

थुगु सम्बन्धित समाधिये जाःगु समाधि लुया वयेत नं शील परिशुद्धि दयेमाः । गृहस्थी जूसा गृहस्थ-शील; श्रमण भिक्षु जूसा श्रमण भिक्षु शील परिशुद्ध जुया च्वनेमाः ।

सम्बन्धित शील परिशुद्ध जूसा तिनि चित्त शान्त स्थिर जुइगु समाधि लुया वये फइ । समाधि लुया वःसा तिनि विपश्यना ज्ञान लुया वये फइ । विपश्यना प्रज्ञा ज्ञान लुया वया प्रबल परिपक्व जूसा तिनि मार्गय् थ्यना फलय् प्रवेश जुया निर्वाणयात खंके फइ ।

श्रोतापत्ति मार्ग व फल ज्ञानद्वारा निर्वाणयात खन धाःसा श्रोतापन्न जुया वनीगु जुल । उकिं शील, समाधि व प्रज्ञा आचरण धर्मतयूत आचरण, चिन्तन मनन, प्रयत्न उद्योग व अभ्यास यायेगु मार्गज्ञान फलज्ञान व निर्वाण लाभ जुइगुया कारण धर्म आचरण यायेगु हे खः । थुकथं धर्माचरण यायेगु श्रोतापन्न जुइगुया छता कारण धर्म खः । अःपुक धायेगु खःसा विपश्यना धर्म उद्योग व अभ्यास यायेगु श्रोतापन्न जुइगुया कारण हे खः ।

थुगु थासय् “न्यने नंसां हानं न्यनेगु” कथं विपश्यना विषयय् छुं भति हानं कना यंके । जिगु धर्म सफू धाक्वलय् धयार्थे विपश्यनाया विषयत दया च्वने धुं'कूगु जुया “न्यने नंसां हानं न्यनेगु” धयागु खँ प्रयोग यानागु खः ।

विपश्यना घयागु अनित्य आदिया सामर्थ्यद्वारा विशेष रूपं भाविता याना चायेकेगु खः । थ्व ला ग्रन्थया भाय्यागु स्वभाव कथं घयागु खः । ज्यायागु स्वभाव कथं जुल धाःसा खं खं पतिकं, ता ला पतिकं, नंतुक्व पतिकं, नक्व पतिकं, थिक्व पतिकं, विचाः याक्व पतिकं, वंक्व पतिकं, दंक्व पतिकं, फेतुक्व पतिकं, दंक्व पतिकं, फुले जुक्व पतिकं, सुकय् जुक्व पतिकं थुकथं आरम्भण व द्वार चूलाक्व पतिकं प्रकट रूपय् सी दयेक दया च्वंगु रूपधर्म नामधर्मतय्त दिपाः मदयेक भाविता याना चायेकेगु विपश्यना खः ।

तर ह्लापां उद्योग व अभ्यास याइपि व्यक्तिपिनि निंति खनीगुलि हे ह्लापां चायेकेगु ला, ताइगुलि हे ह्लापां चायेकेगु ला आदि धका संशय जुया वया च्वने यः । उकिं महोपकारक महाशी सयादो महास्थविरं शुरु शुरुइ उद्योग व अभ्यास याइपि व्यक्तिपिनि निंति पृष्ठभूमि निसें भाविता याना चायेकेगु विधितय्त प्रत्येक मनुखं थुइके फइगु जनसाधारणपिनिगु व्यावहारिक भाषं तथागतयागु विचाःयात ल्वयेक निर्देशन विया उपदेश याना विज्याना तःगु दु । आः उगु भाविता याना चायेकेगु विधियात संक्षिप्तं छुं भति हाकनं उल्लेख याना क्यने ।

विपश्यना भावना धर्म भाविता याना चायेका उद्योग व अभ्यास याइह्य व्यक्ति गृहस्थी जूसा कमसेकम पञ्चशील ति जूसां समादान याना तयेमाः । श्रमण भिक्षु जुल धाःसा

श्रमण भिक्षु सम्बन्धी शीलयात परिशुद्ध जुइका तयेमाः । थःगु परिशुद्धगु शीलं मार्गज्ञान फलज्ञानयात उपकार जुइकेमाः धका मन व्वछुका तयेमाः ।

अनं लिपा वन जङ्गलय् वा, सिमा व्वय् अथवा सुनसानगु एकान्त थासय् वना थाय् कायेमाः । मुलेर्पति थ्याना वा मय्जुर्पि फुतुइथें ताउ तक फेतुइ फइ कथंयागु छता मखु छता प्रकारया आसनं फेतुइमाः । शरीरयागु च्वय्यागु भागयात तःप्यंक अथवा सुविधा दयेक तयेमाः । मिखा तिसिना, सासः सामान्य रूपं ह्लायेमाः । मनं प्वाःथय् आरम्मण याना तयेमाः । सासः ह्लाक्व पतिकं प्वाः फुले जुया वल धाःसा फुले जुया च्वन धका चायेकेमाः । सासः पिकया प्वाः सुके जुया वन धाःसा सुके जुया च्वन धका चायेकेमाः ।

थः थःमं स्वाभाविक रूपं फुले जुया वःसा तिति फुले जुया च्वन धका चायेकेमाः । थः थःमं स्वाभाविक रूपं सुके जुया वंसा तिति सुके जुया च्वन धका चायेकेमाः । फुले जुइक सुके जुइक धका आलपं सासः जोर जोरं ह्लाये मज्यू । फुले जुइगु सुके जुइगु चलाख जुया वल धाःसा फुले जूगु सुके जूगु थुर्पि निगूयात चायेकेमाः ।

फुले जुइगु सुके जुइगु धिला जुल धाःसा फेतुना च्वंगु आकार प्रकाश्यात समेतं आरम्मण याना फेतुना च्वना धका ठपे याना चायेकेमाः । अथे जुया चायेके माःगु लुमन्ति “फुले

जुया च्वन; सुके जुया च्वन; फेतुना च्वना” स्वथी जुया वल ।

गबलें गबलें सासः ह्लायेगु तःसकं धिला जुया फुले जुइगु सुके जुइगु तःसकं धिला जुया च्वन धाःसा दकसिबे स्पष्ट जुइक थिया च्वंगु छथाय् मखु छथाय्यात समेतं आर-
म्मण याना थिया च्वन धका चायेकेमाः।। अथे जुइबले चायेके माःगु आरम्मण “ फुले जुया च्वन; सुके जुया च्वन; फेतुना च्वना; थिया च्वन” प्यथी जुया वल । चायेकु चायेकु पतिकं मनं जक चायेकेगु खः । सः पिकया धाये माःगु मदु ।

फुले जुया च्वन; सुके जुया च्वन; अथवा फुले जुया च्वन; सुके जुया च्वन; फेतुना च्वना; थिया च्वन धयागु आरम्मणत फेतुना चायेका च्वनेबले चायेके माःगु मूल आर-
म्मण प्राथमिक आरम्मणत हे खः । छुं नं लुमंकेगु चायेकेगु मदुसा थुगु प्राथमिक आरम्मणतय्त हे चायेकेमाः ।

प्राथमिक आरम्मणतय्त चायेका च्वं च्वं खनिगु, ताइगु, कल्पना याइगु, विचाः याइगु, स्याइगु, पिइसे च्वनिगु आदि चायेके माःगु आरम्मण न्हून्हूगु लुया वल धाःसा खना च्वना; ताया च्वन; विचाः याना च्वना आदि धका चायेके माःगु न्हून्हूगु आरम्मणतय्त हे चायेका वना च्वनेमाः । चायेके माःगु न्हून्हूगु आरम्मणत तना वना छुं हे मेगु चायेके माःगु मन्त धाःसा मूल आरम्मण जुया च्वंगु फुले जुइगु, सुके जुइगु, फेतुइगु, थीगुयात हे हानं चायेकेगु खः ।

फेतुना च्वं च्वं दने मास्ति वल धाःसा दने मास्ति वःगु चित्तयात चायेकेमाः । दना वयेबले शरीर बुलुहुँ बुलुहुँ ल्हना थर्हा वःगु आकार प्रकारयात आरम्मण याना दना च्वना, दना च्वना धका चायेकेमाः ।

दना च्वनेगु अवस्थाय् दना च्वनागु आकार प्रकारयात आरम्मण याना दना च्वना दना च्वना धका चायेकेमाः । चाःहिलेबले स्कन्ध शरीर बुलुहुँ बुलुहुँ चाःहिला वंगु पहः चहःयात आरम्मण याना फःहिला, फःहिला धका चायेकेमाः । इरुथिरु जुइबले खःगु न्ह्याका च्वना, जःगु न्ह्याका च्वना अथवा ल्हना च्वना, दिका च्वना; अथवा ल्हना च्वना, न्ह्याका च्वना, दिका च्वना धका चायेकेमाः ।

आः उल्लेख याना तयागु संक्षिप्त चायेकेगु विधि वा नियम मात्र खः । सविस्तर पूपूर्वक भाविता याना चायेकेगु विधि वा नियमयात ला महोपकारक महास्थविर सयादोयागु विपश्यना कार्यधर्म उपदेश आदि उगु उगु सफुती सम्पूर्ण रूपं उल्लेख याना तःगु दु ।

जिगु दृष्टि व तृष्णा, कर्म व मनुष्य; दुश्चरित्र अपराध भय विमुक्ति, पुण्य पुष्प आदि धर्म सफुती नं योग्यतानुसार उल्लेख याना तये धुंगु दु । उकिं थुगु सफुती ला थुलि हे भाविता याना चायेकेगु विधि विषय दिका छ्वये ।

विपश्यना भावना धर्म अभ्यास, उद्योग व आचरण यायेगु श्रोतापन्न जुइगुया कारण धर्म धायेबले विपश्यना

भावना धर्म अभ्यास, उद्योग व आचरण मयात धाःसा श्रोता-
पन्न जुइ फइ मखु घयागु व्यतिरेक विधि अनुसार स्पष्ट जुया
चवने धुं कूगु दु ।

खः; तथागतया पालाय् उपदेश छगू पाद ति, छपु
गाथा ति तायेवं न्यनेवं तुं श्रोतापन्न आदि आर्यपि जुया वंपि
व्यक्तिपि नं यक्व मखुसा नं छुं भति मात्र जूसां उत्पत्ति
क्षणया नामरूपयात उपदेश न्यना च्वं च्वं भाविता याना
चायेका हृदयंगम याना वने माःपि हे जुया चवन ।

महाधन कथावस्तु नमूना चायेकी

विपश्यना भावना धर्म भाविता याना चायेका आचरण
व अभ्यास मयात धाःसा मुक्त जुइगु धर्म लाभ याये फइगु
ज्ञान दया वया च्वंसां (उगु) धर्म लाभ याये फइ मखु ।
थुगु मामुली तथ्य स्पष्ट जुइकेत सम्बन्धित साधक नमूना
कथावस्तु स्वाका यंके नु ।

सम्यक्सम्बुद्ध तथागतया पालय् वाराणसी ८०-गू
कोटी सम्पत्ति थुह्य महाजन श्रेष्ठिपुत्र छह्य दया वने नं ।
वयागु नां महाधन खः । धन-सम्पत्ति प्रशस्त थुह्य घयागु
मतलब खः ।

वया मां-बौपिसं वयात मचाबले वाद्यवादन व संगीत
जक सयेके बिया तःगु जुया चवन । मेगु छु नं विद्या सयेके

बिया तःगु मदु । इमिके सम्पत्ति यक्व दु । थुपि सम्पत्ति दक्व दिक्व काय् जूहासित बी; काय् जुया च्वंम्हं जीवन-काछि छुं ज्या नं याये माःगु मदु धका इमिसं मती तथा च्वं च्वन । उकिं काय् जूहासित वाद्यवादन व संगीत मात्र जक सयेके बिया तःगु जुल ।

उगु हे देशय् ८०-गू कोटी धन थूहा मेहा श्रेष्ठि छहा दु । इमि नं म्हचाय् छहा दया च्वन । उहा श्रेष्ठिपुत्री-यात नं वया माँ-बौपिसं वाद्यवादन संगीत विद्या मात्र जक सयेके बिया तल । मेमेगु छुं नं विद्या सयेके बिया मतः ।

उहा श्रेष्ठिपुत्र व श्रेष्ठिपुत्रीपि उमेर दया वःसेली निखेंयापि माँ-बौपिसं विवाह याना बिल । लिपा निखेंयापि माँ-बौपि मरण जुया वंगु अवस्थाय् श्रेष्ठिपुत्र निहा तपुं १६०-गू कोटी सम्पत्ति थूपि जुया वल । महाधन श्रेष्ठिपुत्र ह्लि स्वको जुजुया चाकरी वनेमाः ।

छन्हु अय्लागुलु छपुचःतय्सं थूहा श्रेष्ठिपुत्र जक अय्ला त्वने सया वल धाःसा इमि याउँक अःपुक सुखं नये त्वने दइ; थूहा श्रेष्ठिपुत्रं अय्ला त्वने सया वयेक याय माल धका विचाः जुया वल । अले ला अय्लागुलुत अय्ला व उकियात पासा ल्वःसा ज्वना महाधन श्रेष्ठिपुत्र बहगु लँय् सिथे वना पिया च्वंवन ।

महाधन श्रेष्ठिपुत्र जुजुया हाजिरी वं वं इमि लिक्क थ्यंक वल । अबले अय्लागुलुतय्सं श्रेष्ठिपुत्रं खनी कथं अय्ला

त्वना क्यन, ल्वसा नया क्यन; म्हुतुइ छता प्रकारया जरा
वां न्याना भो श्रेष्ठिपुत्र, छि नं सच्छि दं म्वायेमाः । जिमिसं
छित्त वः कया नये त्वने फूर्पि जुइमाः धका सकसिनं धाल ।

अय्लागुलुतय्गु खँ न्यने दुबले महाधनं थः ल्यूल्यू वया
च्वंहा सेवकयात “थुपि मनुतयसं छु त्वना च्वंगु ? इमिसं
त्वना च्वंगु त्वने ल्वःवनापुसे च्वंगु खः ला ? धका न्यन ।

ल्यूल्यू वःहा सेवकं “भो श्रेष्ठिपुत्र, थुगु सजीव लोक्यु
इमिसं त्वना च्वंगु रस ति त्वने ल्वःवनापुसे च्वंगु रस मदु”
धका लिसः बिल । मूर्ख्याइँ ला छु जक धायेगु, क्वथ्याः
थासय् घःचाः तया ध्वाना छ्वःथें हे का ।

अथे जूसैली महाधनं नं परीक्षा यायेथें अय्ला त्वना
स्वस्वं गुलिचा मदुवं बिल्कुल हे अय्लागुलु जुया वन । व
वंथासय् अय्लागुलु उपद्रहात हुलहुल जुया न्हचाइपुकेगुया
थाःगाः हे मदया वन । वया अय्लागुलु परिवारपि कं कं यक्व
दया बल । महाधनं ह्लिथं अय्लाया निति सलंसः द्वलद्वः
फुकीगु जुल । जूलय् पाये सःपि, म्ये हाले सःपि, वाद्यवादन
यात सःपि, प्याखें ल्हुइ सःपि मनुतय्त द्वलद्वः सम्पत्ति द्वं चिना
वक्सिस बीगु जुल ।

थुगु रूपं अर्धंगे छांटं मो ह्वलेथें फुका जूगु ला वया
थः पाखें दुगु ८०-गू कोटी सम्पत्ति दक्वदक्वं सखाप जुया
फुना वन । उलि नं द्युगु मखुनी । वया थः कलाःया पाखें दुगु

लुँ वहः ८०-गू कोटी पिकाकां हानं सखाप याना फुका छवल ।

लुँ वहः दां ध्येबा फुइवं बुँ बालि उद्यान बगीचा जग्गा जमीनत मिया खर्च याना जुल । अनं लिपा थलः बल, वसः इसः निसें मिया खर्च याना जुल । अस्तय् च्वनेगु छेँ समेतं मिया खर्च याना बिल ।

थुकथं १६०-गू कोटी धन थूह्य महाधन श्रेष्ठिपुत्र निह्य तिपु छुँ छुँ हे ल्यं पुल्यं मदयेक गरीब जुया वन । च्वनेगु थाय् मदया मेपिनि अंगः बःकया च्वने माला वन । तःज्याःगु भ्यगः ज्वना निह्य तिपुं शहरय् चाःचाःहिला पवना पवना नये माला वन । ह्लापा सुख पूर्वकं नया, त्वना च्वना वयागु लुमंक्व पतिकं तःतःसकं मानसिक दुःख जुइका च्वने माल ।

छन्हु बुढा बुढी निह्यतिपु भोजन शालाया ध्वाखाय् श्रामणेर मस्तय्सं त्याग याना ब्यूगु ल्यं पुल्यं भोजन तरकारी फया कया च्वन । व भगवान बुद्ध खना मुसु कया बिज्यात । अबले आयुष्मान आनन्दं तथागतयाके मुसु कया बिज्याकागुया कारण निवेदन यातं ।

अबले तिति तथागतं “प्रियपुत्र आनन्द, हुँकन च्वाँपि बुढाबुढीतय्त स्वःसा । इपि ह्लापा थुगु शहरय् १६०-गू कोटी धन थुपि श्रेष्ठिपुत्र महाधनपि खः । आः ला धन

सम्पत्ति फुकं फुना पवना पवना नये माःगु जीवनया अवस्थाय्
थ्यने धुंकल ।”

महाधनं प्रथम उमेरय् (३५-दँया दुने) लौकिक
सम्पत्ति माःगु जूसा थुगु शहरय् दकसिवे तःघंहा महाजन
जुइ फइहा खः । लौकिक आरम्मण भौतिक कामगुणतय् पाखें
लिचिला श्रमण जुया भावना धर्म उद्योग व अभ्यास याःगु
जूसा अरहन्त जुइ फइहा खः । वया कलाः अनागामि तक
जुइ फइहा खः ।

निगूगु उमेरय् (५०-दँया दुनय्) लौकिक सम्पत्ति
माःगु जूसा निहाहा महाजन जुइ फइहा खः । लौकिक आर-
म्मण भौतिक कामगुणतय् पाखें लिचिला भिक्षु श्रमण जुया
भावना धर्म उद्योग व अभ्यास याःगु जूसा अनागामि जुइ
फइहा खः । वया कलाः सकृदागामि जुइ फइहा खः ।

स्वंगूगु उमेरय् दुगु सम्पत्ति हिना मिना मयाःसे
लौकिक सम्पत्ति माःगु जूसा स्वहाहा महाजन जुइ फइहा
तिनि । लौकिक आरम्मण भौतिक कामगुणतय् पाखें लिचिला
भिक्षु श्रमण जुया भावना धर्म उद्योग व अभ्यास याःगु जूसा
सकृदागामि जुइ फइहा खः । वया कलाः श्रोतापन्न जुइ
फइहा खः ।

आः ला इपिं लौकिक सम्पत्ति वैभवं नं परिहानी
जुल, श्रमण सुखं नं परिहानी जुल । लौकिक वैभव सम्पत्ति

नं छुं गुगुं कथं लिखतं दयेके फइ मखये धुंकल । मार्गं फल
सुखं नं लाभं याना काये फइ मखुत । छुथें च्वं लय् धाःबले
लः सुना वना न्या मदये धुंकूगु भ्यातनालय् कुले जुया
चवनीहा जीर्णहा न्याखुं बोहथें च्वने धुंकल धका स्पष्ट
याना कना विज्यात ।

थुपि महाधन सेंठ निहा तिपुयागु घटनायात अध्ययन
याना स्वल धाःसा विमुक्ति धर्म लाभ याना काये फूगु ज्ञान
दया वःगु जूसा नं मार्गं, फल व निर्वाण लाभ जुइगु कारण
धर्म अभ्यास, उद्योग व आचरण मयात धाःसा धर्म लाभ जुइ
फइ मखु धयागु अतिकं स्पष्ट जू ।

उकिं विपश्यना भावना धर्म उद्योग व अभ्यास यायेगु
श्रोतापन्न जुइगुया कारण धर्म हे लः धयागु वक्वक्वजीक
लुमंका तयेमाः । वृद्ध-रोगी-मरण मजूनि न्ह्यचवः ई दुबले
फक्व विपश्यना भावना धर्म उद्योग व अभ्यास याना वने
माल धका उत्साहित व प्रेरित याना च्वना ।

१- साधु सत्पुरुष सत्संगत थायेगु

२- सत्पुरुष धर्म न्यनेगु

३- सही कथं मनन यायेगु

४- भावना धर्म अभ्यास व उद्योग यायेगु

धयागु श्रोतापन्न जुइगुया कारण धर्म प्यंगू लिसे स्वापु
तया साधक नमूना कथावस्तु न्ह्यचवीका कना वयागु गुलिखि

अप्वः जुया वने धुं कल । कना वये धुं गुयात इतिश्री यायेगु
कथं स्मरणिका कवितात धायेनु ।

“पवित्र श्रोतापन्न जुइ फयेकेत”

जुइत श्रोतापन्न कारण धमं ;
प्यंगू प्यथी हे दया च्वन ।

सत्पुरुष संगत छता खः कारण ;
संगत मद्धंकेगु कुतः माल ।

धर्मश्रवण नं छता खः कारण ;
आदर गौरबं न्यने माल ।

यथार्थ चिन्तन छता खः कारण ;
चिन्तन मद्धंकेगु कुतः माल ।

धर्म उद्योग नं छता खः कारण ;
विपश्यना भावना याये माल ।

प्यता कारण इपि हे खः ;
नुगलय् थुं दिक चायेके माल ।

चायेकी स्व ह्नां ... चायेकी ह्नां ।

- ० -

भिरत्न प्रति अचल श्रद्धा

का ... श्रोतापन्न जुइगुया कारण प्यंगू ला कने
सिधल । आः “श्रोतापन्न व्यक्तियाके पूवने माःगु धर्म” यात
स्वाकं कना यंके ।

श्रोतापन्न व्यक्ति १- सम्यक्सम्बुद्ध तथागत प्रति अटल अचल रूपं प्रसन्न व विश्वास दइगु; २- धर्मय् अटल अचल रूपं प्रसन्न व विश्वास दइगु; ३- आर्य सङ्घ प्रति अटल अचल रूपं प्रसन्न व विश्वास दइगु; ४- आर्यपिनि ममता दुगु शीलं सम्पन्न जुइगु; थुपि प्यता धर्मं पूर्वापि जुइमाः ।

थुपि प्यंगू धर्मं मध्यय् बुद्ध, धर्मं, सङ्घ त्रिरत्न प्रति प्रसन्नता व विश्वास क्वात्तुगु पहलं निसें शुरु याना कना यंके ।

बुद्ध शासनानुयायीपिसं वंश परम्परा कथं मचां निसें भगवान बुद्धयात आस्था व विश्वास तथा च्वंगु दु । गौतम बुद्ध धयाह्य खः । धात्थें यथार्थह्य खः धका आस्था व विश्वास दया हे च्वंगु दु । अथेसां थुकथं वंश परम्परा कथं विश्वास यायेगु क्वात्तुसे मच्चंनि । खँ सःपि धर्मं प्रचारक-तय्सं गौतम बुद्ध धयाह्य मखु; खँ ह्लाये सःह्य खँ कने सःह्य छह्य व्यक्ति जक खः आदि धका प्रमाण युक्ति क्यना धाल धायेवं वंश परम्परायागु विश्वास स्यना वने यःनि । थुगु जन्मय् मस्यंसां लिपा लिपायागु जन्मय् स्यना वने फुनि ।

धर्म व सङ्घया प्रति वंश परम्परा कथं विश्वास तयेगु नं थथे हे खः । क्वात्तुसे मच्चंनि । तथागतं कना बिज्यावा तःगु धर्मयात स्वयं थःगु ज्ञानं ध्वदुसा तिनि त्रिरत्न प्रतियागु श्रद्धा व विश्वास क्वात्तुया वने फइगु खः ।

धर्म लुइगु गतिविधि ला १-सामान्य योगीया रूप्य् लुइगु; २-आर्यया रूप्य् लुइगु धका निथी दु ।

विपश्यना भावना धर्म उद्योग व अभ्यास याना च्वनीह्य योगीं समाधि शक्ति ज्ञान शक्ति माःगु माःकथं ल्वयेक झालाना वइवले भाविता याना चायेकु चायेकु पतिकं रूप व नाम निथी जक दुगु; नाम रूप स्वभाव धर्मत लुल तन जुइगु; पुलांगु न्हूगु हिला हिला उत्पत्ति विनाश जुइगु; अधीनस्थ मजुइगु आत्म जीव मखुगु पहःतय्त स्वयं थःमं विपश्यना ज्ञानं ध्वदुया वइगु जुया च्वन ।

उगु अवस्थाय् तथागतं रूप धर्म नाम धर्म जक दु; थुपि धर्मत नित्य मदु; दुःख खः; अनात्म खः धका कना बिज्याना तल; व धात्थें सही जुया च्वंगु दु; आः जि लुइका खंका च्वनागु नं वस्पोलं कना बिज्याःथें हे लुइका खंका च्वना; जिमि तथागतं थःमं स्वयं लुइका खंका बिज्याःगु धर्मयात हानं कना तथा बिज्याःगु खः; जिमि तथागत धात्थेंह्य यथार्थंह्य बुद्ध हे खः धका श्रद्धा व विश्वास दया वइगु जुया च्वन ।

थ्व विपश्यना ज्ञानं धर्मयात खंगु जुया बुद्ध प्रति श्रद्धा व विश्वास दया वःगु खः । थुगु विश्वास सामान्य वंश परम्परां वःगु विश्वास स्वया गुलिखे गहन जुया क्वात्तुसे च्वं । अथे नं थुगु विश्वास नं स्यना वने फुनि ।

योगी व्यक्ति भाविता याना चायेकु चायेकु पतिकं आरम्मण
 व चायेकीगु चित्त थ्याक्क थ्याक्क पाय्छि जुया च्वनीथें जाःगु
 अवस्थाय् क्षणिक क्षणिक कथं क्लेशत शान्त शान्त जुया वंगु
 स्वयं ज्ञानं खनिगु जुया च्वन । अबले धर्म धयागु खः खनि;
 भति भति उद्योग व अभ्यास यायेवं क्लेश भति भति शान्त
 जू; आपाः आपाः अभ्यास व उद्योग यायेवं यक्व यक्व क्लेश
 शान्त जू खनि धका सिया वः । धर्म प्रति श्रद्धा व विश्वास
 दया वः । थुजोगु विश्वास वंश परम्परा कथं विश्वास यायेगु
 स्वया गुलिखे च्वह्याः । अथे नं मन धुक्क तायेके थाय् ला
 दुगु मखुनि ।

योगी स्वयं थामं नं भावना धर्म उद्योग व अभ्यास
 याना च्वन; मेमेपि भावना धर्म उद्योग व अभ्यास याइपि नं
 ध्वदुया च्वन । अबले क्लेश शमन यायेत उद्योग व अभ्यास
 याना च्वपि भावी आर्यं सङ्घपि, क्लेश शमन याये निति
 उद्योग व अभ्यास याये धुंकीपि धार्थ्येपि आर्यसङ्घपि दयेफु
 धाःगु अनुमान याना आर्यं सङ्घ प्रति श्रद्धा व विश्वास कं
 अप्वः गम्भीर जुया वये फु । थुगु विश्वास वंश परम्परायागु
 विश्वास स्वया च्वन्ह्याःसां स्यना ला वने हे फुनि;
 क्वात्तुसे मच्चनि ।

आः श्रोतापन्नं पूर्वके माःगु श्रद्धा व विश्वास ला
 थुगु जन्मय् नं लिपा लिपायागु जन्मय् तकं गबलें स्यने फइ
 मखुगुथें जाःगु विश्वास जुया च्वन । थुजोगु विश्वास ला

श्रोतापत्ति मार्गं ज्ञानद्वारा प्यंगू सत्ययात छगू पाखं सीका श्रोतापन्न जुया वंसा तिनि हे स्यना वने मफयेक क्वातु-इगु खः ।

थन प्यंगू सत्ययात छगू पाखं सिया वइगु लिसे स्वापु तया छुं भति उला कयने ।

चित्त धयागु छको लुया वल धाःसा छगू चित्त जक लुया वयेगु बानि दु । थुगु छगू चित्तं नं छगू जक आरम्मण-यात सीके फु । उकिं मार्गं चित्तं छगुलि प्यंगुलि सत्ययात गुकथं छगू पाखं सीके फइगु लय् धका न्यनेथाय् दया वल । खः; तप्यंक सीगु कथं ला निर्वाण धयागु निरोध सत्य छगूयात जक मार्गं चित्तं साक्षात्कार याये फु । ल्यंदुगु दुःख-सत्ययात परिच्छेद याना सीकेगु; समुदाय सत्ययात चीका छवयेगु; मार्गं सत्ययात वृद्धि ययेगु ला पर्याय विधि कथं स्वभावतः समावेश जुया वनीगु रूपं हे सीकेगु कृत्य सिद्ध जुइगु खः । उकीयात हे प्यंगू सत्ययात छगू पाखं छकोलनं स्यू धका धाइगु खः ।

गुकथं धाःबले योगी व्यक्ति भाविता याना चायेका च्वंगु अनुसार दिपाः मदयेक भाविता याना च्वनीबले चायेकु चायेकु पतिकं अटूट रूपं उत्पत्ति विनाश जुया च्वंगु नाम रूप क्रम मात्रयात जक खना च्वनीगु खः । अथे नं अन्तय् ला नाम रूप निरोध व शान्त जुइगु स्वभावय्, दुने ख्वात्त कुतुं वनीगु जुया च्वन । व निर्वाण धयागु निरोध सत्ययात

साक्षात्कार याना वनीगु हे जुल । थुकथं निर्वाणयात साक्षात्कार
याये धुनेवं तुं छकोलनं त्यं दनिगु स्वंगू सत्ययात सीकेगु नं
स्वभावतः हे दुध्याः वनीगु जुल ।

थुगु रूपं श्रोतापत्ति मार्गज्ञानं निर्वाण धर्मयात खनेवं
तुं छकोलनं त्रिरत्न प्रति श्रद्धा व विश्वास यायेगु स्थिर
जुइगु जुया च्वन । तथागतं कना विज्याना तःगु धर्मयात
खंका सीका काये दुगु जुया धर्माधिकारी तथागतयागु सामर्थ्यं-
यात ज्ञानं खना वना बुद्ध प्रति अटल व अचल रूपं दुग्ययेक
विश्वास व श्रद्धा दया वनीगु जुल । थुगु विश्वास थुगु जन्मय्
व लिपा लिपायागु जन्मय् तर्कं स्यने फइ मखुतगु जुल ।

श्रोतापन्न व्यक्ति थःगु सन्तानय् (थःके) गुलि
क्लेशत बिल्कुल शान्त जुया वंगु; गुलि क्लेशत पाः जुया वंगु
स्वयं सिया च्वनीगु जुल । उर्कि धर्म प्रति श्रद्धा व विश्वास
यायेगु गबलें हे स्यने मफयेक क्वातुया स्थिर जुया
वनीगु खः ।

श्रोतापन्न व्यक्ति गृहस्थी मनु थजु; श्रमण भिक्षु
थजु; मिजं थजु; मिसा थजु; श्रोतापन्न जुइ धुनेवं तुं छको-
लनं व थः स्वयं आर्य सङ्घया ल्याखय् दुहां वंहा जुल । उर्कि
क्लेश शमन जुइ कथं आचरण यानावं च्वन तिनिपि आचरण
याये धुं कूपि आर्य सङ्घपि दु धका निरवशेष रूपं विश्वास दया
वनीगु जुल । आर्य सङ्घ प्रति विश्वास यायेगु गबलें हे स्यनी
मखुत ।

श्रोतापन्न बुद्ध, धर्म व सङ्घ त्रिरत्नयागु सामर्थ्यं
ज्ञानं खंका सीका दुग्गयेक विश्वास यायेगु श्रद्धा धर्मं सम्पन्न
जुइगु जुल । थुकथं सम्पन्न जुया वन धाःसा-

- १- मेपिसं ख्याच्चः विया हे थजु;
- २- मेपिसं ह्ययेका छलकपट याना धाःगुलि हे थजु;
- ३- मेपिसं मायाजालं त्वपुया हे थजु;

त्रिरत्न प्रति गबलें हे विश्वास यायेगु स्यने फइ
मखुत । थुगु तथ्य स्पष्ट जुइ कथं साधक नमूना कथावस्तुत
स्वाकं उल्लेख याना वने ।

ख्याच्चः ब्यूसां मस्यं खनि

मेपिसं ख्याच्चः ब्यूसां श्रोतापन्नया श्रद्धा व विश्वास
स्यने फइ मखुगु कथावस्तुं शुरु याना कने ।

तथागत सम्यक्सम्बुद्धया पालय् राजगृहय् धन-
ञ्जानी धयाह्य गृहिनी ब्राह्मणनी छह्य दुगु खः । व श्रोतापन्न
जुया च्वन । तर वया भातह्य भारद्वाज ब्राह्मण धाःसा बुद्ध
धर्मानुयायी मखु ।

धनञ्जानीया हाछिका तइबले जूसां, ह्लातं छुं छगु
चवद्यला कुतुं वनीबले जूसां, लुफि हाइबले हे जूसां “नमो
बुद्धस्स” धयागु शब्द व्वनेगु अभ्यास दया च्वन । व भातह्य
ब्राह्मणयात यः ताः मजू ।

छन्हु भारद्वाज ब्राह्मणं वया थः पासा न्यासः ब्राह्मण-
तयूत सःता छं नके त्वंके याये निति ब्यवस्था याना तल । नके
त्वंके याये न्ह्यवः छन्हु धनञ्जानीयात मेपि ब्राह्मणतयू
न्ह्योने 'नमो बुद्धस्स' धयागु शब्द धायेगु ह्लायेगु व्वनेगु
मयायेया निति प्रार्थना यात । बुद्धयात धनञ्जानीं नमस्कार
याःगु मेपि ब्राह्मणतयूसं खन ताल सिल धाःसा थः व थः
पासा ब्राह्मणत चित्त बाया वने फु धका कारणाकारण क्यना
घाल ।

ब्राह्मणया मेपि ब्राह्मणत लिसे चित्त बाःसां थ बा;
देवतापि लिसे हे चित्त बाःसां थ बा; वं छुं याये फइ मखु;
वं ला भगवान बुद्ध लुमंसिवल धाःसा नमस्कार या हे यायेगु
धका लिसः बिल ।

अबले ब्राह्मणं हे गृहिनी . . . . विचाः याना धाः ।
गांया ध्वाखा नापं तिबा तये ज्यू नि । ब्राह्मणतयूसं नया
त्वना च्वनीगु ई तकया दुने छंगु म्हुतु प्वाःचा निलांगु ति नं
प्वाः तिना तल धाःसा जुइ फु । छुं नं थाकु मजू धका
बारबार दोहरे याना घाल । धयां धाये मज्यू । अथे जबले
ब्राह्मणया तँ पिहाँ वल ।

अय् मिसा; ध्व चुफि स्वया ति छं । कन्हे मेपि
ब्राह्मणतयू न्ह्योने छं गुरु मुण्डक ज्या ख्यले मदुहा श्रमण
गौतमयात नमस्कार याःगु शब्द पिकाये छाःसा पिकया स्व ।

अन्त ध्व हे चुफि स छयनं निसें पालि तःध्यंकं म्ह छम्हं
चुं चुं दयेका बी जि धका ख्याच्चः बिया धाल ।

उगु अवस्थाय् धनञ्जानीं “ब्राह्मण, छं जिगु शरीर-
यात छं यःथे त्यात्या क्वाक्वा याये यःसा या; ध्यने
यःसा ध्यं; ताये यःसा ता; जि ला तथागतयागु अववाद
अनुशासनं विरत जुइ फइ मखु” धका न्यासःपु गाथा ब्वना
प्रतिकार याना मिसः बिल । ब्राह्मणं नं छुं हे याये मफया
“छं स्वया” धया हारे चाया तोता बी माल ।

कन्हे खुनु ब्राह्मणतय्त जा नका च्वंच्वंबले धनञ्जानी
लुफि हाना दल । स्यात । वं तुरन्त दना तथागतयागु विहार
पाखे ह्ला विन्ति याना “नमो तस्स भगवतो अरहतो सम्मा-
सम्बुद्धस्स” धका स्वको तक ब्वना उदान व्यक्त यात ।

अबले पाहाँ ब्राह्मणतय्सं ब्वःबिया इपि तुरन्त दना
लिहाँ वन । भारद्वाज नं तँ चाया तथागतयाथाय् वना दोषा-
रोपण या यां अन्तिमय् अरहन्त जुया वन । थुगु विषययात
ला “दुश्चरित्र अपराध भय विमुक्ति उपदेश”य् उल्लेख याना
वये धुंगु जुया संक्षिप्त याना यंकागु खः ।

थुह्म धनञ्जानीयागु विषययात बःकाल धाःसा
श्रोतापन्न आर्यया मेपिसं ख्याच्चः बिया धाःसां त्रिरत्न प्रति
विश्वास तयेगु बिल्कुल मस्यं धयागु अतिकं स्पष्ट जुया
च्वंगु दु ।

माया छलं मस्यं खनि

का ... मा: मेपिसं ह्ययेका छले याना मायां क्यंका
घा: ह्ला: व:सां श्रोतापन्नया त्रिरत्न प्रति विश्वास तयेगु मस्यंगुया
सम्बन्धय् कथावस्तु छकुचा स्वाका यंके नु ।

तथागतया पालय् श्रावस्ती नगरय् सूरम्बट्टु धयाह्य
श्रेष्ठिपुत्र छह्य दया वने नं । छन्हु थुह्य श्रेष्ठिपुत्रं तथागतयात
छें निमन्त्रण याना भोजन दान यात । भोजन याना बिज्याये
धुंका तथागतं वयात धर्म उपदेश याना बिज्यात । व उप-
देशया अन्तय् श्रोतापन्न जुया वन ।

तथागत लिहाँ बिज्याये धुंका मारदेव सूरम्बट्टुयात
परीक्षा याये निंति तुरन्त थ्यंक वल । व सामान्य रूपं व:गु
मखु । बुद्ध भेषधारी जुया व:गु जुया च्वन । मारदेव छेँया
घ्वाखाय् दना च्वन ।

अबले सूरम्बट्टुं नकतिनि हे तथागत लिहाँ बिज्यात;
तुरन्त हानं थ्यंक बिज्यात । विशेष कारण ला दयेमा: घका
मती तल । अथे जुया काचा काचां वना भगवान बुद्ध धयागु
संज्ञां हे “भो भगवन्; छु कारणं लिहाँ बिज्यानागु ?” घका
म्हयस: तया निवेदन यात ।

अले बुद्ध भेषधारी मारदेवं “सूरम्बट्टु; छन्त जि
तथागतं उपदेश बियाबले द्रं क कने ला:गु खँ दुथ्याना वन,
पञ्चस्कन्ध धर्म अनित्य ख:; दु:ख ख:; अधीनस्थ मखुगु

अनात्म खः; धका जि द्वंक उपदेश बी लात । वास्तव्य ला दक्वं अनित्य, दुःख, अनात्म मखु; गुलि स्कन्धत नित्य खः; स्थावर खः; गबलें विनाश मजू” धका धाल ।

अवले सूरम्बट्टं “श्व खँ बडो हे वजन दुगु खँ खः; तथागतयागु वचन निताजी मदु; मारदेव मारदेव तथागतया प्रतिपक्षी धाःगु न्यने नं, श्व मारदेव जुइमाः” धका विचाः याये लात ।

अले “छु छ ... मारदेव मखु ला ?” धका न्यन । मारदेवं नं नहीं नास्ति याये मछिना “खः” धका स्वीकार याये माल ।

अले तिति सूरम्बट्टं “छथें जाःपि मारदेवपि सलंसः द्वलंद्रः वया मायाजाल छल कपट याना धाः वःसां जिगु श्रद्धा व विश्वासयात स्यंके फइ मखु । तथागतं जित उपदेश बिया बिज्याःबले संस्कार धर्मं धाक्व अनित्य हे खः धका उल्लेख याना उपदेश बिया बिज्याये धुकल । जिगु छेया ध्वाखाय् छ च्वने मते; पिहाँहुँ” धका दुष्ट मारदेवयात पितिना छ्वल ।

थुगु कथावस्तुइ वया छल कपट माया जाल याना धाः ह्लाः वःहा सामान्य व्यक्ति मखु; मारदेवं स्वयं बुद्ध भेष धारण याना धाः वःगु खः । अथेसां मज्यू । थुकीयात वः काल धाःसा श्रोतापन्न आर्यया मेपिसं ह्ययेका छल कपट याना धाःह्लाः वःसां त्रिरत्न प्रति विश्वास तयेगु मस्यं धयागु बुया फाँटय् किसि वंगुथें हे स्पष्ट जू ।

हृदयेकसां नं मस्यं खनि

आः छको श्रोतापन्नया मेपिसं पोज पदवी वैभव सम्पत्ति ह्येका घया ह्लाना च्वसां त्रिरत्न प्रति श्रद्धा व विश्वास मस्यं घयागुया सम्बन्धय् घटना कथावस्तु उल्लेख याना क्यने ।

तथागत जीवमान जुया च्वना विज्याःगु अवस्थाय् राजगृह नगर्य् सुप्पबुद्ध घयाह्य कुष्ट रोगी (कोढी) छहा दया वने नं । व कुष्ट रोगं सास्ति जुइका च्वने माःगुलि सदां घयाथे चिल्लाय् चिल्लाय् दना हाला जुया च्वनेमाः । आघार भरोसा नं सुं महु । मचां निसे थलचा ज्वना पवना पवना नया वये माःह्य जुया च्वन ।

छन्हु व तथागतं उपदेश बिया विज्याना च्वंबले परिषद्या सिथय् च्वना उपदेश न्यना च्वं च्वं श्रोतापन्न जुया वन । वयात लाभ जूगु धर्म विशेष तथागतयात निवेदन याये मास्ति वया वल । तर आपालं परिषद्या न्ह्योने निवेदन याये मछाला परिषदपि लिहां वंबले व नं लिसे लिसे तुं लिहां वन । गुलिखे तापाक लिना वने धुंका तिनि तीजक लिज्याना तथागतयात वयात लाभ जूगु धर्म निवेदन यायेत लिहां वल । अत्रले शक्र देवेन्द्रं वयागु मनोभावना परीक्षा यायेगु कथं थथे घाल ।

‘सुप्पबुद्ध, छ तःसकं दुःखी दरिद्रह्य सः । अनाथह्य खः । अतिकं भवह्यं ह्य सः । छन्त जि अनगिन्ति अल्याख

वैभव सम्पत्ति बी । छं बुद्धयात धात्थेह्य बुद्ध मखु; धर्मयात धात्थेगु धर्म मखु; सङ्घयात धात्थेपि सङ्घ मखु; बुद्ध, धर्म व सङ्घ जित माःगु मद्दु धका जक धाः; जि छन्त उपकार याये ।” थ्व शक्र देवेन्द्रं ह्ययेका धाःगु खँ खः ।

सुप्पबुद्धं “छ सु ?” धका लिखतं न्यन । शक्र देवेन्द्रं “जि देवराज शक्र खः” धका लिसः बिल ।

अले तिनि सुप्पबुद्धं “हे मूर्ख देवराज; लज्जा मद्दुह्य देवराज; छ जुया जक आमथे जाःगु खँ ह्याये छाल । छथे जाःपि मूर्ख देवराजपि लिसे खँ तकं ह्याये योग्य मजू । अले हानं छं जित दुःखी दरिद्र धाल । थ्व नं धाये योग्य मजू । धात्थे ला जि छह्य धनिह्य मनु खः ।” श्रद्धा, शील, श्रुत, त्याग, प्रज्ञा, ह्री, अत्रपा” धयागु सत्पुरुष धन दुपि धाक्व धनीपि धका बुद्धादि सत्पुरुषपिसं समर्थन याना विज्याः । जिके इपि धर्मत पूपूर्वकं दु । उकि जि धनिह्य खः” धका शक्र देवेन्द्रयात लिसः बिल ।

थन सत्पुरुष धन (७) गूया अभिप्राय संक्षिप्तं उल्लेख याना क्यने । श्रद्धा धयागु बुद्ध, धर्म व सङ्घ त्रिरत्न लिसं कर्म व कर्मया प्रतिफलायात विश्वास यायेगु खः ।

शील धयागु पञ्चशील, अष्टशील आदि रूपं आपालं प्रभेद दु । अथे नं स्वभाव धर्म कथं ला द्वंगु ज्या द्वंगु खं मयायेगु; मल्ल्यायेगु कथं शरीर व वचनयात संयम यायेगु

स्वभाव खः । थन कथावस्तु विषय अनुसार पञ्चशीलयात लक्ष्य याना तःगु स्पष्ट जू, सी दु ।

श्रुत धयागु लौकिक सम्बन्धी न्यवा स्वया तयेगु धर्म सम्बन्धी न्यना स्वया तयेगु हे खः । थुगु कथावस्तुइ ला धर्म सम्बन्धी न्यनेगु स्वयेगु हे मुख्य जुया च्वन ।

त्याग धयागु बीगु परित्याग यायेगु खः । अथे नं थन ला कथावस्तु विषय अनुसार क्लेशयात चीका तोता छ्वयेगु-यात काःसा तिनि अनुकूल जुइ ।

प्रज्ञा धयागु लौकिक सम्बन्धी प्रज्ञा, विपश्यना प्रज्ञा, मार्गप्रज्ञा फलप्रज्ञात हे खः । अथे नं थुगु कथावस्तुइ ला मार्गप्रज्ञा व फलप्रज्ञा जक मुख्य जुया च्वन ।

पर प्राण हनन यायेगु, पर सम्पत्ति खुया कायेगु, कतपिनि कलाः काय् म्हचार्यपिन्त अपराध यायेगु आदि दुश्चरित्र कर्मत याये खना लज्जा चायेगु मछालेगु स्वभाव “ह्री” खः । ग्याइगु स्वभाव “अत्रपा” खः ।

का . . . सत्पुरुष धन (७) गुया अभिप्राय सिधल । कथावस्तुया विषय स्वाके नु ।

अनं लिपा शक्र देवेन्द्र तथागतयाथाय् न्ह्यबः थ्यंक वना; थः व सुप्पबुद्धं धया ह्लानागु खंत हानं निवेदक यात ।

“छथे जाह्म देवराज सलंसः द्वलंद्रः नं ह्ययेका धाः
ह्लाः वःसां सुप्पबुद्धयागु विश्वास व श्रद्धा स्यने फइ मखुत”
धका शक्रयात तथागतं आज्ञा दयेका विज्यात ।

सुप्पबुद्ध गुलिचा मदुवं तथागतयाथाय् थ्यंक वल ।
शक्र देवेन्द्र व थः लिसे नाप लाना घया ह्लानागु विषययात
हे तथागतयात हानं निवेदन याना लिहाँ वन । लिहाँ वःगु
लँय् सां च्वया व्युगुलि सिना वना त्रयस्त्रिंशत् देवलोक्य्
छह्म ऋद्धिवान् देवता जू वन ।

मनुष्य जन्मय् च्वंच्वंबले दुःखीम्ह; कुष्ट रोगी;
पवना पवना नये भाःम्ह; अनाथ निराधारम्ह जुया वया मरणं
लिपा प्रभावशाली देवता जुया वःगुलि गुलि गुलि देवतापिसं
वयात ईर्ष्या याइगु स्वये मफयेका च्वनीगु जुया च्वन । शक्र
देवेन्द्रं वया पक्षय् च्वना रक्षा याना धाःसेलि तिनि मेमेपि
देवतापिसं सुप्पबुद्ध देवपुत्रयात आर्य धका सीका साम्य जुया
वन ।

थुगु सुप्पबुद्ध कथावस्तुयात वः काल धाःसा श्रोतापन्न
आर्यया मेपिसं पोज पदवी वैभव सम्पत्ति क्यना ह्ययेक वःसा
नं त्रिरत्न प्रति विश्वास यायेगु मस्यं धयागु अतिकं स्पष्ट जू ।

का ... कना वये धुंगु छगू काण्ड दिकेगु कथं
सम्बन्धित धर्म स्मरणिका कवितात धाये नु । —

त्रिरत्न प्रति सदां निस्था

बुद्ध सामर्थ्यं सिया खना - श्रद्धा भावना क्वात्तुसे चवं ।
 धर्म सामर्थ्यं सिया खना - श्रद्धा भावना क्वात्तुसे चवं ।
 सङ्घ सामर्थ्यं सिया खना - श्रद्धा भावना क्वात्तुसे चवं ।
 त्रिरत्न आस्था क्वातूगु स्वया-श्रोतापन्न धका हे चायेकी ह्नां ।
 चायेकी स्व ह्नां ... चायेकी ह्नां !

श्रोतापन्न शील क्वातू

श्रोतापन्न व्यक्तियाके सम्पन्न जुइ माःगु धर्म प्यंगुली
 खंगू लिसे सम्बन्ध तथा ला गुलिखे गुलिखे पूपूर्वक कने धुन ।
 आः अन्तिम उपदेशयात कने । व ला “आर्यपिसं ममता तइगु
 शीलं सम्पन्न जुइगु” खः ।

- १- पर प्राण हनेन यायेगुलि विरत जुइगु;
- २- पर घन खुइगु, लाका कार्येगुलि विरत जुइगु;
- ३- कतपिनि कलाः काय् म्हाय्पिन्त अपराध व उल्लङ्घन
 यायेगुलि विरत जुइगु;
- ४- (कतपिनि हित व अर्थ स्यनी कथं) ह्येका छले याना
 मखुगु खँ ह्लायेगुलि विरत जुइगु;

५- अय्ला थ्वं (मादक पदार्थ) सेवन यायेगुलि विरत जुइगु
धयागु पञ्चशील “आर्यपिनि ममता दुगु शील” खः ।

श्रोतापन्न आर्य पुद्गल थुगु शीलं बिल्कुल पूर्ण जू ।
लिपायागु जन्मय् थः थःमं श्रोतापन्न आर्य पुद्गल धका मस्यूसां
मसिया च्वने फु । थथे मस्यूसा नं पर प्राण हनन यायेगु आदि
ज्या-खँ ला छुं गुगुं कथं नं आलपं याइ मखुत । पञ्चशील
बिल्कुल क्वात्तुसे च्वनीगु जुल । उल्लङ्घन याये मास्ति वया
नं आलपं जक विरत जुइगुथें जाःगु मखु । उल्लङ्घन यायेगु
चित्त द हे मदुगु जुया स्वभावतः हे स्थिर जुया क्वातुया वनी-
गुथें जाःगु खः ।

थुकथं शील क्वातुगुलि नं श्रोतापन्न सदां हे अपाय
भयं अलग्ग जुया मुक्त जुया वनीगु खः ।

Dhamma.Digital

कालि यक्षनी साक्षी

का . . . श्रोतापन्न पुद्गलया शील क्वातूगु पहः
प्रकट जुइक चिकिचाहाकःगु कथावस्तु स्वाका यंके नु ।

ह्लापा गृहपति पुत्र छह्य अबुह्य परलोक जुया वंसैलि
स्वयं थःमं बुइं नायः जुया ज्या याये माल । छँयागु ज्या
धाक्व नं थःमं हे याना मांह्यसित पालन पोषण याना
च्वंच्वन ।

काय्हा याकचां जक छैयागु ज्या-खँ याना च्वने
 माःगु मांहासिया मनं लः लः मधाः । उकिं काय्या निति
 कलाः छहा माला बीगु खँ काय्हासित धाल । काय्हां व्याहा
 याये मयःगु विषय्य् बारबार अस्वीकार याना च्वन ।
 मज्यु । मां जूहासिनं मय्जु छहा माः वनेगु ग्वःसा ग्वल ।
 अले तिनि काय् जूहां वया थः यःहा मय्जु उल्लेख यात ।
 मांहां नं थः काय्या यःहा मय्जुयात हे भौमचाया रूप्य
 सःता हल ।

उहा मय्जुया गृहबन्धन्य लाना दँ गुलिखे दतं नं
 काय् म्हाय् सन्तान मदु । थारीहा मिसा जुया च्वन । अथे
 जूसैलि मांहां “छं ययेका ल्यया हःहा मय्जुया काय् म्हाय्
 सन्तान मदु । कुलवंश ह्निनि; कुलवंश ह्निनिगु ला फये फइ
 मखु । हानं मेहा छहा भमचा माले त्यल” धका वया थः
 काय्यात धाल । वया काय्हां हानं माले म्वाल धाल ।
 मांहां नं नूहा भमचा माले त्यल धका जक बारबार धया
 च्वन ।

थुकथं मां व काय् खँ ह्लाना च्वंगु थारीहा मिसां
 ताल । मांहासिया मनं ह्यहा भमचा छहा हानं दुहाँ वल घाःसा
 थःगु निति कथंहने फइ मखु धयागु विचाः लुल । अथे जुया
 वं स्वयं हे मेहा मय्जु छहासित बिन्तिभाव याना सःता हया
 थः भात लिसे ह्वांका बिल ।

निह्यह्य मय्जु थ्यक वये धुंका ह्यापांह्य मय्जुया
 छता प्रकारया विचाः लुया वया धन्दा सूर्ता जुया वल ।
 थुह्य मय्जुया काय् म्हाय् सन्तान दया वल धाःसा वया थःगु
 छेँ छुं नं शक्ति दइ मखु । निह्यह्य मिसाया ह्याया त.लय्
 (पजनी) च्वने माली धयागु विचाः लुल । उर्कि निह्यह्य
 मय्जुयात प्वाथय् दयेवं वयात धाये निरिति सूचं बिया तल ।

निह्यह्य मय्जुया गुलिचा मदुवं प्वाथय् दत । व
 ह्यापांह्य मय्जुं स्यूसेलि गर्भपतन जुइगु वासः मसीक नकल ।
 निकोखुसी मय्जुया प्वाथय् दयेवं नं ह्यापांह्य मय्जुं गर्भपतन
 जुइगु वासः मसीक नकूगुलि गर्भ हानं स्यना वन ।

व छेँया जःला खःलापिसं हावभावं थुया वलं ।
 अथे जुया लिपा हानं छको प्वाथय् दत धाःसा ह्यापांह्य मिसा-
 यात (न्यथूयात) खबर बी मते घका निह्यह्य मिसा
 (लिथू) यात दुसा खेँ व्याका विचाः खेँ घाल ।

निह्यह्य मय्जुं स्वकोखुसी प्वाथय् दुबले ह्यापांह्य
 मय्जु (न्यथू) यात मघाःसे च्वन । गर्भ गुलिखे छिपे जुइ
 धुंका तिनि न्यथूह्यं सिल । वयात छाया सीके मबियागु ?
 घका न्यन । निह्यह्य मय्जु लिथूम्हं निको निको तक थःगु
 गर्भपतन जुइका च्वने माःगुलि मघयागु खः घका लिसः
 बिल ।

न्यथूम्हसिया तःसकं धन्दा जुल । अथे नं विचाः
 पाः मयाः । लिथूम्हं ममीक नसाय् गर्भपतन जुइगु वासः

ल्वाक छुचाना नकल । गर्भं छिपे जुइ धुंकूगु जुया पतन मजू । तर भावी मां जुइम्हं तीन्न वेदना भोगे याना प्राण तोता वने मालावन ।

सीथे सीथे च्वंका न्ह्यथूह्यसित धाल- “छं हे जित थ्व छेँ करकर याना साता हल । हानं स्वको स्वको तक जित गर्भपतन जुइगु वासः नकल । आः जि सी त्यल । सिना राक्षसनी जुया छन्त नये फूह्य जुइ दयेमाः” धाल । व सिना वना व हे छेँ मिसाम्ह भौचा जू वन ।

लिथूह्य सिना वने माःगु घटना वृतान्त स्युसेलि भात जुया च्वंम्ह भाजुं क्रोध दमन याये मफुत । न्ह्यथूह्यसित दाया च्वाना सास्ति यात । अथे जुया न्ह्यथूम्ह नं उगु हे दण्डया कारणं गुलिचा मदुवं सिना व छेँ हे माखा जू वन ।

उम्ह माखां गुलिचा मदुवं ख्यँय् थ्वयेकल । वं ख्यँय् थ्वयेकू पतिकं मिसाम्ह भौचा वया नया बिल । अन्तिमय् भौचां माखायात नापं नयेथेँ याना हल । माखां मसीनिव छुं ई न्ह्यवः थथे घका प्रार्थना याना वन ।

“थुम्ह भौचां जि ख्यँय् थ्वकु थ्वकु पतिकं वया ख्यँय् जक नःगु मखु आः जित नं नया छ्वये त्यन । जन्म जू जू थासय् थुम्ह भौचित वया काय् म्हाय् सन्तानत लिसेँ हानं नये फूम्ह जुइ दयेमाः ।” थथे प्रार्थना याना सिना वन ।

अनं लिपा भौचा जङ्गलय् चलानी जू वन । माखा
माधुँ जू वन । चलानीं मचात बुइकु बुइकु पतिकं माधुँ
वया वया नया बिल । अन्तिमय् चलानीयात नापं नयेथें
याना हल । चलानी नं सी त्ययेका हानं प्रार्थना यात । वं
जन्म जू जू थाय् थूम्ह माधुँयात हानं नये फूम्ह जुइ
दयेमाः ।

उगु जन्मं सिना वना माधुँ श्रावस्ती मय्जु जुया
जन्म जू वन । चलानी राक्षसनी जू वन । नां खः कालि-
यक्षनी ।

मय्जु उमेर दया वःसेलि शहर धवाखाया लिक्क चिकिचाधंगु
गांया भाजु छूम्ह नापं ब्याहा जुल । ह्लापां मचा बुया खाः
खँबले यक्षनी नं पासा मय्जु भेष कया वया मचावू कोथाय्
दुहाँ वल । काय् मचा ला म्हाय् मचा ला स्वये हति सा
धका बुया कया मचायात मांम्हसिया न्होने हे नया बिल ।
निकोखुसी मचा बूबले नं अथे हे यक्षनी नं नया बिल ।

उम्ह मय्जुं स्वकोखुसी प्वाथय् दया गर्भ छिपे जुया
वःबले माजुपिति छेँ मचा बुइके मछाल । भात व्वना मां-
बौपिति छेँ वना मचा बुइक वन ।

अबले यक्षनी वेश्रवण देवराजयाथाय् वना सेवा
चाकरी याः वना च्वने माःगु जुया च्वन । छको छको
चाकरी वने मालीबले प्यला ति समय बिते जू धाइ ।

यक्षनी चाकरी कर्तव्यं मुक्त जुह धुनेवं तुं मिसाया
माजुपिनि छे मनु भेष कया वना न्यन । यक्षनीयागु शत्रु
भयं ग्याना वया थः मां-बौपिनि छे वना मचा बुइक वंगु
खे सिल । अबले यक्षनी नं यथाय् थ हूँ, जिगु ह्लातं बचे जुया
बिस्युं वने फइ मखु धका याकचा गर्जे जुया मिसा मय्जु दुगु
श्रावस्ती शहर पाखे बेगं व्वाय् वन ।

मय्जु व भाजुपि निह्वां मचाचा नापं गामय् लिहाँ
वया च्वन । लिहाँ वःबले जेतवन विहारया लँ अनुसार लिहाँ
वल । विहारया पुखुली थ्यंबले मय्जुह्य ह्लापां पुखुली
मोल्हुल । अनं लिपा भाजुह्य मोल्हुया च्वंबले यक्षनी व्वां
व्वां वया च्वंगु मय्जुं खन । अथे जुया थः भातयात तकं
पिया च्वने मफुसे मचाचित बुया भगवान बुद्धयाथाय् थ्यंक
व्वाय् वन ।

उगु अवस्थाय् भगवान बुद्धं परिषद्यात उपदेश
बिया च्वना बिज्याःगु जुया च्वने । मचाया मां मय्जुं मचा-
चित भगवान बुद्धया तुति पालि द्योने काचाकाचां तथा,
“भगवान शास्ता, जिमि काय् मचाचित छःपिन्त दान याना
च्वना । मचाचिंगु प्राण रक्षा याना बिया बिज्याहुँ” धका
निवेदन यात ।

अबले जेतवन विहारया ध्वाखा पिवा सुमन देवराजं
यक्षनीयात विहारय् दुनय् दुहाँ, वंके मब्यू । अथे जुया तथागतं
आयुष्मान आनन्दयात यक्षनी सःता ह्येत छ्वया बिज्यात ।

आयुष्मान आनन्दं सःता तिति यक्षनी नं विहारय् दुने दुहं
वयेगु अनुमति दया लिना वल ।

यक्षनी वःगु मचाया मां जुया च्वंहा मय्जुं खँसेलि
'मन्ते, यक्षनी वल' धका ग्याना चिल्लाय् दना हाल ।
तथागतं "वयेके व्यू; हाले मते, सुमुक च्व" धका आज्ञा
दयेका बिज्यात ।

तथागतया न्ह्योने यक्षनी थ्यंक वःसेली तथागतं उप-
देश बिया बिज्यात ।

"छं छाया थथे यानागु ? छिपिं निहा जि तथागतया
न्ह्योने जक थ्यंक मवःगु जूसा को व भुलुखा; भालू व तिपें;
सर्प व नवचातथें कल्प भरया शत्रुत जुया च्वने मालीगु ।
शत्रुभावयात शत्रुभावं प्रतिकार याये मज्यू । शत्रुभावयात
शत्रुभावं प्रतिकार यात धाःसा शत्रुभाव शान्त मजू" धका
कना बिज्यात ।

थथे कना बिज्याना थुगु अभिप्राययात नं गाथा छपुं
हानं कना बिज्यात । उगु गाथायात लुमंका तये अःपुइकेत
स्मरणिका दयेका तथा । का . . . धया स्वये नु . . .

शत्रुभाव मजू शान्त — शत्रुभावं सदां थन ।
मैत्रीभावं जक जुइ शान्त—थ्व हे धर्म सनातन ॥

अं . . . तथागतयागु धर्म गाथाया अन्तय् यक्षनी श्रोतापन्न जुया वन । अबले तथागतं “यक्षनीयात छं काय्मचा ब्यु” धका आज्ञा दयेका बिज्यात ।

ह्लापां ला मचाया मांह्य बी ग्याः घका लिचः कथं निवेदन यात । तर तथागतं आःयागु अवस्थाय् यक्षनीया कारणं छं काय्याके भय अन्तराय मदये धुंकूगु खँ हानं आज्ञा दयेका बिज्याःसेलि मचाया मामं थः काय्मचाचित यक्षनीयात बिल ।

यक्षनी नं मचायात घयेपुया चुप्पा नल । पलख लिपा मय्जुयात तुं मचा लित बिया स्वयेगु कोशिस यात । थ्व खना बिज्यासेलि तथागतं यक्षनीयात “थ्व हानं छु जुइका च्वनागु लय्” धका न्यना बिज्यात ।

यक्षनी नं “भगवान्, जिं ह्लापा पर प्राण हनन याना ब्रह्मो तसो नये त्वने याना जीवन हना वया । उलि नं प्वाः छगः जायेक नये त्वने मखं । आः ला फं स्वाकं जीवन हनेत थःपुइ मखुत भन्ते” धका करुणा चायापुसे च्वंक निवेदनयात ।

तथागतं यक्षनीयात च्यूता मकायेया निंति आश्वासन विया घया बिज्यात । यक्षनीयात छें सःता यंका अग्रभोजन अग्रपान बीया निंति मचाया मांह्य मय्जुयात आज्ञा दयेका बिज्यात ।

मचाया माह्यं नं तथागतं आज्ञा दयेका विज्याःथे
यक्षनीयात छेँ सःता यंकल । ह्यापां छेँया आसपासय् तल ।
अग्रभोजन अग्रपान नकल त्वंकल ।

लिपा यक्षनीया इच्छा व छन्द कथं गामं पिने थाय्
बिया, अग्रभोजन अग्रपान नके त्वंके याना तल । यक्षनी नं
फक्व चाक्व ज्ञान बुद्धि बिया लिखतं संरक्षण याना च्वन ।
लिपा छुं ई फुसेँलि गां छगुलि हे यक्षनीयात अग्रभोजन अग्र-
पान नके त्वंके यात ।

थुगु कालि यक्षनी कथावस्तुइ (उह्य) मय्जु व यक्ष-
नीपिं स्वंगू जन्म तक छह्यं मेह्यसिगु प्रति दागा तच्चः जुइका
जोर तोरं परस्परय् स्याना नया वःपिं जुया च्वन घयागु घटना
अनुसार अतिकं स्पष्ट जुया च्वंगु दु ।

अथे नं श्रोतापन्न जुइ धुंका लिपा मचायात मनःसे
धयेपुना हानं लित ब्यूह्य यक्षनीयागु अवस्थायात स्वल धाःसा
श्रोतापन्न पर प्राण हनन यायेगुलि विरत जू घयागु तःसकं
सी दुगु जुल ।

पतिचा हाकलं लुमंके बःहगु साधक नमूनात

कौशाम्बी अधिपति जुजु उतेन (उदेन) या महाराणी श्यामावतीया भ्वाति मय्जु खुज्जुत्तरां श्रोतापन्न मज्जुनिबले श्यामावतीया निरिति स्वांया मू च्यातका दुगुली प्यतका ह्निथं खुया काइगु खः । प्यतकाया स्वांयात च्यातकाया धका ह्ययेका खँ ह्लाना वल । अथे नं श्रोतापन्न जुइ धुंका खुइगु ह्ययेकेगु बिल्कुल मयात । थ्व श्रोतापन्न खुइगु ह्ययेकेगुलि विरत जूगुया साधक नमूना खः । वयागु घटनायात दुश्चरित्र अपराध भय विमुक्ति उपदेश्य उल्लेख याना वये धुंगु जुया थन खालि सी जक सीके बीगु कथं छुं भति उल्लेख याना क्यनागु मात्र खः ।

थुगु धर्म सफू च्वया च्वनाबले रंगून महाशी सासना यैताय् बयस्क मय्जु योगी छह्य दया च्वन । व पेन्शन भत्ता प्राप्त शिक्षिका जुया च्वन । वया भातह्य ला मदया वने धुंकल धयागु व धया सिल ।

थुगु सफू च्वये खुला ति न्ह्यवः उह्य मय्जुं पाण्डुलिपि छगू ज्वना वल । च्वमि ला छम्ह भूतपूर्व प्रधान मन्त्रीजु जुया च्वन । वयागु पाण्डुलिपी द्वंगु दुसा संशोधन याना बी निरिति थुह्य लेखक धयागु जुया वं जिथाय् ज्वना वःगु खः ।

उगु पाण्डुलिपी उह्य मयजुया भातयागु विषय नं छु मति दया च्वन । वया भातह्य छह्य तखिन् (मालिक) जुया च्वन । पाण्डुलिपि च्वमि भूतपूर्व प्रधानमन्त्री लिसे मचाबले स्कूलय् आखः ब्वसैं निसैं त्वाये जक माह्य नं जुया च्वन । तःधिक जुया वःबले नं राजनीति क्षेत्रय् विरोधी पक्षयाह्य नं जुया च्वन ।

वया उह्य भात छह्य मुल्याहा दुश्चरित्रह्य नं जुया बये नं धाइ । अय्लाया सम्बन्धय् नं शिशी जक हिला मनु मह्यह्य शिशी जक थसः पाया मनु थसः मपायेक अय्लाखं काना च्वंहा नं जुया च्वन धाइ । व मिजं लिसे नाप जक च्वना च्वन; क्लिथं धयाथे त्वापु याना हातपात याना च्वनेमाः हँ ।

थुगु रंगून महाशी यैता नकतिनि नकतिनि शुरु जबले प्रधानमन्त्री जुया च्वंमहलिसे राजनीति क्षेत्रया विरोधी मचाबलेयाम्ह पासां धिप्पी याना सःतूगुलि भावना उद्योग व अभ्यास या वन । तर गुलिचा मदुवं यैतां बिस्युं वन । ह्यापा त्वनेथे हे (अय्ला) हानं त्वनां तुं च्वन । गुलिखे लिपा हानं छको यैताय् लिहाँ वल । थुगु पटके ला गुलिखे ई तक उद्योग व अभ्यास याना वन । छेँ लिहाँ वना नं थः कलाः लिसे मत्वात । अय्ला नं मत्वन ।

उम्ह पुलांम्ह मुल्याहा योगीया वयात न्ह्याथाय्सं न्ह्याबले क्वत्यले फूम्ह मचां निसैं क्वत्यला वःम्ह छम्ह दु धाइ । उम्ह व्यक्ति पुलिस थानाया छम्ह मुख्य अधिकारी

जुया च्वन । उम्ह अधिकारीं जक अह्ने याइगु जुल धाःसा थुह्य व्यक्ति ह्यापा न्हागुं हे याइगु जुया च्वन; छुं हे धाये मछ्याः धाइ ।

छन्हु छगू पार्टी उम्ह अधिकारीं पुलांम्ह मुल्याहा योगी यात न्हापाथें धका मती तथा अय्ला त्वंके बिल । अबले गबलें नहीं नास्ति याना मवःम्ह योगीं वं अय्ला मत्वने धुनगु कारण लिसः बिल । वयात मचाबले निसें व्वत्यला वःम्ह पुलिस अधिकारी अय्लाखं काना च्वंगु पहः दया च्वन । मनूतय् दथुइ वं त्वंके बिया नं मत्वनेगु ला धका जबरजस्ति व्वःबिया त्वंके बिल । मज्यू । अले ला पिस्तोल सोक्के याना त्वंके बिल हँ ।

अबले पुलांम्ह अय्लागुलु योगीं “छं जित स्याये मं दुसा स्या; जि अय्ला त्वने मखु” धका लिसः बिल धाइ । अले तिन पुलिस अधिकारीं नं जिही तोते माल ।

उम्ह योगीं सी न्हावः तकं हानं अय्ला बित्कुल मत्वन । ध्व घटना वया थः कलातं स्वयं कंगुयात संक्षिप्तं उल्लेख यानागु खः ।

थुकथं थुगु जमानाय् भावना धर्म उद्योग व अम्यास याइपि योगीपिसं तकं छुं अंशय् भावना धर्म लुइका थुइका कया मात्र अय्ला त्वनेगु त्वाः दयेक जुया वन धाःसा आर्य सङ्घय् दुथ्याःम्ह श्रोतापन्नं अय्ला त्वनी मखुत धका छुं नं संशय जुइका च्वने माःगु मन्त ।

थुलि जुइवं श्रोतापन्न आर्यं ... ..

- (१) पर प्राण हनन यायेगु;
- (२) पर धन खुया लाका कायेगु;
- (३) कतपिनि कलाः काय् म्हचाय्पिन्त उल्लङ्घन यायेगु;
- (४) कतपिन्त हानी नुक्सान जुइ कथं हचयेका खँ ह्लायेगु;
- (५) अय्ला थ्वँ मादक पदार्थं सेवन यायेगुलि विरत जुइगु जुया च्वन ।

आर्यपिनि ममता दुगु पञ्चशील स्वभावतः विल्कुल स्थिर व दृढ जुया वनीगु जुया च्वन धका सीकेत पर्याप्त जुल । थुगु शील स्थिर जुइगु श्रोतापन्न आर्ययाके परिपूर्ण जुइ माःगु धर्म प्यंगुली अन्तिम धर्म हे जुया च्वन ।

का . . . कना वये धुंक्वयात इतिश्री यायेगु निगमन कथं धर्म स्मरणिका धाये नु । . . .

स्थिर दृढ शील श्रोतापन्न

श्रोतापन्नया पञ्चशील - बिना धारणं सुरक्षित ।
 मदु आवश्यक चिला च्वनेगु - ह्लियं हिंसां अलग जू ।
 मदु आवश्यक चिला च्वनेगु - ह्लियं चोरीं अलग जू ।
 मदु आवश्यक चिला च्वनेगु - मिथ्याचारं अलग जू ।
 मदु आवश्यक चिला च्वनेगु - ह्लियं कूठं अलग जू ।
 मदु आवश्यक चिला च्वनेगु - मद्य सेवनं अलग जू ।
 उर्कि हे खः सो नर्क भयं - सदां तापाः विमुक्त जू ।
 चायेकी स्व ह्नां - चायेकी ह्नां ।

श्रोतापन्नं चीका छ्वइगु क्लेशत

श्रोतापन्नयाके परिपूर्णं जुइ माःगु धर्मं प्यंगूया विषय
ला कने धुन । आः श्रोतापन्न पुद्गलं चीका छ्वइगु क्लेश
विषय कने ।

चित्तयात डाह जुइकीगु बुलुसे च्वंके यःगु स्वभाव
क्लेश=क्लेश खः । उगु क्लेश १-लोभ=ल्वः वनीगु यइपु
ताइगु; २-दोस=तँ पिकायेगु अपराध यायेगु; ३-मोह=
सही कथं मस्युगु, द्रं क सीकीगु; ४-मान=च्वय् च्वय्
धाइगु; ५-दिट्ठि=धारणा द्वनिगु; ६-विचिकिच्छा=द्वन्द
संशय जुइगु; ७-थिन=गुजुहुँ च्वनीगु, अलसि जुइगु;
८- उद्धच्च=चित्त चिल्लाय् दनिगु; ९-अहिरिक=मभि
खना मद्धाः मजुइगु; १०-अनोत्तप्प=मभि खना मग्गाइगु
घका फिगू दु ।

श्रोतापन्न आर्यं इपि १०-गू मध्यय् दिट्ठि व विचि-
किच्छा क्लेश निगूयात हाःमाः नापं मलयं क दक्क दिक्कं चीका
छ्वये धुंकीगु खः । ल्यं दनिगु क्लेशतय्त ला ल्यं पुल्यं
मदयेक चीका छ्वये मफुनि । अथे नं ल्यं दनिगु क्लेशतय्गु
अपाय पतन जुइके फूगु शक्तियात ला चीका छ्वये धुनिगु
जुया च्वन ।

थन दिट्ठि क्लेश घयागु खनीगु, ताइगु, नं तुनेगु,
नयेगु, थीगु ,विचाः याइगु क्षण; थुकथं आरम्मण व द्वार

ध्वदुइगु क्षण क्षण पतिकं प्रकट रूप्य दया च्वंगु नाम रूपयात जि, छ, वया रूप्य दृष्टि धारणा द्वनिगु हे खः ।

गुकथं धाःसा खनीगु क्षण्य १- वर्ण रूप, २- मिखायागु यचूगु स्वभाव; ३- खना स्यूगु चित्त व सम्प्रयुक्त चैतसिकत थुपि स्वथी प्रकट जुया च्वंगु दु । इपि स्वंगुली वर्णरूप व मिखायागु यचूगु स्वभाव रूपधर्म खः; खना स्यूगु चित्त व नापं दुगु चैतसिक पुचःत नामधर्म खः ।

उकिं खनीगु क्षण्य रूप व नाम निथी जक प्रकट जुया च्वंगु दु । उगु प्रकट जुया च्वंगु रूप व नामयात हे सक्काय-सत्काय धाइ । थुगु सत्काय नाम रूपयात जि, छ, व, आत्म जीव, हंसया रूप्य दृष्टि धारणा द्वनिगु सक्काय-दिट्ठि=सत्कायदृष्टि खः । थन उगु सत्कायदृष्टियात हे दिट्ठिकिलेस=दृष्टि क्लेश धाइगु खः ।

ताइगु क्षण्य शब्द व ह्नाय्पंया यचूगु स्वभाव रूपधर्म; ताया स्यूगु चित्त व सम्प्रयुक्त चैतसिकत नामधर्म खः । थुगु ताइगु क्षणयागु नाम रूपयात जि, छ, व, सत्त्व जीव कथं धारणा द्वन धायेवं नं दृष्टिक्लेश हे खः । नं तुनेगु क्षण्य नं गन्ध व न्हाय्यागु यचूगु स्वभाव रूपधर्म; नंतुना स्यूगु चित्त व सम्प्रयुक्त चैतसिकत नामधर्म खः ।

नयेगु क्षण्य नं सवाः व म्येयागु यचूगु स्वभाव रूपधर्म; नया स्यूगु चित्त व सम्प्रयुक्त चैतसिकत नामधर्म; थुपि

नामरूप निता मात्र जक दु । थिगु क्षणय् नं स्पष्टव्य आर-
म्मण व शरीरयागु यचूगु स्वभाव रूपधर्म; थिया स्यूगु चित्त
व सम्प्रयुक्त चैतसिकत नामधर्म; थुपि नाम रूप निता हे
जक दु ।

विचा: यायेगु क्षणय् नं (विपश्यना भाविता याये
बहःगु) विचारणीय आरम्मण नाम रूप निगू; मनयागु यचूगु
स्वभाव व विचा: याना स्यूगु चित्त नामधर्म; इमिगु आधार
वस्तु रूपधर्म हे खः । उकिं विचा: यायेगु क्षणय् नं नामरूप
निता मात्र जक दु । थुगु रूप नामरूप निता मात्र जक दया
च्वंगुयात जि, छ, व, सत्त्व, जीव, आत्म कथं धारणा द्वना
च्वंगु दृष्टि क्लेश हे खः । (विस्तृतं पूर्वक सीके मास्ति वःसा
दृष्टि व तृष्णा हटे यायेगु उपदेशय् स्वयेमाल) ।

विश्वास याये ल्वःगु विश्वास याये योग्यगु धात्थेंम्ह
बुद्ध, धात्थेंगु धर्म, धात्थेंपि आर्यसङ्घपि; शिक्षाचरण, संसार-
यागु पूर्वान्त अपरान्त; प्रतीत्य समुत्पाद धर्म आदिलय् द्वन्द
जुइगु स्वभाव विश्वास याये मफइगु स्वभाव विचिकित्सा खः ।
व नं चित्तयात डाह जुइकीगु बुलुसे च्वंका बी सःगु मभिगु
छगू क्लेश धर्म हे खः ।

श्रोतापन्न आर्य पुद्गलया श्रोतापत्तिमार्गं ज्ञानं थुपि
मभिगु क्लेशधर्मं निगूयात ल्यं पुल्यं मदयेक हाः माः नापं ल्यहे
दंक बीका मदयेका छ्वइगु खः ।

मार्गं ज्ञानं क्लेशयात चीकीगु धयागुली १- लुया वये धुंकूगु क्लेश; २- लुयावं वया च्वंगु क्लेश; ३- लुया वइ तिनिगु क्लेशतयत् चीका छ्वइगु ला मखु; लुया वये धुंकूगु क्लेश धयागु तना निरोध जुया वने धुंकूगु जुया चीका छ्वये माःगु मदये धुंकल । क्लेश लुयावं च्वंगु क्षण्य मार्गं चित्त लुया वये फइ मखुगु जुया लुयावं वया च्वंगु क्लेशयात चीका च्वन धका न धाये मज्यू । लुया वइतिनिगु क्लेश नं लू हे मलूनिगु जुया चीका छ्वये माःगु द हे मदुनि ।

धात्थें ला थुगु मार्गं ज्ञानं क्लेशयात चीका छ्वइगु धयागु नाम रूप क्रम्य दुमुना कारण चूलात कि लुया वये फूगु अनुशय शक्तियात जक चीका छ्वइगु खः । अनुशय क्लेश “उत्पन्न जुइ धुंगु, उत्पन्न जुया च्वंगु, उत्पन्न जुइतिनिगु” त्रिकालं अलगगु खः ।

श्रोतापन्नआर्यं पुद्गलं थःमं चीका छ्वये धुंगु क्लेश; चीका छ्वये मधुनिगु क्लेश व थःपिनि जन्म जुइ माःगु गति-तयत् ला प्रत्येक श्रोतापन्नं दक्वं सीके फइ मखु । ग्रन्थ साहित्य बहुश्रुत दुपि श्रोतापन्नपिसं जक सिके फइगु सम्भावना दु । ग्रन्थ साहित्य बहुश्रुत मदुपि श्रोतापन्न आर्यपिनि हिसाबं ला उकीयात सीके अःपु मजू । थ्व लिसे स्वापु तया महानाम शाक्यराजयागु निवेदन छुं भति उल्लेख याये माली ।

तथागत छको थःगु जन्मभूमि कपिलवस्तु नगरय् निश्रो-
धाराम विहारय् न्हयाइपुसे च्वंक विराजमान जुया विज्याना
चवन ।

छन्हु महानाम शाक्यराज तथागत विज्याना च्वंगु
विहारय् थ्यंक वल । तथागतयात सगौरव वन्दना याये धुंका
“तापाः; सःति; फसं ह्वाः; तःजाः; न्ह्योने, लिउने” थुपि
खुता दोषं अलग जुइ माःगु थासय् फेतुत ।

थुम्ह महानाम शाक्यराज धयाम्ह मेम्ह मखु । तथा-
गतया ककाया काय् खः । तथागतया दाजु परे जूम्ह खः ।
थुम्ह महानाम शाक्यराजं तथागतयात थथे निवेदन यात ।

“भाग्यशालीह्य भो भगवान्; जिके गबलें गबलें लुया
लुया वया च्वनीगु लोभ, दोष, मोह धर्मतय्गु कारणं याना
मन यच्चुसे प्रसन्न जुइगु तना तना वनीगु जुया चवन । उगु
अवस्थाय् जिके छु छु क्लेश धर्मत चीका छ्वये मधुंनि ल्यं
दनि खनि लय् धका संशय चित्त लुया वइगु जुया चवन
भन्ते !” थ्व महानामं निवेदन याःगु खँ संक्षिप्तं मात्र उल्लेख
याना क्यनागु खः ।

थुह्य महानम शाक्यराजं हे मेबले छको तथागतयात
थथे निवेदन याःगु दनि ।

“भाग्यशालीह्य भो भगवान्, जि तथागतयात वा
भिक्षुपिन्त दशनं व उपसंक्रमण याये धुंका सन्ध्या का इलय्

कपिलवस्तु नगरय् दुने हानं दुहाँ वनेबले चाःचाःहिला च्वनीपि हारांपि किसित, सलःत; रथत, गाडात; जन्याहा मुल्याहा मनूत लिसे ध्वदुइ यः । उजोगु अवस्थाय् तथागत-यात लुमंनिगु चित्त; धर्मयात लुमंनिगु चित्त; सङ्घयात लुमंनिगु चित्तत त्वःमना तना वनीगु जुयाच्वन । उर्कि उजोगु अवस्थाय् जि सिना वन धाःसा गुजोगु जन्मय् थ्यंक वनीगु जुइ धका संशय जुइ लाइगु खः भन्ते !” थ्व महानाम शाक्यराजयागु निवेदन छथी सि जक सीकेत पतिहाकलं न्ह्यव्वया क्यनागु खः ।

थुह्य महानाम शाक्यराज सामान्य व्यक्ति मखु । सकृदागामि आर्य पुद्गल खः । अथे नं वं निवेदन याःगु खंया भावयात अध्ययन याना स्वल धाःसा वं चीका छ्वये धुंगु क्लेश चीका छ्वये मधुनिगु क्लेश व जन्म काः वने माःगु गतियात सुनिश्चित रूप मस्यू धयागु स्पष्ट जू ।

सकृदागामि धयाह्य श्रोतापन्न आर्य स्वया छतं च्वये लाःह्य आर्य खः । सकृदागामि तकं प्रत्येक सकृदागामि चीका छ्वये धुंगु क्लेश आदियात सीके मफूसा श्रोतापन्न जुया च्वंसां प्रत्येक श्रोतापन्न आर्य थःमं चीका छ्वये धुंगु क्लेश चीका छ्वये मधुनिगु क्लेश व जन्म काः वने माःगु गतितय्त सीके फइ मखु धयागु अतिकं स्पष्ट जू ।

अथेसां श्रोतापन्न पुद्गलं स्यूगु थजु वा मस्यूगु थजु; वयागु श्रोतापत्ति मार्गं ज्ञानं दृष्टि व त्रिचिकित्सा क्लेश

निगूयात ल्यं पुल्यं मदयेक चीका मदयेका छ्वये धुंकल ।
 ल्यं दनिगु क्लेशतय्गु अपायय् कुतुके फूगु शक्तियात नं चीका
 मदयेका छ्वये धुंकल । उकि श्रोतापन्न प्यंगु अपाय भयं
 सदांया निति तापाना अलग जुया मुक्त जुइ धुंकल । मनू जुया
 हानं जन्म काः वःसां नं हीन नीचगु कुलय् उत्पन्न जुइ मखुत ।

का . . . श्रोतापन्नं चीका छ्वइगु क्लेश लिसे स्वापु
 तया ला थुलि हे गाके मालीगु जुल । इतिश्री निगमन ब्वना
 पलख विश्वाम काये नु । . . .

श्रोतापन्नं चीकीगु क्लेशत

श्रोतापन्नं निता क्लेश - दक्वं चीका मदयेके फु ।
 नामरूप निताय् भि भाःपीगु-धारणायात नं चीकीगु खः ।
 विश्वसनीय बुद्धादीस - द्वन्द संशय चीकीगु खः ।
 ल्यनावं च्वंगु कोडा क्लेश - अपायय् मध्यक चीकीगु खः ।
 उकि हे खः सो अपाय भयं - सदां हे तापाना मुक्त जूगु ।
 चायेकी स्व ह्नां . . . चायेकी ह्नां !

-०-

श्रोतापन्न व मानव कर्तव्य

श्रोतापन्न पुद्गलं अपायय् कुतुं बंके फूगु कोडागु
 क्लेशत चीका मदयेका छ्वये फूसां लौकिक आरम्भण काम

गुणतयत् त्वः वनिगु यइपु ताइगु आशक्त जुइगु लोभ तृष्णायात्
ला चीका मदयेका छ्वये फइ मखुनि ।

उकि गृहस्थ श्रोतापन्न पुद्गलपिसं नं साधारण
पृथग्जनपिसंथे हे विवाह यायेगु काय् म्हचाय् दयेकेगु
याःनि । गृहस्थाश्रमय् च्वं च्वन धाःसा सम्बन्धित मानव
कर्तव्य अभिभारत नं बहन याना जुया च्वने मानि ।

तथागतया पालय् प्रख्यातहा लिच्छवी सेनापति
सिंह ह्लापां ला बुद्ध शासनानुयायी मखु । लिपा ... तथागत-
यागु उपदेश न्यना चिन्तन मनन यायेगु अवसर दःसेलि
तिनि श्रोतापन्न जुया वन ।

तर श्रोतापन्न जुइ धुंका सेनापति पदं राजिनामा
बिया पिहाँ वन धयागु ग्रन्थ वाङ्मयय् खने मदु । श्रोतापन्न
जुइ धुंका सेनापतिया रूपय् च्वना हे बुद्ध प्रमुख सङ्घपिन्त
भोजन दान प्रदान याःगु विषय जक स्वये खने दु ।

उकि श्रोतापन्न जूसां सेनापति पद धारण याना वं
च्वन तिनि धाःसा सैनिक सम्बन्धी अभिभारतयत् छगू कर्त-
व्यया रूपय् छलछाम मयाःसे बहन याये हे माली ।

हानं तथागतया विहार दायक जुजु विम्बिसारयात
स्वये नु । व राजगृह नगरय् तथागत दकसिबे ह्लापां थ्यंखुनु
हे श्रोतापन्न आर्य जुया वःहा खः । श्रोतापन्न जुया बंसां काय्

अजातशत्रुयात राज्याधिकार हस्तान्तरण याःबले तक गुलिखे
दं धीक देशय् प्रशासन चले याना जुजु जुया वने ।

उगु युगय् जुजु धयाह्यं प्रशासन, सैनिक व्यवस्था;
न्याय व्यवस्था आदि निसें कया सम्पूर्ण देशया प्रत्येक धयार्थे
ज्या-खँय् नेतृत्व बिया ज्या-खँ याना वनेमाः ।

उकि श्रोतापन्न जुया च्वंसां सम्बन्धित मानव कर्तव्य
अभिभारतय्त कर्तव्य अभिभार कथं बहन याना च्वने माःगु
खँ स्पष्ट जू ।

थुगु थासय् थ्व तथ्य उल्लेल याना च्वनागु कारण
दया खः । गुलि गुलि कारण मस्यूपिसं धार्मिक व्यक्तिपिनि
प्रति विचाः व दृष्टि पाका च्वने यः । भावना आश्रम छगू
छगुलि लिहां वल कि धार्मिक व्यक्तिया ज्या-खँ; खँह्ला बह्ला
दकवं बिल्कुल हिला याना वनी; त्वहँचा बाकू अप्पा बाकू
जुया वइ धका भाःपिया च्वनीगु दया च्वन ।

इमिसं भाःप्युथें धार्मिक व्यक्ति जुया मवल धायेवं
“भावना धर्म उद्योग व अभ्यास याना वया नं धाइगु; न्हापा
ख आः छु नं पाःगु मदु” आदि धका उपहास खँ ह्लाये यया
च्वनीगु खः ।

व्यक्तियात निक्त्त खं खं धर्म प्रति नं विचाः व दृष्टि
याना वने यः । निक्त्त खना वने यः ।

थुगु सफूया च्वमि स्वयं हे भावना धर्म उद्योग व अभ्यास मयानानिबले धार्मिक ध्यानी व्यक्तिपिनि प्रति थुकथं हे दृष्टि द्वंका वये नं । उकिं मेमेपि व्यक्तिपि थुहा च्वमित्थे मजुइकेया निरिति श्रोतापन्न व मानव कर्तव्य धयागु विषय-यात आलपं उल्लेख याना क्यना च्वनागु खः ।

धात्थे ला भावना आश्रमं लिहाँ वइपि धाक्वसिनं ध्यानधर्म लाभ हे यायेमाः धयागु जुइ फइ मखु । थःथः-पिनिगु पारमी अनुसार लाभ जुपि दइथे लाभ मजुइपि नं दु ।

यदि छुं गथि जुया श्रोतापन्न जुइथाय् तक भावना धर्म परिपूर्ण जुया वन हे धाये नु; भावना धर्म भाविता याना चायेका च्वनी मखुगुथे जाःगु अवस्थाय् वयागु पहः चहः खँला बह्ला भावना धर्म उद्योग व अभ्यास मयानिषलेथे हे छुं छुं मपाना च्वन धाःसां मपाना च्वने फु । छाया धाःसा-अरहन्त जुया नापं क्लेशयात जक त्यं पुत्यं मदयेक चीका मदयेका छ्वये फु । वासना (जिना च्वंगु वानि) यात चीका मदयेका छ्वये मफु ।

उकिं वासना अनुसार ह्लापाथे हे ज्या याना धया ह्लाना जुया च्वंगुयात श्वया सुं छह्य व्यक्तियात भावना धर्म लाभ जू मजू अनुमान यायेगु जुइ फइ मखु ।

तथागतया पालय् पिलिन्दवच्छ धयाह्य स्थविर अरहन्त जुया विज्याःसां न्यासःगु जन्म तक मेपिन्त खन कि

“अयं चण्डालः; अयं चण्डालः” धका सःते यःगु वासनायात्
चीका छ्वये मफया उपहास जुइका च्वनेमाः ।

थुगु साधक नमूनायात् स्वल धाःसा ध्यानी धाक्व-
सिया पहः चहः खँल्ला बल्ला बिल्कुल हिला वनी धयागु आशा
याये त्वः मजू ।

का . . . श्रोतापन्न व मानव कर्तव्य विषय हानं
स्वाका यंके नु । श्रोतापन्न पुद्गल विवाहितह्य भाजु जुल
धाःसा वं थःगु गृहस्थाश्रमया नयेगु, त्वनेगु, पुनेगु, च्वनेगु,
स्वास्थ्य सम्बन्धय् कुबी माःगु कर्तव्य अभिभारतयत् कुबी
हे माली । विवाहित मय्जु जुल धाःसा नं गृहस्थाश्रम संरक्षण
यायेगु अभिभार व काय् म्हाय् भातपिनिगु प्रति याये माःगु
सम्बन्धी कर्तव्यतयत् अभिभार व कर्तव्य अनुसार बहन याये
हे माली ।

थुकथं बहन यायेबले थःगु जन्मं ब्यूगु परिस्थिति अनु-
रूप जःला खःलापिनिगु हीनदृष्टि ला वने यःगु; भावना द्वने
यःगुथें जाःगुयात् चेतना मदयेकं हे याये लाना च्वने यःगु नं
दया च्वने फु । थुजागु अवस्थाय् संसारयागु स्वभाव अनुसार
निन्दा उपहास खँल्ला बल्ला नं फये माला च्वने यः । थुजोगु
घटनात् तथागत जीवनमान जुया च्वना बिज्याबले नं जुया
वने नं । थुगु तथ्य स्पष्ट जुइ कथं सम्बन्धित साधक नमूना
कथावस्तु स्वाका यंके नु ।

भात व्याधा-कलाः श्रोतापन्न

तथागतया पालय् राजगृह नगरय् साहूया म्हाय्य
मचा छह्य दया वने नं । व मय्जु ल्यासे जुया वःगु अवस्थाय्
मां-बौपिसं न्हेतः जाः दुगु प्रासादया दकसिबे च्वय्यागु तल्लाय्
च्वंगु शोभां युक्तगु कोथाय् वयात तथा लालन पालन याना
तल । वया निति परिचारिका मय्जु छह्य नं बिया तल ।

छन्हु सन्ध्याका इलय् व्याधा युवक छह्य मि बहःगु
ला गाडाय् दंक तथा गाडाया च्वकाय् च्वना शहरय् स्वयं
थःमं गाडा हांके याना दुहां बल । वयागु नां कुक्कुट-
मित्त खः ।

अबले ल्यासेह्य श्रेष्ठिपुत्रीं कयालय् च्वना शहर पाखे
मिखा ब्वया स्वया च्वन । थुकथं श्रेष्ठिपुत्रीं उह्य व्याधा
युवकयात खन । खनेवं तुं हे ययेका आशक्त जू वन ।

अले व्याधा लिहां वनीगु ई; लिहां वनीगु लँ बुछे
याना न्यना वये निति परिचारिका मय्जुयात व्याधायाथाय्
उपहार सामानत लिसें छ्वया बिल ।

परिचारिका मय्जुं नं श्रेष्ठिपुत्रीं अह्नेयार्थे तुं वना
बुछे याना जुल । व्याधा युवकं थौं वया ला मि मानि; कन्हे
तिति सुथह्हापनं लिहां वनेगु धका लिहां वनेगु धवाखावागु
नां समेतं कना इल ।

श्रेष्ठिपुत्रीं ज्वने बहःगु वसः इस तिसा तासात प्वःपि
चिना तयार याना तल । सुथय् जुइखतं भ्वायःगु वसतं त्वति-
पुया लः कायेगु घः ज्वना भ्वातित नापं घाटय् वनेथें याना
छे नं बिस्सुं वन । व्याधा पिहां वनीगु ध्वाखाय् ध्यंका व्याधा
वइगु प्रतीक्षा याना पिया च्वं च्वन ।

व्याधा नं गुलिचां मदुवं गाडा हांके याना शहरं पिहां
वल । श्रेष्ठिपुत्री व्याधायागु गाडाया लिउने लित्तु लिना वना
च्वन । व युवक व्याधां खसेलि “केहे मय्जु; छ सुया म्हाय्
धका जि मस्यू । जि ल्यूल्यू वये मते” धका रोके यायेगु खं
धाल ।

श्रेष्ठिपुत्रीं “दाजु, छं जित सःता हःगु मखु । जि थः
हे वयागु खः । सुमुक च्वं, छुं नं धाये मते । गाडा जक
न्ह्याके माःगु स्वाकं न्ह्याका यंकी” धका लिसः बिल ।

युवक व्याधां वया ल्यूल्यू लिना मवयेया निति मय्जु-
यात बारबार रोके यायेगु खं धया च्वन ।

थुकथं बारबार धाःसेलि श्रेष्ठिपुत्रीं “दाजु, थःथाय्
थः यस्सें वःह्य शोभा दुह्य मिसामचायात रोके यायेगु उचित
मजू” धका खुलस्तं धाल ।

गांया सिदासादा व्याधाया काय् बांला भाजु नं
तप्यंक खुलस्तं धाःसेलि तिति खं थुल । मय्जु स्वयं प्वःपि
ज्वना वया ल्यूल्यू खुया खुया लिना वःगु खनि धका सिल ।

अले तिति भावी कलाःयात गाडाय् तया छे थ्यंक सःता व्वना यंकल ।

श्रेष्ठपुत्रीया मां-बौपिसं ला म्हचाय् तना तुति तुति मजुइक माला जुया च्वन । म्हचाय् ला ब्याधा नापं न्हचाइ-पुका च्वने धुंकल । मां-बौपिसं गनं नं माले मफया सित जुइ धका वया निति घःसु घिसु काजक्रिया याना छ्वल ।

श्रेष्ठपुत्री ब्याधा लिसे ह्वना वःगु अनुसार न्हेह्म कार्पि दयेका कार्पि नापं उमेरय् थ्यना विवाह जूथाय् तकं थ्यन । ब्याधां ला आः तकं वया कलाः साहूया म्हचाय् धका स्यू ख्वाः मवःनि ।

छन्हु सुथय् नसंचा इलय् तथागतं लोकयात निरीक्षण याना स्वया बिज्याःगु अवस्थाय् ब्याधा व काय् न्हेह्म, भौपि न्हेह्म श्रोतापन्न जुइगु ज्ञानं खंका बिज्यात ।

अथे जुया सुथन्हापनं पात्र चीवर ग्रहण याना तथागत ब्याधां जाल प्यनीगु थासय् याकचा बिज्यात । उख्नु ह्निच्छि ब्याधाया जालय् पशु प्राणी छह्म नं तःक्यं मवः । तथागत जालया लिक्क पालि ख्वाँय् छि तया न्ह्योनेस दुगु फाः छगु दुथाय् फेतुना बिज्याना च्वन ।

ब्याधा नं सुथन्हापनं धनुष वाण ज्वना जाल प्यना तया तयागु थासय् वन । पशु प्राणी छह्म धका हे जालय् क्यना च्वंच्वंगु खने मदुसे जालया लिक्क तथागतयागु पालि

स्वायं जक खन । अले व्याधां जालय् कयं वःपि चलातयत्
 मुनां जक तोता बिल जुइ धका विचाः याना उखें थुखें माला
 स्वल । काःया किचलय् तथागत फेतुना बिज्याना च्वंगु
 खना वया पशुतयत् तोता ब्यूह् थ्व श्रमण हे जुइमाः; थ्व
 श्रमणयात स्या हे स्याये धका तमं चूर जुया बाण चढे यात ।

तथागतं व्याधां बाण चढे जक याये जीका तोते मजी
 कथं याना तथा बिज्यात । विचरा व्याधां बाण कयेके नं
 मज्यू; क्वय् तये नं मजिया तःसकं सास्ति नया च्वन । बपी
 क्वय्यत् त्वः घुलिथें च्वना ह्युतुं ई बुल्ल बुल्ल पिहाँ वया ह्य
 छह्यं चःति सो सो पिहाँ वया च्वन ।

व्याधा लिथ्यनिगु इलय् तकं लिमथ्यंबले व्याधाया
 कलातं काय्पिन्त स्व वनेत छ्वया हल ।

काय्पि न्हेह्यसिनं तथागतया न्ह्योने इमि अबुह्य
 बाण चढे या यां दना च्वंगु तापाकं निसें खनेवं हे वस्पोलयात
 शत्रु भाःपिल । न्हेह्यसिनं नं पालाकं बाण चढे याना वस्पो-
 लयात कयेकेत कोशिस याना च्वं च्वन ।

तर तथागतयागु शक्ति आनुभावया कारणं इमिसं वाणं
 जकं चढे याये फत; कयेकेत हान क्वकायेत छुं नं याये
 मफया च्वन । इपि नं इमि अबुह्ये हे ह्यति ह्यति धनुष
 ज्वना तःतःसकं सास्ति नया तथागतया न्ह्योने दुःस्र सुइका
 च्वं च्वन ।

भातह्यं नं कार्पिं न्हेह्यं नं थ्यंक वये माःगु ई जुया
नं लिमथ्यंबले व्याधाया कलाःह्यं भौपिं न्हेह्यं लिसे लिना
वल । वौ व कार्पिं च्याह्यसिनं ह्यति ह्यति धनुषं सोके
याना दना च्वंगु खन । इमिसं छुकीयात कयेकेत धनुषं सोके
याना च्वंगु जुइ धका विचाः याना उखें थुखें माला स्वःबले
तथागतयात खन ।

अबले “जिमि अबुयात स्याये मत्य, जिमि अबुयात
स्याये मत्य” धका श्रेष्ठिपुत्री व्याधाया कलाःह्यं तापाकं निसें
सः तःतःसः याना धाल ।

व हाला हःगु सः ताया व्याधां “है” .. .. थ्वं जिमि
ससः अबु धाल नि गथे ? जि द्वन; तःधंगु अपराध कर्म
याये लात” धका विचाः वन । ससः अबुया संज्ञां तथागत
प्रति मैत्री चित्त थ्यंक वन ।

न्हेह्यं कार्पिसं नं “है” .. .. थ्वं जिमि बाज्या धाल
नि गथे ? जिपि द्वन; तःसकं भार दुगु ज्या याये लात” धका
विचाः वन । बाज्या धयागु संज्ञां तथागत प्रति मैत्री चित्त
थ्यंक वन ।

श्रेष्ठिपुत्री व्याधाया कलाःह्यं इपिं सकसितं धनुष
क्वकायेके बिल । तथागतं नं व्याधा व कार्पिं सकसियां
चित्त कोमल जुइका तिनि धनुष क्वकाये जीका बिया
बिज्यात ।

व्याधा व काय्पिसं घनुषत व्वकया तथागतयात
वन्दना याना क्षमा पवना, उचितगु थासय् फेतुत । अले
तिनि तथागतं इमित देशना क्रम अनुसार उपदेश बिया
बिज्यात । उपदेशया अन्तय् व्याधा काय्पि न्हेह्म भौपि
न्हेह्म लिसें तुं श्रोतापन्न जुया वन ।

तथागत नं भिक्षाटन चारिका याना बिज्याये धुंका,
वेलुवन बिहारय् थ्यंक बिज्यात ।

आयुष्मान आनन्दं “भगवान् शास्ता; थौं सुथह्लापनं
गन बिज्यानागु?” धका न्यना बिज्यात । तथागतं कुक्कुट-
मित्त व्याधायाथाय् बिज्यानागु खँ लिसः बिया बिज्यात ।

“भगवान् शास्ता; व्याधां पर प्राण हनन याइ मखु-
तगु रूपं याना बिज्याये फत ला ?” धका आयुष्मान आनन्दं
हानं निवेदन याना बिज्यात ।

व्याधा व काय्पि न्हेह्म; भौपि न्हेह्मसिनं पर प्राण
हनन याइ मखुतगु; बुद्ध, धर्म, सङ्घ त्रिरत्न प्रति प्रगाध रूपं
विश्वास याइगु; अकम्पनीय कथं शुद्ध जुइ धुंकूगु खँ तथागतं
आज्ञा दयेका बिज्यात ।

हानं मेपि भिक्षुपिसं “भगवान् शास्ता, व्याधाया
कलाः नं दु मखु ला ?” धका निवेदन यात ।

तथागतं “व्याधाया कलाःह्य मां-बौपिनि छेँ च्वंच्वं-
बले नकतिनि जक त्यासेचा जूबले किनिदंतिया उमेरं निसें

हे श्रोतापन्न जुया च्वंहा खः” घका स्पष्ट याना कना बिज्यात ।

उखुनुया दिनय् धर्म सभाय् भिक्षुपिनि परस्परय् थुकथं खँ ल्लाना च्वं च्वन ।

“आवुसर्पि, कुक्कुटमित्त व्याधाया कलाःहा नकतिनि ल्यासेचा तिनिबले, माँ-बौपिनि छेँ च्वं च्वंबले हे श्रोतापन्न जुइ धुंकूहा धाल नि; म्हेहा काय् दयेका काय्पिनि व्याहा जूयाय् तक व्याधा लिसे ताकाल तक सहवास याना च्वना बल । थबय्ति तकयागु ईया दुने व्याधां घनुष हि धाल धाःसा घनुष कया बिल । बाण हि धाःसा बाण कया बिल । भाला हि धाःसा भाला कया बिल । सूल हि धाःसा सूल कया बिल । जाल हि धाःसा जाल कया बिल । वं कया ब्यूगु शस्त्र अस्त्रं व्याधां पशु प्राणीतय्त् ज्वना स्यात । श्रोतापन्नं पर प्राण हनन या निला ?” थ्व भिक्षुपिनि खँल्ला बल्ला जुया च्वंगु पहः खः ।

उगु अवस्थाय् धर्म सभाय् तथागत थ्यं क बिज्यात । तथागतं भिक्षुपिन्त “प्रियपुत्रपि, . . . आः छू खँ ल्लाना छिर्पि थन समागमं जुया च्वना ?” घका न्यना बिज्यात । तथागतं सिया बिज्याःसां उपदेश बीया निति खँपु दयेकेत मस्यू पहः याना न्यना बिज्याःगु खः ।

भिक्षुपिसं “भगवान् शास्ता, कुक्कुटमित्त व्याधाया कलाः श्रेष्ठपुत्रीयागु विषयय् जिमि खँल्ला बल्ला याना समागम जुया च्वना” घका लिसः बिया निवेदन यात ।

अले तिति तथागतं “प्रियपुत्रपि, . . . श्रोतापन्नं पर प्राण हनन मयाः । थुह्य श्रेष्ठि पुत्री व्याधाया कलातं भात- ह्य अह्ने याःगु खँ न्यनेगु रूपय् कर्तव्य अनुसार जक शस्त्र अस्त्र साज सामानत कया व्यूगु खः । स्वयं थःमं स्याये मास्ति वःगु वित्त; स्याके बी मास्ति वःगु चेतना मदु । स्वयं थःमं नं स्याःगु मखु । स्याके व्यूगु न मखु । व्याधाया छह्य कलाःया रूपय् कर्तव्य अनुसार जक अह्ने याःगु याना व्यूगु खः । वयाके दोष मदु । घाः मदुगु ह्यातं विष ति थ्यूसां अन्तराय मदुथें खः । अकुशल चेतना नं मदु । मभिगु ज्या नं स्वयं थःमं मयात धाःसा घनुष बाण शस्त्र अस्त्र कया बी मात्रं दोष मदु” धका निश्चित रूपं क्वक्व जीक स्पष्ट याना कना बिज्यात ।

थुगु भात व्याधा कलाः श्रोतापन्न कथावस्तुयात वः काल धाःसा श्रोतापन्नं मनूतय् दृष्टि छखे लाइ कथंयागु ज्या-खँतय्त जन्मं बीगु परिस्थिति अनुसार अकुशल चेतना मदयेक अभि- भार व कर्तव्य कथं मज्जी मगाःगु रूपय् बाध्य जुया कार्य बहन याये माले यःनि खनि घयागु बांलाकं स्पष्ट जू ।

अनं अतिरिक्त “श्रोतापन्न आर्यं द्वंगु ज्या; द्वंगु खँ, द्वंगु विचाःत आकाकां याःसा याये लाये फुनिसां थुकथं याये लाःगुयात सुचुका तयेगु बानि मदु” धका रत्न सूत्रय् तथागतं कना तथा बिज्याःगुयात नं विशेष लुमंका तये बहः जू ।

का . . . श्रोतापन्न व मानव कर्तव्य विषय ला थुलि हे गात धाःसां जिल । इतिश्री निगमन स्मरणिका कविता व्वना छगू काण्ड दिना छ्वये नु ।

याये लाःसां अकस्मात्-द्वंगु ज्या, खँ व द्वं विचाः ।
श्रोतापन्न त्वपुइ मसः-धया बिज्याः तथागत ॥

श्रोतापन्न प्रभेद सीके बहः

का . . . . उपदेशया व्वचाः पाः कथं “श्रोतापन्न प्रभेद” यात कना यंके ।

मनुष्य भूमि व देवलोक खुतँयात कामसुगति न्हेगू भूमि धाइ । थुगु कामसुगति भूमी उत्पन्न जुइपिं श्रोतापन्न-पिन्त ग्रन्थय् वया च्वंगु प्रभेद कथं . . .

- १- एकबीजी श्रोतापन्न
- २- कोलंकोल श्रोतापन्न
- ३- सत्तकखत्तु परम श्रोतापन्न धका स्वंगू स्वथी व्वः धला क्यना तःगु दु ।

एकबीजी श्रोतापन्न धयापि श्रोतापन्न जुया मेगु छगू जन्म जक प्रतिसन्धि च्वनीतिनिपिं श्रोतापन्न धाइ ।

कोलंकोल श्रोतापन्न धयापि निगू जन्मं निसँ खुगू जन्मया दुने जक प्रतिसन्धि च्वनीतिनिगु जातयापि श्रोता-पन्न सः ।

सत्तक्खत्तु परम श्रोतापन्न धयापि ला श्रोतापन्न जुइ धुंका लिपा न्हेगु जन्म तक जक प्रतिसन्धि च्वनीतिनिपि श्रोतापन्न खः ।

थुकथं श्रोतापन्न प्रभेद ब्वः दला च्वने माःगु ला श्रोतापन्न जुइ धुंका च्वय् च्वय्यागु मार्ग फलया निति स्वाकं भावना धर्म उद्योग व अभ्यास याइवले विपश्यना ज्ञान तीक्ष्ण जुइगु; मध्यस्थ जुइगु व कमसल व हीन जुइगुया कारणं खः धाइ ।

विपश्यना ज्ञान तीक्ष्ण जुल धाःसा छगू जन्म जक प्रतिसन्धि च्वने मालीगु जुया एकबीजी श्रोतापन्न नां दइगु खः । विपश्यना ज्ञान मध्यस्थ जुल धाःसा निगू जन्म निसें खूगू जन्मया दुने प्रतिसन्धि च्वने मालीगु जुया कोलंकोल श्रोतापन्न नां दइगु खः । विपश्यना ज्ञान पयासुया हीन व कमसल जुल धाःसा न्हेगू जन्म तक प्रतिसन्धि च्वने मालीगु जुया सत्तक्खत्तु परम श्रोतापन्न नां दइगु खः धाइ ।

इन्द्रिय परिपक्व जू मजू लिना श्रोतापन्न प्रभेद ब्वः दला च्वंग खः धका नं धायेगु याः । भूमि कमगतये जाःपि श्रोतापन्नपि ला उल्लेख याये धुंगु श्रोतापन्न स्वथि अलगपि खः धाइ ।

आः उल्लेख याना वयापि श्रोतापन्नपि सकलें अपाय भयं सदां तापाना विमुक्त जुइ धुंक्पि महाश्रोतापन्न धाःपि

धात्थेपि श्रोतापन्नपि; मार्गय् थ्यना, फलय् दुतिना निर्वाण खपि; आर्य सङ्घया तथ्याङ्कय् मुक्कं दुथ्याना च्वंपि जक खः ।

धात्थे पक्कापि श्रोतापन्नपिथे मार्गय् थ्यना, फलय् दुतिना निर्वाण मखनिसां निगूगु जन्मय् स्थिर सुगतिपि जुया धात्थेपि श्रोतापन्नपि लिसे सुगति स्थिर जुइगु परस्परय् छुं छुं अंश कथं समानपि योगीपिन्त ला चूल श्रोतापन्न धाइ ।

महाश्रोतापन्नयात त धह्य श्रोतापन्न धात्थेह्य श्रोतापन्न धायेबले चूल श्रोतापन्नयात चीधिकह्य श्रोतापन्न नक्कलीह्य श्रोतापन्न धायेफु ।

आःथे तथागतयागु शासन लिसे संयोग चूलाये थाकु क चूलाना च्वंगुथे जाःगु अवस्थाय् मार्गय् थ्यना फलय् दुतिना निर्वाण खंह्य महाश्रोतापन्न जुइ मफुसां चूल श्रोतापन्न तक ला जुइ दयेक विपश्यना धर्म प्रयत्न पूर्वक उद्योग व अभ्यास याये त्वः जू । धात्थे उद्योग व अभ्यास यात धाःसा चूल श्रोतापन्न जुइत थाकु मजू । उद्योग व अभ्यास यात धाःसा जुइ फये फु ।

योगी पुद्गलं विपश्यना धर्म उद्योग व अभिवृद्धि याना . . . . .

- १- आत्म जीव मद्गु; नामरूप निधी मात्र जक दु धका विभाजन याना सिया वनीगु ज्ञान;
- २- थुपि नाम रूपत नं सुं छहसिनं निर्माण याना लुया वःगु मखु; स्वभावतः कारण विना लुया वःगु नं मखु; कारण कार्य स्वापु तया लुया वया च्वंगु जक खः धका सिया वनीगु ज्ञान ।

थुपि निगूति ज्ञान प्रत्यक्ष उद्योग व अभ्यास यायां लाभ जुया वन धाःसा चूल श्रोतापन्न जुया वनीगु खः । छुं हे थाकु मजू । अँ ... थाकूगु ला उद्योग व अभ्यास मयायेगु हे खः ।

चूला श्रोतापन्न धयाह्य नक्कली श्रोतापन्न थःमं प्राप्त याना तये धुंगु नाम रूप विभाजन याना स्यूगु ज्ञान व कारण कार्ययात स्यूगु ज्ञानत मरण अवस्थाय् तक विनाश मजूसे पञ्चशील नं स्थिर जुइक संरक्षण याना वन धाःसा निगूगु जन्मय् निश्चित रूपं सुगति स्थिर जुइगु खः । निगूगु जन्मय् छुं गुगुं कथं नं अपायय् कुतुं वने फइ मखुत । धात्थेह्य श्रोतापन्न मखुसां छगू जन्मया निति ला धात्थेह्य श्रोतापन्नथे हे मन धुक्क तायेके दुह्य जुल ।

उकि महाश्रोतापन्न धयाह्य धात्थेह्य श्रोतापन्न जुइ थाय् तक विपश्यना धर्म उद्योग व अभ्यास याये मफुसां नं चूल श्रोतापन्न धयाह्य नक्कली श्रोतापन्न ति जक जूसां जुइ फयेक भावना धर्म उद्योग व अभ्यास याये माल धका

(१०२)

श्रेष्ठ पवित्र श्रोतापन्न उपदेश

“दकसिबे फयासुगु कथं” प्रेरणा बिया च्वना । व्यापारिक
भाषं घायेगु खःसा अन्तिमय् “दंगु भावं बिया च्वनागु”
हे खः ।

का . . . श्रोतापन्न प्रभेद विषय इतिश्री यायेगु निग-
मन कथं स्मरणिका कविता घया यंके नु ।

अन्तिम दंगु भाःया कविता

महाश्रोतापन्न मजूसा नं - जुइ ला ल्वः जू चीघंचाह्य ।
याना छुटे कार्यं कारण - सीका नामरूप वर्थे ।
चूल श्रोतापन्न घाःह्य - व खः सीकी चीघंचाह्य ।
नर्कं मुक्त व नं लिपा - जुइवं स्थिर शील वया ।
चायेकी स्व ह्लां - चायेकी ह्लां !

- ० -

Dhamma.Digital

कर्तव्य पूवन

का . . . “श्रेष्ठ पवित्र श्रोतापन्न” घयागु उपदेश शीर्षक
तथा बुद्ध शासनानुयायी नवयुवक नवयुवतीपिनि निति
श्रोतापन्न लिसे स्वापु तथा सीका चायेका अनुशरण याये
माःगुयात ह्लातं न्ह्याये दक्क माला न्ह्यचीका उपदेश बिया
वयागु गुलिखे पूवन घाये माल । थुगु धर्मं सफुति दुगु अनु-
शरण याना लुमंका चिन्तन मनन व आचरण याये माःगुयात

न्यना धारण याना उद्योग अभ्यास व भाविता याना आचरण
याना वन घाःसा अवाय भयं तापाना विमुक्त जुइगु अवस्थाय्
तक गुण उपकार प्रतिफल दये फु ।

अनुशरण, चिन्तन मनन व आचरण यायेगु ला
व्वंमिपिनि अभिभार जक खः । कनेगु क्यनेगु ला उपदेशक-
पिनिगु कर्तव्य खः । च्वमियागु पाखें ला थुलि जुइबले
कनेगु क्यनेगु कर्तव्य पूवने धुं कल । उकिं श्रेष्ठ पवित्र श्रोतापन्न
उपदेशयात थनं हे इतिश्री याना ववचायेका च्वनागु जुल ।

“उपदेश निगमन कविता”

श्रोतापन्न सम्बन्धी सीके माःगु;
बांलाक व्वः थलाः कने धुन ।
न्यना लुमंका ज्या-खें यायेगु;
थःथःपिनिगु अभिभार जुल ।
देशकयागु भार पूवंगुलि;
उपदेश निगमन अन्त याना ।
दी नु न्हैं ला, ववचाल स्व !

- ० -

“कविता पुचः मुना लुमंके बहः”

श्रोतापन्न सम्बन्धी सीके बहः खें;
न्यना विज्यायेवं तथागतं ।

(१०४)

श्रेष्ठ पवित्र श्रोतापन्न उपदेश

जपाः ह्याया स्थविर सारिपुत्रं;
बिया विज्यात क्वजीक लिसः ।
दयेके बीत उगु धर्मं ज्ञानं;
भाजु मयजु पुचलय् थौकन्हेया;
कने त्यना खं ला सो- लुमकी ह्नां !

- ० -

श्रेष्ठ पवित्र श्रोतापन्न ह्यसीकेत

निर्वाण थ्यनी कथं वाः वने सःगुलिं;
मार्गाङ्ग च्यागूयात श्रोत धाइ ह्नां ।
मार्गाङ्ग प्रवाहय् ह्नापां थ्यं ह्य जुया;
श्रोतापन्न जुल धका धाइ वयात ।
लुमकी सो ह्नां - लुमकी ह्नां !

Dhamma Digital

- ० -

श्रेष्ठ पवित्र श्रोतापन्न जुइ फयेकेत

जुइत श्रोतापन्न कारण धर्मं;
प्यंगू प्यथी हे दया च्वन ।

१- सत्पुरुष संगत छता खः कारणं;
संगत मद्धंकेगु कुतः माल ।

- २- धर्म श्रवण नं छता खः कारण;
आदर गौरवं न्यने माल ।
- ३- यथार्थं चिन्तन छता खः कारण;
चिन्तन मद्दंकेगु कुतः माल ।
- ४- धर्म उद्योग नं छता खः कारण;
विपश्यना भावना याये माल ।
- प्यता कारण इपि हे खः;
नुगलय् थुंदिक चायेके माल ।

- ० -

अचल श्रद्धा श्रोतापन्नया

बुद्ध सामर्थ्यं सिया खना-श्रद्धा भावना क्वात्तुसे च्वं ।
धर्म सामर्थ्यं सिया खना-श्रद्धा भावना क्वात्तुसे च्वं ।
सङ्घ सामर्थ्यं सिया खना-श्रद्धा भावना क्वात्तुसे च्वं ।
त्रिरत्न आस्था क्वात्तुगु स्वया-श्रोतापन्न घका हे चायेकी त्हां।

- ० -

श्रोतापन्नया शील क्वात्

श्रोतापन्नया पञ्चशील - विना धारणं सुरक्षित ।
मदु आवश्यक चिला च्वनेगु - न्हिथं हिंसां अलग जू ।

(१०६)

श्रेष्ठ पवित्र श्रोतापन्न उपदेश

मदु आवश्यक चिला च्वनेगु - न्हिथं चोरीं अलग जू ।
मदु आवश्यक चिला च्वनेगु - मिथ्याचारं अलग जू ।
मदु आवश्यक चिला च्वनेगु - न्हिथं कूठं अलग जू ।
मदु आवश्यक चिला च्वनेगु - मद्य सेवनं अलग जू ।
उकिं हे खः सो नर्क भयं - सदां तापाः विमुक्त जू ।

- ० -

श्रोतापन्नं चीकीगु क्लेशत

श्रोतापन्नं नित्त क्लेश - दक्वं चीका मदयेके फु ।
नाम रूप नित्तय् भि भाःपीगु-धारणायात नं चीकीगु खः ।
विश्वसनीय बुद्धादिस - द्वन्द संशय चीकीगु खः ।
ल्यनाव च्वंगु कोडा क्लेश-अपायय् मथ्यंक चीकीगु खः ।
उकिं हे खः सो अपाय भयं - सदां हे तापाना मुक्त जूगु ।

- ० -

त्वपुया मत सीके बहः

याये लाःसां अकस्मात्तं - द्वंगु ज्या खँ व द्वंविचाः ।
श्रोतापन्नं त्वपुइ मसः - घया विज्याः तथागतं ।

- ० -

अन्तिम वंगु भाःया कविता

महाश्रोतापन्न मजूसा नं - जुइ ला त्वः जू चीघंचाम्ह ।

याना छुटे कार्यं कारण - सीका नामरूप वथें ॥

चूल श्रोतापन्न घाःम्ह - व खः सीकी चीघंचाम्ह ।

नर्कं मुक्त व नं लिपा - जुइवं स्थिर शील वया ॥

चायेके माःगु का ... चायेके माःगु ।

प्युं दजा आयुष्मान सुन्दर
कम्मट्टानाचरिय; नायक सयादो
आउं रतना (छैत्ख्वन्) च्याउं
महाशी सासन यैता; रंगून ।

Dhamma.Digital

माय्ह्यूहसिया सफूत :

प्रकाशित

१. पायासि सुत्त (अनु)
२. तथागतया न्हापांगु उपदेशः धर्मचक्र प्रवर्तन सूत्र
३. यःम्ह म्हाय् (उपन्यास)
४. अभिधम्मत्थ-संगहो, भाग-१
५. नेपाःमि व बर्मी लिसे स्वापु
६. केही बौद्ध गीतहरू (सम्पादन)
७. अहिंसा विजय
८. त्रिरत्न गुणानुस्मरण [केही बौद्ध गीत सहित] (सम्पादन)
९. राहुलयात तथागतया उपदेश
१०. गुपु जातक मुना
११. पञ्चशीलया महत्व
१२. विश्वधर्म प्रचार देशना, भाग-१
१३. विश्व धर्म प्रचार देशना, भाग-२
१४. लुम्बिनी विपर्ययना
१५. पुण्य-पुष्प (फिपवः स्वाँ)
१६. उत्पलवर्णा स्थविरा
१७. वम्मिक सुत्त
१८. संक्षिप्त भावना विधि
१९. संक्षिप्त विपस्सना निर्देशिका (सम्पादन)
२०. दृष्टि व वृष्णा ल्यहेँ थनेगु उपदेश
२१. पट्टान पालि

२२. उभय पातिमोक्ख
२३. महास्मृतिप्रस्थान सूत्र
२४. तथागतया अमूल्य उपदेश
२५. दुश्चरित्र अपराध भय विमुक्ति उपदेश
२६. सचित्र गार्हस्थ्य प्रतिपत्ति उपदेश
२७. जीवनया समस्या
२८. साँचो प्रेम गर (?)
२९. अभिधम्मत्थ-संगहो (सम्पूर्ण)
३०. महान सल्लेख सूत्रोपदेश- भाग-१
३१. महान सल्लेख सूत्रोपदेश-भाग-२
३२. बुद्ध र बुद्धवाद
३३. कर्म र भनुष्ण
३४. श्रेष्ठ पवित्र श्रोतापन्न (छिगु ह्लाती)

प्रकाशनया प्रतीक्षाय्-

१. परित्राण (शब्दार्थ, भावार्थ व्याख्या सह)
२. धर्मचक्र सूत्रोपदेश (व्याख्या सह)
३. अभिधर्मः परिचय
४. व्यावहारिक अभिधर्म
५. प्रतीत्य समुत्पाद-छद्द्या (व्याख्यात्मक)
६. प्रतीत्य समुत्पाद-निद्या (व्याख्यात्मक)
७. अनात्म लक्षण सूत्रोपदेश (व्याख्यात्मक)